

VIJETNAMSKE BAJKE

BISERI
9

VIJETNAMSKE NARODNE BAJKE

Preveo s ruskog:
Dragutin Mićović
Ilustracije:
Aleksandar Grbić
Naslovna strana:
Ljubiša Odžaklijevski

NARODNA KNJIGA
BEOGRAD 1961

THAT SAN

Davno je to bilo kada su u jednom zabačenom selu živeli neobično siromašni muž i žena. Muž je bio drvoseča , bila zima ili leto, stalno je išao u šumu, obarao velika stabla, cepao ih na jednake delove, uvezivao u bremena i nosio na pazar visokoj gospodi, u čijim kućama vatra nikad nije smela da se ugasi. Drvoseča je bio vredan i pošten, i za drva nikada nije hteo da uzme više novaca nego što mu je pripadalo. Čak i od ono malo novca što bi zaradio drvoseču je uvek odvajao za siromašnije od sebe. I njegova žena je pomagala bolesnim susetkama, odvajala je poslednje parče hleba za prolaznika koji bi svratio k njima ili za prosjaka.

Tako su živeli starac i starica u svojoj kolibici, radeći i pomažući ljudima svoga sela koliko su mogli. I bili bi potpuno srećni da ih nije ubijala usamljenost. Šezdeset godina su drvoseča i njegova žena čekali da dobiju dete, ali je prolazila godina za godinom, a njihova želja nije mogla da se ostvari. Starci su bili tužni što se posle njihove smrti niko neće brinuti o njihovim grobovima i dušama.

No, bog se najzad smilovao na njih, i kao nagradu za njihovo poštenje i plemenitost poslao im sina. I kad je starac već otišao u grob, starica rodi muškarčića. Majka je bila neobično radosna i nije se nikada odvajala od sina, pevajući mu najlepše pesme koje je znala.

That San — kako je majka nazvala sina — izrastao je u neobično lepog i snažnog mladića velikih pametnih očiju. Rastao je ne svakog dana nego svakog časa i neobično je voleo svoju majku. Majka je često pričala o njegovom ocu i njihovom ranijem životu. No, kada je

Than Sanu bilo sedam godina, njegova majka umre. On je dugo plakao za njom, sve dok nisu došli susedi i sahranili dobru ženu.

Tako je That San ostao potpuno sam na svetu. Sećajući se majčinih priča o tome kako je živeo njegov otac, That San dohvati sekiru i pođe u šumu da i on seče drva. Danju je That San lutao po džungli, a noću se vraćao da spava ispod banane, koja je rasla kraj same njegove kolibice. Iako mu život nije bio lak, That San je uvek bio veseo i čio.

Jednom je That San susreo u džungli dobrog čarobnjaka kako sedi na glatkom panju i nešto mrmlja sebi u bradu. That San mu je prišao i poklonio se. Čarobnjak se zagledao u mladića i rekao mu:

— Slušaj, mladiću. Ja sam već star i mene će ubrzo ostaviti snaga. Ja te odavno posmatram i sada hoću da te pitam da li pristaješ da te naučim kako ćeš se boriti sa zlim duhovima i kako možeš postati nepobediv.

Ne razmišljajući dugo, That San je pristao. I otada je on svakog dana odlazio u džunglu, gde ga je na glatkom panju čarobnjak učio svojim veštinama. Tako je That San savladao mnoge veštine, ali ni sam nije znao dokle će to učenje trajati.

Međutim, u selu je živeo trgovac rakijom Li Thong, koji je često prolazio pored kolibe That Sana, i kada se ovaj jednom vratio iz džungle, trgovac dođe k njemu i reče mu:

— Hej, That Sane, pređi u moju kuću, tamo će ti biti bolje. Budi moj mlađi brat!

That San je tek bio legao da malo odspava i nije se mogao odmah rasaniti. Onako bunovan gledao je u trgovca. I ovaj nastavi:

— Ta probudi se, brate That Sane! Shvati šta ti kažem: ja živim sam sa starom majkom u svom domu. pa nam je dosadno. Pođi k meni, biće nam veseli je!

That San je radosno skočio na noge i obradovao se. On nije ni sumnjao da debeli trgovac želi da ga iskoristi. Pristao je, i trgovac mu reče:

— Uveče te čekamo da nam dođeš!

That San je pokupio svoje siromašne stvari, preselio se u kuću bogatog trgovca i počeo je da mu radi sve kućne poslove, starajući

se da mu se što bolje oduži za velikodušnost. Trgovcu se obraćao sa „stariji brate", a njegovoj majci je bio stalno na usluzi.

Tako su prolazili dani, i trgovac je postajao sve bogatiji zahvaljujući radu „mlađeg brata That Sana.

I ko zna dokle bi tako živeli da se nije nešto dogodilo.

Već mnogo desetina godina (niko ne bi znao reći koliko) u džungli nedaleko od sela u kome su živeli That San i Li Thong boravio je veliki zmaj. On se nikada nije pojavljivao na suncu, nego se skrivao ispod jednog starog drveta, savijen u klupko, sa otvorenom čeljusti, iz koje se osećao težak smrad. Svake godine moralo je jedno selo da žrtvuje čoveka koga bi zmaj pojeo. Taj običaj je bio veoma star i niko ga nije smeo narušiti. Svako na koga bi dolazio red da ide zmaju, pokorno bi oborio glavu i odlazio.

Te godine došao je red na Li Thonga. Njegova majka se zbog toga jako ražalostila, jer joj je bilo teško što će joj zmaj pojesti jedinog sina.

Majka je zagrlila sina i oblila ga suzama. Najednom se trgovac nečega setio i rekao majci:

— Nemoj da se brineš, majko! Ja sam smislio kako ću se spasti smrti. Poslaćemo zmaju That Sana.

Obradovana, majka je odmah počela da sprema dobar ručak, i kada se pojavio That San, trgovac mu reče:

— Dragi That Sane, ti znaš gde se nalazi naša sveta pagoda i da nju održavaju ljudi našeg okruga. Danas je moj red, ali moram da prodam još poslednje vino. Zato pođi ti umesto mene!

I dok je o tome govorio, stiže glasnik starešine sela da podseti Li Thonga na njegovu dužnost i opomene ga da treba da se požuri. Kako That San nije znao da zmaj živi u blizini svete pagode, on odmah pođe tamo umesto trgovca.

Kada je pronašao pagodu, That San sede da se malo odmori. Ali u isti mah na njega jurne ogromno čudovište. Mladić odskoči i zamahnu oštrom sekirom, koju je uvek nosio za pojasom. Kada je to video, zmaj zastade za trenutak. On je navikao da mu se sve žrtve pokorno predaju. Ali odmah potom snažno udari repom po zemlji da se sva zatresla i ustremi se na That Sana. Otpočela je teška borba.

Mladić je udarao zmaja svojom sekirom i naneo mu velike i duboke rane. Najzad, kada se vešto izvio, odseče zmaju i glavu. Posle toga se vrati u svetu pagodu i tamo je ugledao zlatni luk i strele. That San sve to pokupi i sa zmajevom glavom, zlatnim lukom i strelama pođe kući.

Već je bila noć kada je That San zakucao na vrata Li Thonga.

Majka i sin se uplaše misleći da je to duh That Sana, koji je došao da se osveti za prevaru. Stoga padnu na kolena i stanu da se mole, a That San, videći da ga smatraju za priviđenje, poče da ih uverava:

— Hej, nisam ja priviđenje! Ubio sam zmaja i evo njegove glave! Otvorite vrata, pa ćete videti da ne lažem!

Najzad su se vrata otvorila i majka i sin zaista ugledaše glavu velikog zmaja. Onda su poverovali

da pred njima nije priviđenje nego That San, živ i zdrav. Ali Li Thong poče sada da razmišlja kako bi se on time okoristio. Napravi se kao da je preplašen i reče That Sanu:

— Ti si učinio težak prestup, iako si pokazao veliko junaštvo. Taj zmaj je pripadao kralju i njega su naročito držali u toj pagodi. Ja te žalim, ali ti nećeš moći da izbegneš kraljevu kaznu!

That San se uplaši i poče da moli Li Thonga da ga nekako spase.

— Hajde dobro, — pristane „stariji brat“. — Eto, ja ću zbog tebe uzeti krivicu na sebe. Ali ti moraš da odeš iz sela i sakriješ se od kraljevih slugu.

That San odmah napusti selo. Li Thong, pak, stavi zmajevu glavu u vreću i pohita u dvorac. Pustili su ga pred samog kralja.

— Evo glave zmaja, koga sam ja ubio! — reče hvalisavo kralju i otvori pred njim vreću.

Kralj se obraduje i nagradi Li Thonga za njegovu smelost titulom kneza.

I od tog vremena Li Thong je raskošno živeo u novom dvorcu, okružen slavom i počastima.

A That San se vratio da živi u svojoj siromašnoj kolibici i opet sekao drva u šumi.

Kralj je imao kćer koja se zvala Kuin Nga. Bila je tako lepa da se mogla uporediti samo sa prolećnom ružom. Kralj i kraljica su želeli da je udadu za čoveka koji će je biti dostojan, zapravo koji će imati nekoliko talenata: da bude vojskovođa, pesnik i muzičar.

Dok je tražio takvog mladoženju, kralj je naredio da se podigne dvorac koji je nazvao „Dvorac princeze koja sebi traži muža.

Glas da princeza traži muža proneo se na sve strane. Kada je dvorac bio završen, u njega dođoše prinčevi iz sedamnaest zemalja da prose princezu, kćer kralja Juga. Svaki je bio spreman da se posvađa sa drugim i takmiči sa njim u tome ko je talentovaniji.

Bio je određen dan takmičenja, i kralj i kraljica zajedno sa princezom pođu u novi dvorac da posmatraju takmičenje. Prinčevi iz sedamnaest zemalja su hteli da pokažu svoje vrline. Među njima je bilo različitih ljudi: krupnih lepotana, koji su odlično rukovali oružjem, sjajnih pesnika i muzičara koji su divno svirali na različitim instrumentima. Ali nijedan od prinčeva nije uspeo da osvoji princezino srce i ona reče ocu da kaže prinčevima da se oni vrate u svoje zemlje.

Posle toga princeza je počela da tuguje. „Zar nema nikoga koga bih mogla zavoleti?" mislila je ona. „Zar se u celom svetu ne može naći takav mladić?“ I kad god bi se toga setila, počela bi gorko plakati proklinjući svoju sudbinu.

Da bi odagnala tugu, izađe jednom lepa princeza u svoj raskošni i mirisni vrt da se prošeta. Najednom je prekrije gusta i crna senka. Kada je pogledala gore, princeza ugleda velikog orla, sa tri glave, koji je čvrsto zgrabi svojim kandžama i odnese u visine. To se dogodilo tako munjevito da Kuin Nga nije mogla ni da vrisne. Orao je poleteo visoko sa princezom i odneo je u daleku planinsku pećinu.

U to vreme That San je ležao ispod svoje banane i nikako nije mogao zaspati. Gledao je put zvezda razmišljajući o svojoj samoći. Najednom je na nebu ugledao veliku pticu kako u kandžama drži neku ženu u belom. On onda dohvati svoj zlatni luk i strelu i nanišani u pticu. Strela poleti 1 pogodi orla pravo u glavu. Ali orao je nastavio da leti i That San je bespomoćno gledao kako on odnosi svoj plen.

Kralj i kraljica padnu u veliku tugu i žalost kada doznadu da im je iščezla voljena kći. Kralj odmah izda naređenje svojoj vojsci da traga

za princezom. U isto vreme objavi da će svoju kćer dati za ženu onome ko je prvi pronađe i da će mu ostaviti u nasleđe i svoj presto.

Velikodostojanstvenici predlože kralju da za komandanta vojske postavi Li Thonga, koji se proslavio svojom pobedom nad zmajem. Kralj pristane i postavi za komandanta Li Thonga. Ovaj je bio lukav i pre nego što je pošao u potragu, okupio je veliku masu naroda i čašćavao ga vinom raspitujući se da li je neko možda video princezu ili nešto zna o njoj.

Kada je veselje bilo u najvećem jeku, pojavio se i That San. Li Thong mu odmah priđe, obradovan što vidi „mlađeg brata*. Oni počnu razgovarati, i Li Thong izrazi želju da opet žive kao ranije, da budu zajedno i reče mu, između ostalog, da ga je kralj odredio za glavnog komandanta u traženju princeze koja je nestala u nepoznatom pravcu. Tada se That San seti žene i orla i ispriča Li Thongu kako ih je video. Li Thong se mnogo obraduje i odredi That Sana za svog glavnog vodiča. Uskoro cela vojska krene za That Sanom i stigne do južnih planina, gde je ovaj mislio da se orao mogao sakriti. I, zaista, tamo otkriju duboku provaliju, u kojoj bi se mogla skrivati čudovišna ptica. That San zažele da se on sam prvi spusti u tu provaliju i vidi da li je orao tamo.

Kada se mladić spustio, primeti da se u tami nešto beli. Priđe bliže i ugleda uspavanu princezu kako blista u tami kao mesec. On je nežno dodirne za rame, i, kada se probudila, reče joj:

— Ja sam došao da vas spasem.

Prekrasna princeza je sa divljenjem gledala u lepog mladića, njegovo snažno telo, zlatni luk prebačen preko ramena, gustu kosu na čelu. Zatim je ustala i pružila mu ruku:

— Izgleda mi kao da vas odavno poznajem i volim. Ne samo zato što ste me spasli...

Potom je princeza sela kraj mladića i rekla mu da će ga uzeti za muža čim se vrate u dvorac i da se više nikađa neće rastajati. Ali ju je That San prekinuo:

— Ja samo izvršavam obećanje koje sam dao svome bratu. Kralj je njemu naredio da vas pronađe i đa vi budete njegova žena. Zato ja ne mogu pristati da budem vaš muž, jer to treba da bude on.

Kada je to rekao, That San je privezao princezu za uže i dao znak da ih izvuku iz provalije.

Ali tek što se ona pojavila na ivici provalije, doleti odnekud orao. Li Thong sakrije princezu i naredi da je odmah vode u dvorac, a sam ostane da se bori sa strašnom pticom. Orao sleti u provaliju, gde se nalazio That San, i Li Thong, umesto da mu pomogne, poče da baca u provaliju veliko kamenje, nadajući se da će u isti mah ubiti i orla i That Sana. Ali dok je Li Thong dovlačio kamenje, That San je uspeo da savlada orla i skloni se u jednu pećinu. Kada se odmorio, That San pođe dalje u pećinu da vidi ima li izlaza iz nje, jer mu niko odozgo nije hteo pomoći. Pećina je bila neobično duga. That San je išao nekoliko dana i najzad se našao u nepoznatom svetu. Bila je to Zemlja Mora. Tamo susretne stanovnike, koji su bili jako tužni. Kada ih upita za uzrok, oni mu rekoše da u njihovoj zemlji živi čudovište kome su na megdan izlazili mnogi junaci, ali su svi izginuli. That San odluči da pomogne ljudima i prikrade se tom čudovištu, nanišani u njega iz svog zlatnog luka i ubije ga. Glas o velikom podvigu nepoznatog mladića dođe i do samog kralja Zemlje Mora, pa ga on nagradi: da mu visok položaj i mnogo blaga, moleći ga da ostane kod njega. That San ostane neko vreme izučavajući mnoge nauke, u kojima je ubrzo prevazišao i svoje učitelje, ali ga obuzme tuga za rodnim zavičajem i on zamoli kralja da ga pusti da ide kući. Kralj mu ispuni i tu želju. Tako se That San ponovo našao u svome selu. Stara banana se za to vreme gotovo osušila, ali se odmah razlistala kađa se mladić pojavio.

Kada se lepa princeza Kuin Nga vratila u dvorac roditeljima, ona se stalno raspitivala o svom mladom oslobodiocu, ali pošto se on nikako nije javljao, princeza je neprekidno plakala od tuge. Bila je tako tužna da je niko nije mogao utešiti.

Međutim, lutajući po svetu, susretnu se duše zmaja i orla i namisle da se osvete That Sanu. Oni se neopaženo uvuku u dvorac, ukradu kraljevo zlato i ostave ga ispod banane, gde je That San voleo da se odmara.

Stražari koji su bili upućeni da tragaju za kradljivcem brzo pronađu zlato ispod banane That Sana. O tome dočuje i Li Thong i odluči da ubije That Sana.

Kada su ga stražari zatvorili u gvozdeni kavez, That San izvadi dragocenu frulu, koju mu je poklonio kralj Zemije Mora, i zasvira. Odmah se začuju divni zvuci, koji su doprli i do same princeze. Ona pođe kralju i zatraži da joj odmah dovedu čoveka koji tako svira. Kada se mladić pojavio pred kraljem, princeza Kuin Nga reče da je to njen izabranik. I sam That San se obradova kad ugleda princezu i ispriča kralju sve kako je bilo i kako ga je Li Thong lukavo prevario dva puta i kako sad hoće da ga ubije i zato ga je stavio u gvozdeni kavez.

Kralj sasluša mladićevu priču i odluči da hrabrog That Sana nagradi i da mu svoju kćer za ženu, a lukavog Li Thonga liši svih počasti i vrati u selo zajedno sa majkom. Uz put ih zadesi nesreća. Sevne munja i grom ih pogodi oboje, pa ostanu mrtvi nasred puta.

Vest da je kralj dao svoju kćer običnom drvoseči odjekne na sve strane i kada to začuše prinčevi iz sedamnaest zemalja, odluče da se osvete kralju.

Pokupe stoga veliku vojsku i krenu na kralja. I čim su se približili njegovom dvorcu, pozvaše na dvoboj That Sana.

Princeza se uplaši i reče That Sanu:

— Oni će te ubiti. Hajde da se sakrijemo!

— Ja ne moram ni da se tučem s njima — odgovori That San. — Ja imam čarobnu frulu, koju mi je darovao kralj Zemlje Mora, i ona će razoružati te glupe prinčeve.

Kada to reče, That San dohvati svoju frulu i zaKvira. Melodija je bila tako divna da su svi neprijateljski vojnici počeli da je slušaju i da razmišljaju o svojim kućama, porodicama, deci i osetiše čežnju za mirnim i srećnim životom. Naročito ih je dirnula pesma koju je zapevao That San:

Treba samo malo razmisliti,
Treba se trgnuti iz sna,
I vi ćete ugledati kraj rodnoga praga
Kako vas čekaju deca i žena!

Vojska se pokolebala i prinčevi su morali da zatrube odstupanje. Međutim, uskoro im nestane hrane za vojsku i oni su morali da se obrate That Sanu za pomoć. That San im pošalje zrno pirinča. Prinčevi iz sedamnaest zemalja pomisle da je to šala i podsmevanje, ali se ubrzo uvere da je taj pirinač čaroban; njime se može nahraniti cela vojska, jer su iz njega neprekidno izlazila druga zrna. Tada prinčevi priznaju mudrost That Sanu i poklone se pred njegovom vladavinom.

That San onda nasledi i kraljevski presto, a zemlja je živela u blagostanju i sreći za sve vreme njegove vladavine.

ŽABINA TUŽBA NEBU

Bilo je to davno kada je Duh kiše zaboravio da na zemlju pošalje vlagu. Ljudi nisu mogli da se sete čime je Duh tako zauzet i gde se to izgubio kad već tri godine na zemlju nije pala ni kap vode.

I kako su iz dana u dan, iz noći u noć sunce i mesec pekli zemlju, sve se osušilo: i drveće i trava, i pirinčana polja. Zemlja je bila sva ispucala. Ljudi i životinje su umirali od žeđi i žege. Sve živo se našlo u smrtnoj opasnosti.

Ono malo životinja što je ostalo u životu okupilo se oko male barice, poslednjeg mesta na zemlji gde se zadržalo malo vode. I dan i noć su nailazile životinje: slonovi i tigrovi, bivolice i konji, antilope i divlje svinje, medvedi, zečevi, psi, lisice, mačke, žabe i druge životinje, da na mutnoj bari, makar sa nekoliko kapi, okvase svoje osušeno grlo.

Kada su se tako jednom zveri okupile, pošto su okvasile grlo vodom, stanu da razmatraju kako bi izbegle opasnost i na zemlji povratile život. Prepirale su se dugo, ali nikako nisu mogle naći rešenje. Najzad životinje odluče da pošalju na nebo svoga poslanika, koji bi gospodara neba Ngauk Hoanga molio da vidi šta je sa Duhom kiše i da mu naredi da se vrati svome poslu. Onda su počeli da razmatraju koga bi poslali Gospodaru neba. Prvo su predložili zeca, koji je bio poznat po svojoj mudrosti i dovitljivosti, a sem toga najbrže je znao da priča, pa bi brže od drugih mogao izneti zajedničku molbu. Zec je izjavio da je tačno sve što je rečeno o njegovoj darovitosti, ali nije pristao da bude poslanik.

— Ja predlažem da umesto mene poslanik bude žaba, koja je mudrija od mene, a prevazilazi me i svojom hrabrošću i smelošću.

Ceo skup prihvati ovaj predlog zeca. Žaba pristade da bude poslanik, samo je. tražila da sa njom u početku budu medved, lisica i tigar. Jer, po njenim rečima, svima je predstojala teška borba, u kojoj po svaku cenu treba da pobede.

Ove žabine reči svi prisutni bučno pozdrave i odluče da u delegaciju uđu i lisica, medved i tigar. Medved i lisica se odmah slože, ali kada je tigar čuo da će biti potčinjen žabi, pobunio se i rekao:

— Kako može tako bedna i beznačajna životinja kao što je žaba da bude poslanik kod Gospodara neba? Ako žaba tako žarko želi da bude na čelu delegacije, neka ona prvo pokaže da je sposobna za to. Eto, neka žaba pokuša da, kao ja, dvaput preskoči ovu baru. Ako ona uspe da skoči dalje od mene, ja se neću protiviti, jer je to najteža proba za jednog poslanika.

Žaba pristane. Onda se tigar zaleti i velikim skokom preskoči baru. I kada je već gordo podigao glavu da pita gde je njegova protivnica, začuo je njen glas:

— Ja sam već ovde!

Tada se tigar još više zaleteo i po drugi put još dalje preskočio baru, ali je žaba već bila na drugoj strani i zadovoljno se smeškala. A sve životinje su je glasno pozdravljale.

A stvar je bila u tome što se žaba, svaki put kad bi se tigar pripremao za skok, hvatala za njegov rep i dok je on njime zamahivao, žaba bi se odbacila na drugu stranu. Tigar nije hteo da prizna žabinu pobedu, nego je rikao razjareno:

— Ja sam gospodar životinja. Sve druge životinje moraju da mi daju danak kako bih ja bio sit. I kako ti smeš da osporiš moja prava?

Čim je to izgovorio, tigar je razjapio čeljusti i počeo iz njih da sipa kože antilopa, jelena i drugih životinja koje je pojeo poslednjih dana. Tako je tigar mislio da uplaši žabu. No, i žaba je, ne govoreći ništa, počela da bljuje dlake od tigrovog repa koje je načupala dok je preskakala baru. Car životinja se jako začudi i poče da drhti od straha. On to nije očekivao od žabe i više nije smeo da se protivi da ona bude na čelu delegacije.

Onda delegacija krene na put i posle nekog vremena stigne do nebeskog dvorca. Na njegovom ulazu je visio veliki doboš. Još od davnih vremena je ostao običaj da onaj ko želi da se prijavi gospodaru neba Ngauku Hoangu udari u taj doboš. Žaba naredi svojim pratiocima da se posakrivaju u žbunje u blizini dvorca i da čekaju njeno naređenje. Zatim skoči na doboš i počne dušmanski da lupa. Kada je to čuo, nebeski gospodar Ngauk Hoang naredi jednom od mlađih duhova da vidi ko ga to uznemirava. Duh je izašao i nikoga nije primetio kraj ulaza, sem jednu žabu koja je sedela na dobošu. Duh je zapita šta ona tu radi. Žaba izbulji oči na njega i reče da se tuži sa nebom. Tada je duh prezrivo upita o kakvoj se tužbi radi, ali žaba odgovori da to može saopštiti samo Ngauku Hoangu lično.

Za drskost i uobraženost male žabe tako saznade i sam Ngauk Hoang, koji se naljuti i naredi nebeskim kokoškama da izađu i iskljucaju žabu, kako bi pobegla. Ali tek što su se kokoške pojavile na vratima, a žaba da znak lisici, pa ova izleti iz žbunja i počne da davi jednu za drugom. Žaba onda poskoči i još snažnije stane udarati u doboš. Kada je saznao kako su nastradale njegove kokoške, Ngauk Hoang se još više naljuti i naredi da se pusti njegov pas i da znduvi lisicu. Ali tek što je pas prišao dobošu, žaba da znak medvedu da izađe i ovaj jednim udarcem ubije psa. Onda gospodar neba Ngauk Hoang uputi jednog od svojih stražara da ubije medveda. Žaba ovoga puta pozove tigra i on rastrgne stražara, tako da od njega ne ostade ni nokat.

Kada je video kakve je sve gubitke morao pretrpeti od tako malog i neuglednog stvorenja, da bi izbegao dalje neprijatnosti, Gospodar neba odluči da Hvoju ljutinu zameni ljubaznošću. On pošalje po žabu jednog od svojih najstarijih duhova i kada je ona na čelu delegacije ušla u svečanu salu nebeskog dvorca, Ngauk Hoang joj prijateljski i gostoprimljivo reče:

— Tetkice, kažite kojim poslom ste morali da dolazite ovamo?

Žaba skoči na fotelju koju su joj prineli i poče da govori sa gospodarem neba Ngauk Hoangom o tome kako on ne poklanja dovoljno pažnje zemlji. Ispričala mu je o strašnoj suši, o tome kako hiljade životinja moraju da se bore za kap vode iz mutne bare, o

smrtnoj opasnosti u kojoj se nalazi sve živo na zemlji i svim drugim stvarima. Zato ga je ona molila da pošalje kišu na zemlju. Gospodar neba Ngauk Hoang se zamislio, i bilo mu je jasno da je Duh kiše odavno zaboravio svoje dužnosti i poslove i da spava slatkim snom na belim oblacima. Odmah je pošao da probudi uspavanog Duha i naredio mu da zemlji pošalje vodu i vlagu.

Pre nego što je žaba krenula na put, gospodar neba Ngauk Hoang je pozva k sebi.

— Tetkice, — kaže joj — da se ubuduće ne biste mučili da dolazite k meni na nebo, čim nestane kiše, vi zavičite meni odozdo i ja ću, kada čujem vaš glas, odmah poslati vlagu i vodu.

Kada se žaba vratila na zemlju, svi su stali da je poštuju i uvažavaju što je uspela u tako značajnoj misiji i što je i sam Gospodar s poštovanjem nazivao .,tetkicom". Otuda se i pojavljuje pesmica:

Žaba je Ngauk Hoangu tetkica,
Sa njom je čak i tigar miran,
Jer se plaši nebeskog gneva.

A ljudi, otkako su to doznali, znaju da će biti kiše čim žabe zakrekeću.

KAKO SU ŠESTORICA JUNAKA TRAŽILI SREĆU

U davna vremena živeli su u jednom selu majka i sin. Bili su mnogo siromašni, pa je sin, koji se zvao Nong, morao odmalena da radi najteže poljske poslove. Izjutra bi odlazio u polje, pa kako nisu imali bivola, uprezao se sam u plug i orao zemlju. Ali težak rad ga učini neobično snažnim, tako da su ga u selu svi poštovali zbog snage i vrednoće.

Jednom je Nong rekao majci:

— Moja mila majko, ovako se više ne može. Idem da tražim novca i pirinča. Moram olakšati život I nama i drugim ljudima.

Šta je majka mogla da radi nego da pusti sina. Nong tada sakupi sve staro gvožđe i odnese kovaču da mu iskuje dobar mač. Čim je bio gotov, pozdravi se sa majkom i krene na put.

Nong se uputi na zapad, jer je zbog nečega mislio da se prestonica tamo nalazi. A čuo je da se u prestonici može dobiti mnogo zlata, novca i dragog kamenja.

Prošao je mesec, a Nong nije nikako mogao stići do grada. Prešao je preko mnogih reka i uz put se morao boriti s raznim opasnostima.

Jednom Nong naiđe na petoricu mladića. Mladići ga rado prime u društvo i kada im reče da je pošao tražiti sreću, i oni pristanu da nastave put sa njim.

Tako se svi šestorica upute u potragu za srećom.

Nongovi saputnici su bili neobični ljudi. Kao što je Nong bio izvanredno snažan, tako je i svaki od petorice mladića imao neku izuzetnu osobinu.

Prvi je bio neobično visok i snažan. Mogao je u dva maha da iščupa deset stabala. Ranije je često odlazio u šumu i golim rukama čupao drveće, vezivao ga lijanom i tako ogromna bremena donosio na pijacu i prodavao ih. Zato je i dobio ime Vak, što znači Snažno Rame.

Drugi je imao oštar vid. Mogao je da pogodi miša s velike daljine bez promašaja. Bio je stoga nepogrešiv strelac i zvao se Van, što znači Strelac.

Treći je imao neobična pluća, snažna kao kovački mehovi. Mogao je samo malo da dune i da podigne čitav tajfun. Bio je u stanju da za trenutak razveje dvadeset merica pirinča. Zbog takve retke sposobnosti bio je nazvan Ze, što znači Vetar.

Četvrti je bio poznat po brzom hodu. Išao je samo jednom nogom a drugu je prebacivao preko ramena. Ali ga niko nije mogao stići, jer čim bi pošao i drugom nogom, koračao bi tako brzo da ga ni četiri najbrža konja nisu mogla stići. Zato je dobio nadimak Fi, što znači Letač.

I, najzad, peti je imao sposobnost da stvara toplotu i hladnoću, pa se stoga zvao Nong-Lan, što znači Toplo-Hladno. Njegova tajna bila je u čarobnoj kapi koju je nosio na glavi. Bilo je dovoljno da nakrivi kapu na desnu stranu, pa da nastane nečuvena hladnoća, ili na levu stranu, pa da nastane nesnosna toplota. Tako je Nong-Lan mogao da stvara hladnoću od koje se ledila krv u žilama i toplotu od koje su ljudi gubili pamet. No, najznačajnije je bilo to što se čarobna kapa pokoravala samo na glavi svoga gospodara, a na tuđoj glavi nije imala nikakvog dejstva.

I tako šestorica drugova — junaka krenu u potragu za bogatstvom i srećom. Njih je vezivalo pravo drugarstvo i oni su pomagali jedan drugom kada bi našli u nevolji, ali su bratski delili svaki zalogaj

I govorili jedan drugom:

— Moramo izdržati do kraja, jer nećemo umreti mimo mi, nego i oni koji se uzdaju u našu pomoć. Zato napred, ka cilju!

Prolazili su dani, meseci. Najzad su šestorica drugova — junaka stigli do zidova kraljevske prestonice i pomislili:

„Evo grada gde ima dosta i novca i pirinča.“

Ali ubrzo su morali da se ražaloste. Videli su mnoge ljude kako rade od jutra do mraka, kao domaće životinje, i to za bednu nagradu.

„Izgleda da ćemo morati da se vratimo neobavljena posla," pomisliše ponovo junaci.

Ali kada su se približili kraljevskom dvoru, začuše kako jedan sluga objavljuje:

— Njeno veličanstvo princeza poziva svakog onog ko želi da se s njom takmiči u trčanju. Onaj ko stigne princezu, dobiće veliku nagradu i princeza će mu postati žena. A onaj ko izgubi, biće pogubljen.

Ne razmišljajući dugo, šestorica junaka se prijave za takmičenje. Prvi je pristao da se ogleda Nong. Sutradan je takmičenje otpočelo.

Kad je Nong došao na određeno mesto, hiljade očiju su ga pažljivo posmatrale, jer su svi bili uvereni da će izgubiti trku, pa su ga žalili zbog njegove nesrećne sudbine.

Već nekoliko godina kralj je priređivao trke, ali niko nije mogao prestići princezu, koja je imala neobično brze noge. Desetine odvažnih mladića izgubili su glave, jer nisu uspeli da prestignu brzonogu princezu.

Kad su se dogovorili o uslovima, princeza je ustala sa svoga prestola i stala pored Nonga, očekujući znak sudije. Trka je počela. Nong je napregao sve svoje snage da ne zaostane za princezom, čak ju je za malo rastojanje i prestigao, pa je masa bučno vikala. Ali, što su bili bliži cilju, Nong je sve teže trčao i sada već nije mislio ni na šta drugo sem da ne zaostane za princezom. Tako se i trka završila bez ičije pobede, jer su i Nong i princeza stigli u isti tren.

Trka se nastavila posle tri dana. Ovoga puta na takmičenje je izašao jedan od petorice mladića — Fi, Letač.

Prema uslovima, trkači su morali da trče do izvora petnaest lija(1) udaljenog od kraljevskog dvorca, da zahvate vodu krčagom i da se vrate na mesto odakle su pošli.

Čuo se gong, kao znak za početak trke, i princeza i Letač potrčaše. Letač je lako prestigao princezu i iščezao iza okuke. On je nije sreo čak ni kada je zahvatio krčagom vođe i uputio se natrag, pa

je odlučio da se malo odmori i povalja po travi kraj puta. Letač se protegao, zevnuo i zaspao.

Princeza je za to vreme već stigla do mesta gde je spavao Letač, pa kada vide krčag sa vodom, priđe nečujno, prelije vodu u svoj bokal i jurne natrag.

No, Strelac je sa visoke kule sve to video; trebalo je da spasava Letača. Zato on dohvati luk i nanišani u komarca što se odmarao na vrhu Letačevog uha. Strela pogodi komarca i samo okrznu Letača po uvetu, te se ovaj probudi i primeti da mu je krčag prazan. On ga odmah dohvati i pojuri natrag ka izvoru, zahvati vode i ponovo potrča ka dvorcu, da dostigne princezu. Morao je napregnuti sve svoje snage da bi je stigao. Uz buku hiljade glasova Letač prestigne princezu i prvi se pojavi na cilju. Tako je on pobedio princezu u trčanju. No, princeza nije htela da se uda za Letača, jer ji je bio ružan i obučen u rite. Ona je ljutito pocepala ugovor, a okupljeni narod je počeo da negoduje. Svi su osuđivali princezu što je prekršila reč.

Tada kralj priđe Letaču:

— Princeza, na žalost, ne pristaje da joj ti budeš muž, ali ja ću da ti dam nagradu kakvu zaželiš.

— Dobro, neka nam kralj da onoliko zlata koliko ,,za jedno rame".

Kralj odmah pristane i obraduje se, jer je smatrao da se na jednom ramenu ne može mnogo odneti.

Sutradan prijatelji — junaci donesu ogroman džak i slože u njega sve zlato koje je kralj imao. Onda priđe junak koji se zvao Snažno Rame. natovari džak na svoje rame i prošeta se ispred kraljevskog prestola. Kada je to video, kralj se uplaši, jer nije šala dati sve zlato nekakvim seoskim odrpancima. Ali nije mogao prekršiti zadatu reč. Dugo je razmišljao kako da povrati svoje zlato i najzad je odlučio:

„Treba ih sve pobiti!”

Uveče kralj pozove šestoricu prijatelja — junaka na bogat pir. Kada je veselje bilo u najvećem jeku, kralj i princeza neopaženo iziđu iz sobe i narede slugama da dobro zatvore vrata. Zatim sluge zapale sobu gde su se nalazili šestorica prijatelja — junaka. Ali kada su junaci videli šta im se sprema, nimalo se nisu zbunili. Junak

Toplo-Hladno nakrene kapu na desnu stranu i odmah nastane takva hladnoća da im vatra nije mogla ništa. Junak Vetar, pak, počne da duva u plamen i požar se prenese na dvorove gde Je spavao kralj sa princezom.

Kada je kralj izašao da vidi šta je bilo sa junacima, mnogo se začudio videći ih kako se i dalje čašćavaju i zalivaju njegovim najboljim vinom. Onda je kralj morao pustiti junake njihovim kućama i narediti slugama da im otvore gradske kapije.

Dok su junaci išli putem, kralj se nikako nije mogao pomiriti s tim da mu oni odnesu sve zlato. Zato naredi svom najboljem generalu da pođe za junacima i oduzme im vreću sa zlatom.

General odabere puk najhrabrijih vojnika i krene u poteru za junacima.

Ali junaci spaze poteru. I kada su se vojnici približili prijateljima, najednom zavlada takva vrućina da je sva vojska popadala s nogu. To je junak Toplo-Hladno nakrivio čarobnu kapu na levu stranu. Ipak, posle nekog vremena puk se oporavio i ponovo krenuo u poteru za junacima. No, tada junak Toplo-Hladno nakrivi kapu na desnu stranu i nastane neopisiva hladnoća. I puk je iz dana u dan postajao sve malobrojniji. Ipak, uporni general je nastavio da ih goni. Kada je u puku ostalo samo stotinu ljudi, general naredi vojnicima da nanišane svojim strelama u junake. Ali, ni time nisu ništa mogli da naškode junacima, jer je vetar tako dunuo da su se sve strele okrenule i poletele na vojnike.

General se onda uplaši:

„Ako se vratim, kralj će mi odseći glavu, zato nema drugog izlaza nego da gonim i dalje ove nevaljalce," razmišljao je.

I sam pojuri za junacima. Strelac mu tada doviknu:

— Hej, generalu, nemoj ni da pokušavaš da nam oduzmeš džak sa zlatom, nego se vraćaj dok si živ i zdrav. Ja sam te opomenuo i niko mi posle neće reći da sam te namerno upropastio.

Ali general je bio uporan i nije se obazirao na te reči.

Tada je strelac stavio u luk malu strelu i nanišanio generala u oko. General je zajaukao od bola, uhvatio se za oko i pobegao. A za njim pobegoše I preživeli vojnici.

Kada su videli da su se oslobodili potere, vojnici veselo pođu svojim kućama. Uz put su sretali mnoge siromašne ljude i delili im zlato, pa su im ovi zahvaljivali od sveg srca.

Seljaci iz njihovog sela, kada su dobili zlato, progone ga za pirinač i odeću i počnu da slave mladiće kao prave heroje. A šestorica prijatelja — junaka počnu da žive i rade zajednički, u slozi, kao da su rođena braća.

PRESUDA NAD TIGROM

Živela je u davna vremena jedna starica koja je imala preko sedamdeset godina. Imala je samo jednog sina, koji joj je bio uteha i oslonac u starosti. Ali kada je mladić jednom pošao u džunglu da nakupi granja, njega pojede tigar.

Jadna starica je plakala od velike tuge i dan i noć. U srcu je neprestano nosila želju za osvetom. I kada je došao dan zasedanja namesničkog suda, ona pođe namesniku i zatraži da se kazni ubica njenog sina. Namesnik se čudio:

— Ja imam vlast da kaznim ljude koji pogreše, ali otkud mogu da sudim tigru?

Starica se zaplaka i poče još upornije da moli da se kazni ubica njenog sina. Kada je video njeno očajanje, namesnik je rekao:

— Dobro, ja pristajem da mu sudim, samo neka ga neko dovede pred sud.

Tada se iz gomile ljudi javio jedan čuvar i svečano izjavio da će on dovesti tigra pred sud. Kada je to rekao, čuvar se dostojanstveno udaljio, ispraćen iznenađenim pogledima prisutnih.

— Eto, šta znači biti hrabar i dostojan poštovanja — govorili su ljudi o njemu.

Samo je jedan krčmar, kod koga je čuvar svratio pre nego što je otišao u sud, znao otkuda čuvaru tolika hrabrost.

Kad je izašao iz sudnice, čuvar se uputio pravo u džunglu. Ali još nije bio ni stigao do šume, a njemu Je izvetrilo piće iz glave, a s njim i hrabrost. Tek tada je shvatio šta je obećao i okrenuo je natrag, blagosiljajući nebo što nije susreo tigra.

I namesnik i njegova pratnja neobično su se iznenadili kada ugledaše čuvara da se tako brzo vraća.

— Zašto se vraćaš sam? — zapitao ga je namesnik. — Gde je tigar?

— Visokopoštovani namesniče, — odgovorio je čuvar — ja sam se setio da nisam uzeo tvoje pismeno naređenje, jer se tigar, kao gospodar džungle, ne može uhvatiti i uhapsiti kao kakav prosjak.

Namesnik se nasmejao i rekao:

— To si zaista pametno rekao. Evo ti naređenje i tigar će odmah prepoznati moj rukopis. I ako ga ti sada ne privedeš za dva dana, dobićeš sto batina po tabanima.

Onda je pružio čuvaru svoje pismeno naređenje, zadovoljan što je nadmudrio čuvara, a ovaj se tužno udaljio, misleći o onom što ga čeka.

Cuvar se uputio da traži nekog lovca koji bi uhvatio tigra, ali ni srebrnjaci nisu pomogli. Tako je protekao ceo dan. Cuvar nikako nije mogao zaspati, i u zoru je skočio na noge, osećajući svrab po tabanima. Bio je to dan kada je morao dovesti namesniku tigra. Tada uze torbu sa hranom i oružje i nesigurnim koracima pođe u šumu. Najednom ugleda mali hram i uđe u njega da se pomoli bogovima, jer se u sopstveno junaštvo nije mnogo uzdao. I nije usipeo još ni da završi molitvu upućenu bogovima šume i životinja, kada se usred hrama pojavi ogroman tigar strašnog izgleda. On se uz veliku buku smestio na izlazu iz hrama. Čuvar je premro od straha, ali kada je video da se tigar umirio, osmelio se da ga zapita:

— Jesi li ti tigar koji je pojeo staričinog jedinca?

Pošto je hram bio pust, ove čuvareve reči su glasno odjeknule, tako da se tigar uplašio. Kada to primeti, čuvar se osmeli i nastavi:

— Ako si ti kriv za smrt staričinog sina, onda sagni glavu i hajde sa mnom pred sud.

Tigar sagne glavu u znak saglasnosti i dozvoli čuvaru da ga ovaj sveže. Onda čuvar dostojanstvenim korakom pođe u grad vodeći za sobom uhvaćenog tigra. Dok je išao ulicom prema namesnikovom dvorcu, pratila ga je gomila radoznale dece i naroda.

Kada je došao do dvorca, čuvar preda uzicu sa tigrom načelniku straže, koji je preplašeno primi, i pođe pred namesnika.

Namesnik se i sam uplaši, i zadugo nije mogao da se pribere, a onda se obrati tigru:

— Od davnih vremena postoji običaj da se ubica kazni prema zasluzi. Ti si starici ubio jedinog sina, koji joj je bio zaštita i hranitelj, pa je ona sada ostala bez sredstava za život. Ti si na taj način dvostruki krivac. I, ako se ti obavežeš da ćeš je od sada hraniti i dobavljati joj sve što joj je neophodno, ja ću te osloboditi.

Tigar je klimnuo glavom u znak pristanka, pa je namesnik rekao stražarima da ga odvežu. Čim je izašao iz dvorca, tigar je iščezao.

Kada je čula kakvu je presudu izrekao namesnik, starica se zaplakala od muke, srce joj je tražilo osvetu, ali namesnik je bio miran, jer je osećao da je presudio po pravdi. I kod kuće starica je plakala i zapomagala, tako da je celo selo čulo njenu kuknjavu.

Prošlo je nekoliko dana i kada je jednog jutra starica otvorila vrata, na pragu je našla ulovljenu antilopu. Žena je onda uzela sveže antilopino meso, odnela ga na pijacu, prodala i za te pare kupila povrća i pirinča. Od toga dana tigar je svake noći ostavio pred staričinim vratima poneku zver ulovljenu u šumi. Jednom je tigar pronašao u šumi zakopano blago i doneo ga starici. To je bio ćup sa zlatnim novcem i dragim kamenjem. Tako je tigar prehranjivao samohranu staricu kao majku a ona ga je zavolela kno rođenog sina. Kada bi uveče doneo lov, tigar bi ostajao da se odmori po jedan dan u staričinoj kući. Otada tigar više nije napao nijednog čoveka, tako da su ljudi prestali da ga se plaše. Oni su čak počeli da dolaze u goste starici dok se tigar kod nje odmarao.

Ali posle nekoliko godina starica umre i susedi je sahrane. I tigar je došao na sahranu i dugo zavijao na njenom grobu glasom koji je podsećao na jauk.

Posle toga tigar je iščezao i otada ga više niko nije video.

SVINJA SA ĐAVOLJIM LIKOM

Išao nekakav seljak putem. On se vraćao u svoje selo sa dalekog puta. Preko ramena je nosio pojas u koji je stavio stvari i hranu(2). Seljak je bio nizak, ali vrlo pokretan i žustar. Pošto je uz put potrošio sve svoje pare, žurio se da što pre stigne kući. Danju je išao po svetlosti sunca, a noću po svetlosti meseca.

Kada je jedne noći bio tako umoran da je jedva podizao noge, ugleda kako se u daljini nešto zasvetlelo. Seljak se oprezno primakao žbunu iz koga je izbijala tajanstvena svetlost. Tu je primetio visoki kameni zid a iza njega pagodu. Vrata pagode su bila zatvorena, a nad njima se uzdizalo jedno granato drvo. Pošto nikako nije mogao otvoriti vrata, seljak odluči da se prebaci preko kamenog zida. Stoga se uhvati za jednu granu što je izvirivala i preskoči preko zida. S druge strane zida ugleda veliko dvorište usred koga se uzdizala svetla pagoda, koja se blistala na sve strane. Seljak se uputi pagodi. Ona je sva bila zarasla u travu i videlo se da su je ljudi odavno napustili. Iako je seljak bio tako hrabar da je sam smeo otići u džunglu, njega sada ipak obuzme veliki strah. Približio se pagodi i pogledao unutra. Ugledao je raspremljen sto i na njemu razna jela. Za stolom, pak, nije bilo nikoga.

Seljak je bio gladan, ali nije hteo ući. Izvadio je iz pojasa malo hleba, večerao i legao da spava. Ali odjednom začuje ženski jecaj. Ustade seljak i stade da osluškuje po dvorištu odakle dopire taj jecaj. Kada je pretražio celo dvorište, seljak zaviri u jednu od tamnih soba pagode, gde je pri svetlosti spazio nekakvu golu ženu na podu kako plače i jeca.

Seljak izvuče svoj nož i krenu da nađe ulaz. Kada ga je najzad pronašao, pokušao je da otvori vrata, ali su ona bila čvrsto zatvorena. Seljak je počeo da lupa i lupao je dok se iz tame nije začuo tužan ženski glas:

— Ja sam uhvaćena i zatvorena ovde. Ah, kako mi je teško!

Onda je seljak udario iz sve snage nogom u vrata I razbio ih. Unutra je vladala duboka tama, samo je devojka, potpuno naga privezana za kameni stub, neprestano jecala.

Seljak ju je odvezao i zapitao kako je dospela u pagodu.

Devojka je drhtala od hladnoće i odgovorila:

— Izvedi me odavde, čoveče. Ja ću ti napolju ispričati o svemu. Ali me samo izvedi iz ove mrske tamne odaje.

Seljak je uzeo kandilo i osvetlio devojku. Crna kosa padala joj je preko očiju i niz leđa. Bila je mlada, imala je oko osamnaest godina. Na rukama su joj se videli ožiljci od užadi.

Kada joj je seljak dao svoju košulju da se pokrije i malo zagreje, devojka je ispričala da ju je u zatočeništvo bacio zli đavo i zamolila seljaka da je on oslobodi.

Seljak je izašao u dvorište da uzme svoj pojas, ostavljen na mestu gde je spavao, ali je najednom počelo takvo nevreme, kao pravi tajfun. I usred grmljavine i šuštanja lišća začula se škripa vrata i lupanje u zidove. Seljak je ponovo isukao svoj nož, i krenuo da pogleda šta se događa. Opet se začu škripa seoskih kola i topot mnogih nogu. I seljak ugleda čopor đavola. Oni su ličili na ogromne krčage sa kratkim ručicama. Velike crvene čeljusti i kratke šiljaste uši davale su im još ružniji izgled. Đavoli su vukli dvokolice u kojima je sedelo nekakvo debelo; čudovište. Zaustavili su se nasred dvorišta i čudovište je izašlo iz njih. Na glavi je imalo crvenu kapu, a preko ramena žuti ogrtač, tako da je izgledalo još deblje i odvratnije.

Tada čudovište primeti seljaka i htede da se baci na njega, ali u seljakovoj ruci ugleda nož i odmah se zaustavi. Okrene se i uđe u pagodu. Seljak pogleda šta će dalje biti i primeti kako su mu đavoli prineli nekakav krevet, iz koga je dopirao nepodnošljiv smrad. Kada se malo bolje zagledao, seljak primeti da čudovište mnogo liči na

svinju: ima kratku njušku, prekriveno je čekinjama, samo što su mu papci bili veliki kao plodovi banana.

Ostali đavoli, niskog rasta i neobično ružni, prineli su čudovištu sto sa jelom do same njuške.

Čudovište pozove svojim kratkim prstima seljaka na obed. Seljak da glavom znak da pristaje i pođe sa nožem u ruci. Kada spazi nož, čudovište ponovo zakoluta očima i poče da grokće. Zatim je nastavilo da halapljivo jede, a đavoli nisu prestajali da donose sve nova i nova jela. Seljak je samo malo okusio od onoga što je bilo prineto i stalno je motrio na čudovište. Odlučio je da je najbolje ubiti čudovište dok ono jede. Za to vreme čudovište je ispraznilo u gušu veliki lavor vina. Odmah se opilo i počelo da prevrće očima. Seljak onda izvadi iz svog pojasa parče mesa, skine sa njega lišće u koje je bilo umotano i stavi ga na kraj stola. Meso je bilo osoljeno i čudovište je odmah ispružilo ruku da ga ščepa. Ali Nidjak namah izvuče nož i njime odseče papke čudovištu. Ono ispusti glas sličan groktanju, i pretvori se u veliku crnu svinju. Svinja odmah pade SA kreveta i zajedno sa đavolima pobeže. U pagodi zavlada mir i kada devojka dođe iz susedne sobe, seljak joj pokaza odsečenu šapu. Ona od radosti zaplače. Kada se umirila, ispričala je seljaku kako je ovamo dospela.

Pošto su joj roditelji umrli, devojka je živela kod svoje babe na selu. Tamo je od davnina postojao običaj da se poštuje Duh svinje, i svako se pridržavao njega, iako niko nije znao otkada potiče, jer se oni osvete svakome. Svake godine selo je prinosilo na žrtvu Duhu svinje mladu devojku. Bogataši bi uvek udesili da to bude neka siromašna devojka. Devojku bi prvo kupali, hranili je tri dana hranom bez soli I onda nagu i zavezanu bacali Duhu, koji se sa njom prvo zabavljao, pa bi je onda pojeo. Kako je i ova devojka bila siromašna, i nju su seoski bogataši silom odveli iz kolibe, svezali je i na bambusovoj nosiljki odneli u pagodu.

Seljaka je veoma uzbudila devojčina priča i njemu poteku suze od žalosti. Onda on povede devojku kući. Kada su se u selu pojavili seljak i devojka, prva se obradovala njena baba, koja je mnogo žalovala što se morala rastati od svoje unuke. Zatim se okupilo celo selo i svi su slavili hrabrog seljaka, koji je oslobodio devojku. Kada

im on ispriča kako Izgleda svinja sa đavoljim likom i đavoli, nekoliko nasmejanih seljaka odluče da pronađu čudovište. Njima se pridružiše i ostali. Naoružaju se vilama i motkama. Kada su stigli do pagode, otkriju krvave tragove i nastave da traže čudovište po njima. Ubrzo ih tragovi dovedu do podnožja planine. Tu se u šipražju skrivao ulaz u jednu pećinu. Seljaci zapale ispred pećine veliku vatru i dim pokulja.

Nesrećna devojka je vikala i dozivala u pomoć. Kada su to začuli seoski mladići, istrčali su iz svojih kuća naoružani lukovima i strelama. Bacali su svoje strele u pravcu orla koji je nestajao među oblacima, ali ga nisu mogli pogoditi. Orao se sve brže udaljavao, tako da su se devojčini krici sve slabije čuli. I mladići su morali da opuste svoje lukove. Kada je videla da je niko ne može spasti, devojka sa mirisnom kosom skine parče svoje haljine i baci ga na zemlju — za uspomenu na sebe i svoju nesrećnu sudbinu. Od tog vremena selo na koje je palo parče devojčine haljine zove se Miong Vat, što znači „Selo Parčeta Haljine".

Orao je odneo devojku mirisne kose daleko — daleko u svoju klisuru Miong Lo i tamo je naterao da se uda za njega.

Devojka je mnogo tugovala za svojim dobrim roditeljima i lepim mladićima iz svoga sela, tako da je po ceo dan sedela pred pećinom, dok najzad nije umrla.

Ali zli orao nije umro. Stari ljudi pričaju da on još živi u svojoj klisuri i priprema nove zločine.

ČUDESNI CVET

(Bajka planinskog naroda Mao na severu Vijetnama)

Živeo jednom jedan mladić po imenu Do Lam, sam i neoženjen. Njegova njiva se nalazila na kamenitoj strani i on je morao da radi i danju i noću da bi mogao dobiti nešto ploda. Sunce ga je jako peklo u leđa i njegov znoj je kapao po kamenu, ali Do Lam nije prestajao da radi.

Prošlo je neko vreme, i najednom je usred kamena izrastao divan cvet. Imao je sveže zeleno lišće okrenuto suncu, a beloružičasti cvet prelivao se kao biser. Kada bi naleteo vetrić, cvetovi i lišće bi trepetali, ispuštajući zvuke koji su podsećali na najlepšu pesmu.

— Kakvo je to čudo! — iznenađeno je uzviknuo Do Lam. — Iz kamena je izrastao tako divan cvet i još zna da peva.

Otada je cvet pevao Do Lamu svakog dana kada bi on došao na njivu da radi. Kada bi se mladić umorio, cvet je još lepše pevao i Do Lamu bi se vraćala snaga i bodrost.

Jednog jutra, kada je došao na njivu, Do Lam ugleda tragove divljeg vepra, koji je projurio poljem i zgazio cvet, pa se njegova stabljika prelomila i cvet je tužno visio. Mladić je pritrčao, ispravio cvet i rekao:

— Divni cvete, ovde ima mnogo divljih svinja, povika nesreća može ti se dogoditi, zato će biti najbolje ako te odnesem svojoj kući!

Onda do Lam uze motiku, iskopa cvet i ponese ga kući, pa ga ponovo posadi u kamenu stupu ispod svoga prozora.

Uveče, kada bi se vratio sa njive, mladić je pleo od bambusove trske korpice, kape, šešire, a cvet mu je punio sobu najprijatnijim mirisom i pevao najlepše pesme, tako da se mladić osećao srećnim.

Jedne noći u kolibi Do Lama zablistale su razne boje i svetiljka je počela da gori jače. Mladić se beše tako udubio u svoj posao da to nije ni primetio. Divni cvet se najednom otvorio i pojavila se divna devojka u beloj haljini. Zvonkim glasom, kao zvon zvona, ona je pevala divne pesme. Srebrna svetlost i prijatni mirisi ispunjavali su celu sobu, ali Do Lam, kao ni pre, nije ništa primećivao.

Najednom je svetlost lampe bljesnula kao munja i devojka u beloj haljini je iskočila iz cveta, njene rumene usne su se smešile kao procvetala ruža. Ona je prišla Do Lamu i stavila mu ruku na rame. Tek tada je mladić ugledao, i zapanjen njenom lepotom nije znao ni reč da progovori, a kada je pogledao na prozor, video je da tamo više nema cveta.

Onda su Do Lam i devojka u beloj haljini postali muž i žena. Izjutra su sada oboje odlazili u planinu i radili u polju, a kada bi pao mrak, oni su se veseli vraćali kući osvetljavajući put fenjerom. Uveče je Do Lam, kao i ranije, pleo bambusove kape i korpe, a žena mu je pomagala i pevala divne pesme.

Kada bi došao pijačni dan, Do Lam je odnosio svoje i ženine proizvode i prodavao ih, a za taj novac donosio kući pirinča i sve drugo što je bilo potrebno za život. Tako su dani dvoje mladih proticali radosno i srećno.

Već posle dve godine koliba Do Lama se pretvorila u divnu kuću. U velikim pletenim korpama čuvao se pirinač, a u velikom toru nalazila su se krda bivolica, ovaca i koza. Bogatstvo je zavrtelo glavu Do Lamu, i svaki posao, sem razmišljanja o samom sebi, on je počeo da smatra nepotrebnim. Do Lam nije više hteo da radi u polju ni da plete šešire. Uzeo bi kavez sa pticama, kaljan(3) i odlazio da šeta.

Kada bi žena poslala Do Lama da kupi na pijaci konac za šivenje ili srp, on bi kupovao kokošku i vina a onda kod kuće jeo sve dotle dok ga ne bi zaboleo stomak.

Kada bi žena zamolila Do Lama da pođe na njivu da radi, on bi odgovorio da ga bole noge, a kada bi mu uveče predložila da plete korpe i šešire, on bi se izgovarao da mu je oslabio vid, tako da ne može razlikovati bambusovu trsku od sopstvene ruke.

Jednom je žena kazala Do Lamu:

— Naš život nije još tako obezbeđen da bismo mogli živeti bez rada.

Te reči su razjarile Do Lama, oči mu se napunile krvlju. Rekao je samo jedno zlobno: ,,Hi!“ pa i ne pogledavši ženu dohvatio kavez sa pticama i pošao u šetnju.

I dok je jednom žena Do Lama sedela i radila, pod prozorom se pojavi divan cvet i iz njega izađe ptica šarenih krila i zlatnog repa, pa zapeva:

Uzalud se rascvetao mirisni cvet,
Uzalud lampa sjajnije sija,
Mladić je, avaj, postao lenj,
Lepotice, hajde sa mnom, na moja krila!

Plamičak u lampi je zasvetleo jače, ptica je uletela kroz prozor i spustila se pred noge lepotice. Lepotica je sela na pticu i ova je zamahala svojim šarenim i zlatnim krilima i odletela sa lepoticom.

Šum krila razbudio je Do Lama, koji je već spavao na mekoj postelji posle obilne večere. Čim je ugledao čudnovatu pticu kako mu odnosi ženu, Do Lam je skočio sa postelje i jurnuo za njom. Ali kad je ispružio ruku, mogao je ptici da istrgne samo jedno pero. Do Lam ga je gledao i čudio se kako blista.

No, Do Lam se brzo umirio. Sada ga više nije niko prekorevao zbog bezposličenja, i po ceo dan je samo jeo i pio i šetao se sa kavezom u ruci.

Da ne bi oskudevao, Do Lam je prodavao jednu po jednu stvar i uskoro je rasprodao sve: pirinač, bivolice, krave, koze i svinje. Najzad mu je ostala samo jedna rogozina, koju je isto tako hteo da odnese na pijac, ali je sa iznenađenjem primetio da su s njene donje strane naslikane dve slike: na jednoj su Do Lam i njegova žena kako

rade na njivi i gledaju u pozlaćeni pirinač koji zri, a na drugoj se videla Do Lamova žena kako plete i Do Lam kako izrađuje korpice i šešire od bambusove trske. Kuća im je bila puna pirinča, a u toru bivolice, krave, koze i svinje.

Onda se Do Lam setio svoga nekadašnjeg života i zaplakao od tuge. Podigao je oči ka nebu i zavikao je:

— Eh, Do Lame, sam si kriv za svoju nesreću!

Onda je razbio kavez, pustio slavuja u prirodu, a sutradan je dohvatio motiku i uputio se na svoju njivu. Posle napornog rada na njivi, Do Lam je uveče, kod kuće, ponovo pleo šešire i korpice. I tako je počeo da se trudi kao i pre i da radi danju i noću.

Jednom je Do Lam našao pero koje je istrgao iz ptičijeg repa, stavio ga na dlan, ali ga je vetar dohvatio i odneo na kamenu stupu, gde je rastao divan cvet. Kada se setio cveta, Do Lam proli mnogo suza od tuge, i one pokapaše po kamenoj stupi.

Tada najednom Do Lam ugleda kako pero negde odlete a iz kamene stupe se pojavi pupoljak, koji je sve brže rastao ka nebu. Onda je iz njega potekao divan miris i ispunio sobu, a u isto vreme začula se divna pesma:

Divni cvet se rascvetao,

pušta nežni miris,

Lamipa ponovo sjajno svetli,

Trudi se Do Lam dan i noć,

A devojka mu šalje pozdrav svoj.

Kada se pupoljak pretvorio u raskošan cvet i kada se cvet otvorio, Do Lam je radosno ugledao kako iz njega izlazi lepa i mlada žena, u kojoj je brzo prepoznao svoju ženu.

Lampa je zasijala jače i žena u beloj haljini je sela kraj Do Lama. Cvet je odmah iščezao.

Od tog dana Do Lam i njegova žena se više nikada nisu razdvajali. Oni su s pesmom, kao i ranije, radili na svojoj njivi, a uveče pleli od bambusove trske šešire i korpice. I ponovo je potekao njihov srećan život, mirisan kao cvet i sladak kao med.

NEOBIČAN DOŽIVLJAJ FILOZOFA —MESARA

1.

Živela je u selu Žia, u davna vremena, jedna vrlo poznata porodica. Njeni članovi zauzimali su važnije položaje na carskom dvoru.

U toj porodici se rodi Zing Ding Liong, čiji su roditelji bili na visokom položaju, ali kada je on odrastao, porodica je bila već osiromašila, i sem raznih titula i činova, Liong nije imao ništa drugo, pa je bio prinuđen da postane mesar.

Liong i njegova žena bili su poznati po svojoj dobroti. Nikada u svom životu nikome nisu učinili ni najmanje zlo. Njima se rodi sin, ali svi su bili iznenađeni njegovom tupošću kada su ga dali da uči, jer su se nadali da će njihovo dete povratiti slavu predaka.

Dok je jednom Liong šetao selom rashlađujući se na svežem vazduhu, ugleda nekog starca kako sa vrećom preko ramena ide umoran putem. Liong ga sa poštovanjem upita:

— Kuda ideš, poštovani starče? Da li tražiš neko mesto gde bi se malo odmorio?

Starac se zaustavi, pogleda Lionga i reče:

— Da, ja tražim neko pribežište. Kucao sam na mnoga vrata, ali me niko nije primio.

— Ako ti se dopadne moj skromni dom, starče, ja bih te rado ugostio i dočekao u svojoj kući.

Starac je klimnuo glavom u znak pristanka, i obojica su krenuli Liongovoj kući.

Kod kuće Liongova žena prinese starcu sud sa vodom da se umije i donese mu slatkog pirinča.

Gost je za to vreme razmišljao:

„Ovi ljudi su dobri, ja bih mogao da ostanem kod njih.“

Onda se okrenu Liongu i zapita ga:

— Čime se ti, poštovani gospodaru, baviš? Kakav je tvoj rod?

Liong se tužno nasmeja i odgovori:

— Ja ti neću ništa kriti, poštovani starče. Ja sam visokoga roda, ali kad sam odrastao, moja je porodica osiromašila i zato sam bio prinuđen da postanem mesar.

Onda su domaćini prineli mnoga jela gostu i on se dobro najeo i napio, tako da se jedva držao na nogama, i domaćin ga je uveo u sobu posebno nameštenu za njega. Uz put je starac razmišljao:

„Ovoj kući predstoji velika sreća. Ostaću da to vidim!“

Tako starac provede u kući gostoljubivih domaćina čitava četiri meseca. Muž i žena su ustajali rano izjutra, klali svoje svinje, sekli meso i pravili velike kobasice. Onda bi od toga donosili na sto najbolju parčad i pozivali gosta na doručak. Posle doručka muž i žena su nastavljali da rade, a gost je ostajao na mekim prostirkama da se odmara, sastavlja zvučne stihove i šeta po divnoj okolini.

Za sva ta četiri meseca domaćini nijedanput nisu prekoreli starca što je toliko ostao u gostima, čak, kada ga je jednom zaboleo želudac, doneli su i lekove da se izleči. Ali ko je bio taj starac?

To je bio Ta Ao(4), rodom iz provincije Nge An.

On je poznavao tajne zemlje. O njemu se govorilo sledeće: još kad je u mladosti njegov učitelj hteo da ga ispita, napravio je u pesku sto malih gomila u obliku planinskih venaca i u njirna sakrio sto novčića, pa je dao mališanu sto igala da njima pogodi svaki komad u sredini. I dečak je uspeo da pronađe devedeset i devet novčića, samo nije mogao da otkrije stoti. Kada je odrastao, Ta Ao je znao sva skrovišta zemlje i njene tajne. On je znao sudbinu svakog parčeta zemlje, svake planine ili doline. Zbog toga je Ta Ao znao za svakog pokojnika da odabere najbolje mesto za sahranu. I svi su znali da će, ako pokojnik bude sahranjen na srećnom mestu, i njegova porodica biti srećna.

Tako je zahvaljujući svome znanju, Ta Ao doneo sreću i zadovoljstvo mnogim porodicama.

Ta Ao se pojavljivao čas u jednom čas u drugom selu donoseći poštenim ljudima sreću. Ali dobri čarobnjak je bio neumoljiv prema zlim i nepravednim ljudima.

Naiđe jednom tako Ta Ao u jedno selo gde su ljudi bili uobraženi i pohlepni. Oni ga negostoljubivo dočekaju i iznesu pred njega otpatke hrane. Kada je odlazio iz sela, Ta Ao zapita stanovnike sela kakva je njihova najveća želja.

—Mi tražimo da svi ljudi sagnu glavu pred nama, a mi da upravljamo njihovim glavama — odgovorili su gramzivi seljaci, prekidajući jedan drugog.

— Neka tako i bude — odgovorio je čarobnjak i pokazao gde treba da premeste grob starešine sela. Obradovani seljaci odmah prenesu grob starešine na drugo mesto i s nestrpljenjem stanu da očekuju kada će se ispuniti proročanstvo čarobnjaka i oni postati gospodari ljudskih glava. I posle nekoliko godinaproročanstvo se ispunilo i stanovnici toga sela su postali berberi. Pred njima su se stvarno saginjale ljudske glave, ali oni su bili gospodari samo kose i brade, I to dok nekoga doteraju. A takva vlast ne donosi ni bogatstva niti slave.

Bilo je mnogo drugih priča o dobrom čarobnjaku Ta Ao. Njih je znao i pošteni Liong, ali nije ni slutio ko je njegov gost, a ovaj je utoliko više cenio njegovo dobročinstvo.

Jednom je Ta Ao sedeo sa porodicom Lionga na balkonu i uživao u večernjoj svežini. Najednom je počeo da se smeje. Kada su ga pitali zašto se smeje, on je odgovorio pokazujući na nebo:

— Pogledajte kako blista ona zvezda na nebu, okružena sa četiri manje zvezde, slično vojskovođi koji je okružen sa četiri komandanta. Ja se smejem, jer pogađam tačno značenje toga znamenja. I meni je milo što je to tako.

Sutradan se Ta Ao spremio da nastavi put. Na rastanku on je rekao Liongu:

— Ja sam proveo u vašoj kući četiri meseca i vi niste žalili ništa da biste me ugostili. I niste tražili da vam platim. Recite sada kakva je vaša najskrivenija želja.

— ja i žena razmišljamo i želimo samo da nam se rodi sin koji će povratiti slavu naših predaka.

— Biće tako — odgovori mudri čarobnjak.

— Ja znam koji deo zemlje krije takvu sudbinu. Tebi će se roditi sin koji će postati veliki mudrac. Gotovo bez ikakve nauke on će postići stepen čanga. Zato je potrebno da ti i žena prenesete kosti tvoga oca na onaj brežuljak i tamo ga sahranite.

Ove reči su mnogo obradovale Lionga i njegovu ženu. Odmah po odlasku gosta, odu oni oboje i prenesu kosti Liongovog oca na mesto koje im je odredio dobri čarobnjak. Otada su živeli u nadi da će se njegove reči obistiniti.

2

Sreća nije nikako napuštala mesarevu kuću od dana kada je u njoj boravio Ta Ao. I ukoliko se povećavalo njihovo bogatstvo, rasla je i njihova darežljivost i pomoć koju su ukazivali nevoljnima i siromašnima.

Jednom je Liongova žena izašla iz kuće i uputila se ka izvoru. Najednom se sa neba strmoglavila jedna zvezda i pala pravo u kladenac. Kad je to spazila, ženi su oči zablistale. Čim se povratila, ona popi malo vode sa izvora, i već posle trećeg gutljaja oseti da je zatrudnela.

Kada je Liong posle nekoliko dana, idući na pazar, prolazio pored šumice Than Dong, začuo je dečji glasić:

— Tata, kada se budeš vraćao sa pazara, kupi mi neki poklon i donesi mi ovamo.

Unaokolo nije bilo nikoga i Liong je pomislio da je to šala nekog skrivenog pastira. Naravno, on nije na to obratio pažnju i nije kupio nikakav poklon.

Ali kad je, u povratku, ponovo prolazio pored iste šumice, začuje isti glasić:

— Ja sam te molio, tata, da mi kupiš poklon, ali ti nisi ništa kupio.

Unaokolo nije bilo nikoga i iznenađeni Liong je odgovorio:

— Dobro, sutra ću ti kupiti poklon!

Kada je sutradan Liong ponovo pošao na pazar, začuo je isti prijatni dečji glasić. I zaista je kupio obećani poklon.

U povratku Liong u šumici ugleda potpuno golog mališana, koji ga je s lukavim izrazom u očima očekivao da se vrati. Mališan uzme

poklon iz ruku Liongovih i istog trenutka iščezne. Liong je pretražio sve unaokolo, ali dečak kao da je u zemlju propao.

I tako je to trajalo nekoliko meseci. Liong je odlazio na pazar i donosio poklone mališanu, koji ih je uzimao i istog trenutka iščezavao.

Jednom, kada je mališanu pružio novu igračku, Liong mu je rekao:

— Ako želiš i dalje da dobijaš poklone od mene, hajde mojoj kući da živiš sa mnom. Ako ne pristaneš, neću ti više ništa kupiti.

Mališan se zamisli i reče:

— Molim te, oče, da prolaziš i dalje ovim putem. Mene ćeš naći posle petnaest dana.

Posle tih reči dečak je iščezao.

Sledećeg dana Liong je ponovo kupio poklon, ali dečaka nije bilo na ivici šume. Tek petnaestog dana Liong ga je ponovo ugledao. Prišao mu je i zapitao ga:

— Gde si bio za ovih petnaest dana. Nisi dolazio po darove, zašto?

Dečak je odgovorio:

— Ja sam se veselio i igrao šaha nedaleko odavde.

Iznenađeni Liong ga je ponovo zapitao:

— Jesi li, dakle, odlučio da pođeš sa mnom mojoj kući, kao u roditeljski dom?

— Priseti se, oče, koliko si mi puta dao poklone, toliko ću godina ostati u tvojoj kući.

Liong je izračunao da je sedamdeset i dva puta doneo poklon mališanu. Dečak se složio s tim i pošao sa Liongom njegovoj kući. No, kada je stigao do vrata, Liong se okrenu i primeti da je dečak iščezao.

Istoga časa Liongova žena je rodila lepog, zdravog sina. Soba gde se porodila najednom se ispunila prijatnim mirisom i blistavom svetlošću. Sav srećan Liong priredi veliki pir, na kome detetu daju ime Tung Ni.

Sve do rođenja ovog deteta šumica Than Dong imala je božanska svojstva, a tada ih je izgubila, pa su ljudi govorili da se božanska

moć preselila u kuću Liongovu.

U to vreme zemljom je upravljao car Le i narod je živeo u zadovoljstvu, sreći i bogatstvu. Dvorski astrolog je jednom gledao u zvezde i primetio sjajnu zvezdu Khoj Sin kako osvetljava četiri manje zvezde. Mudrac je odmah shvatio da će se roditi carević koji će proslaviti dinastiju i da će se javiti ljudi koji će ukrasiti carevanje. Kada je mudrac otišao da o tome javi caru Le, ovaj se mnogo obradovao i naredio da se u hramu održi velika molitva. Te noći jedna od carevih žena sanjala je ovakav san.

Nekakav nebeski duh, sede glave, poveo je kroz devet vrata. Kada su došli pred poslednja vrata, on je naredio da ga ona pričeka. Čekajući, carica je pogledala kroz vrata i ugledala presto na kome je sedeo gospodar neba Ngauk Hoang, sa krunom na glavi, u blistavoj odeždi sjajnijoj od sunca. Unaokolo su stajali mnogi velikodostojanstvenici sa hartijom u rukama i perom za pisanje, slušajući zapovesti nebeskog gospodara.

Duh koji je doveo caricu klekao je pred Gospodara neba i rekao mu:

— Vaše veličanstvo, supruzi cara Le je suđeno da dugo živi. Ona bi želela naslednika koji bi učvrstio i proslavio dinastiju. I zato moli Gospodara neba da joj ispuni tu želju.

Gospodar neba je klimnuo glavom u znak saglasnosti i naredio duhu Thoj Tinu da se pretvori u lik naslednika dinastije Le. Ali duh se zbunio i kao da je celim svojim bićem govorio da mu se ne sviđa takva zapovest. Gospodar neba se razljutio, dohvatio jedan biser, bacio ga na nebeskog duha i pogodio ga u čelo. Tada se za duha zauzeo jedan od velikodostojanstvenika koji je sedeo s leve strane od Gospodara i rekao mu:

— Vaše veličanstvo, duh Thoj Tin misli da Zemlji Juga(5) predstoji složena sudbina i da naslednik dinastije Le treba mnogo da uradi. Zato duh Thoj Tin neće to moći da postigne sam.

Gospodar neba se umirio i rekao:

— Kad je tako, neka i duh Than Ni u ljudskom obliku siđe i sa njim tri duha, da bi svi zajedno pomogli da se uveliča slava i veličina dinastije Le.

Carica je sa divljenjem slušala reči koje su dopirale iz dvorca.

Najednom se začu velika lupa u vrata, carica se probudila i shvatila da je to san ...

Te noći ona je zatrudnela i uskoro dobila sina kome su dali ime Than Ton.

Istog dana i žena Lionga rodi sina, kome daju ime Tung Ni. Ljudi su govorili da se te godine rodio čang-šahista, čang-ratnik i čang-junačina (poznat kao čang-pešak).

3

Vreme je brzo prolazilo, kao konjska senka na bambusovoj zavesi. Tung Ni, Liongov sin, napunio je već tri godine. Te godine su se održavali veliki carski ispiti.

Kroz selo Žia prolazila su tada dva velika naučnika, koja su dostizala najviše naučne stepene čanga i banga. Zajedno sa ostalima, naučnike je izišao da dočeka na ulici i mali Tung Ni. Kada je video bogate nosiljke, sin je zapitao Lionga:

— Koga to nose s tolikim počastima?

Otac mu je odgovorio:

— To je mudrac koji je dobio zvanje čanga.

Tung Ni je ponovo zapitao:

— A ko je onaj što ga nose odmah za njim? 5

— To je drugi mudrac, koji je dobio zvanje banga.

— I ko je od njih dvojice mudriji?

— Naravno. čang je mudriji.

— Kad je tako, — rekao je dečak — ja ću postati čang!

— Uzalud ti misliš da ćeš postati čang. To nije tako prosto. Tu treba mnogo znanja.

No, dečak je rekao da će on imati šarenu kapu čanga.

Otada je dečak mislio samo na to kako da postane čang. Kada se igrao sa decom, on je pravio od lotosa kapu sličnu čangovoj, a list banane mu je služio kao zastava čanga. Terao je decu da mu govore ,,mudri čang“.

Jednom je u Liongovu kuću došao gost i kada je ugledao Tung Nija kako u smešnom odelu, okružen gomilom dečaka, predstavlja čanga, on reče:

— Je li to čang-glupak ili čang-mudrac?

Na to mu je Tung Ni odgovorio sam:

— A ko si ti, dobri goste? Ili u srcu kriješ zlobu?

Kada je čuo tako umesan odgovor, gost posavetuje Lionga da što pre da dete na nauke.

Kada je dete imalo šest godina, roditelji dovedu učitelja iz susednog sela da ga poučava. Jednom je Tung Ni zapitao svoju majku:

— Mama, ko je mudriji čang ili učitelj?

— Naravno da je mudriji čang — odgovorila je majka.

— Kad je tako, šta će meni onda učitelj? Njegova mudrost je mala.

— Ne, ti nisi u pravu — rekla mu je majka. — Ko hoće da se bavi naukom treba prethodno da sluša učitelja.

To je obradovalo Tung Nija i on je veselo uzeo knjige i pošao na učenje.

Sutradan je majka pripremila pečeno pile i cela porodica se okupila da ruča sa učiteljem. Učitelj je želeo da nauči mališana molitvama i tražio je da ovaj prvo izgovori molitvu posvećenu Konfučiju, tvorcu ljudske mudrosti.

— A ko je Konfučije? Je li on mudriji od čanga? — zapitao je dečak.

— On je mudriji od čanga — odgovorio je učitelj.

Dečak je odmah pristao da nauči tu molitvu, ali kada je trebalo čitati tu molitvu za učitelja, dečak je odbio. On je rekao da učitelj nema stepen čanga i da on stoga ne može da čita molitvu u njegovu čast.

— Ti treba da znaš sve obrede i molitve, jer su to radili i svi oni koji su sada čang.

Tung Ni se onda složio da izrekne i molitvu u čast učitelja, ali je posle svake reči zapinjao.

Učitelj mu onda reče.

— Onaj ko se ne trudi u učenju dobija batine.

Te reči nikako se nisu dopale Tung Niju i kada je učitelj izašao, on reče ocu:

— Ja neću više da idem učitelju, jer mi se ne sviđaju njegove pretnje batinama.

— Ako ti budeš dobro učio, učitelj neće imati zbog čega da te tuče.

Sutrađan kada je ponovo otišao učitelju, Tung Ni ga zapita još koliko treba da uči da bi postao čang.

— Trudi se svesrdno još nekoliko dana, pa ćeš postati čang.

Dečak se obradovao i počeo da se smeje sav srećan. Učitelj mu onda donese knjigu Tam-tik-in(6) i pročita prvi stih:

— Duh je sve video i on se odmara u svetlim, divnim visinama ...

Učitelj je polako pročitao te stihove, ali kada je dečak otvorio usta da ih ponovi, njemu je sve iščezlo iz glave.

— Duh se ne vidi, jer je digao u visine noge . . . — ponovio je.

Dečak je samo tu frazu učio sedam-osam dana i nikako je nije mogao ponoviti. Učitelj se naljutio na njega i pojurio da ga istuče, ali Tung Ni leže na asuru, diže noge i viknu:

— Duh se ne vidi, jer je digao noge. . .

Učitelj se nasmejao i više nije kažnjavao dečaka batinama.

Jednom učitelj naredi Tung Niju da pripazi na mlađe učenike dok se on ne vrati. Čim je učitelj otišao, Tung napravi lepezu i druge čangove znakove, pa priredi veliku procesiju. Kada se učitelj vratio iznenađen, Tung Ni mu reče:

— Ovo smo priredili praznik u vašu čast. — Učitelju se dopadnu ove reči i on ne kazni nikoga.

Posle nekoliko dana nekakav gost je otvorio vrata i zapitao gde je učitelj.

Dečak mu je dostojanstveno odgovorio da učitelj nije tu, ali je tu samo čang.

Kada je gost ušao u kuću i osvrnuo se unaokolo, video je da nema nikoga, sem što je sam dečak sedeo na divanu. Gost je onda zapitao:

— Je li ovaj čang mnogo stvari upoznao?

— Meni su poznate tajne neba i zemlje — odgovorio je Tung Ni. — Ja sam upoznao i visinu i dubinu.

Tada ga je gost zapitao:

— Šta je to nebo, a šta zemlja?

— Nebo je etar, a zemlja je tvrđa — odgovorio je dečak. — Hej, ti već imaš sedu glavu, a ne znaš tako proste stvari.

Gost se naljutio i rekao:

— Kako se ne stidiš da tako govoriš sa starijim od sebe i još mi gledaš pravo u oči.Čang se okrenuo praveći se da ne primećuje ljutinu gosta:

— Dobro, ti si odrastao čovek, reci onda šta se nalazi na nebu, a šta na zemlji?

— Na nebu se nalaze sunce, mesec i zvezde, a na zemlji planine i reke — odgovorio je gost.

Tung Ni se dečački smejao i rekao:

— Vidim da nisi ništa naučio: na nebu su dvoje a na zemlji jedan.

Iznenađeni gost je zapitao:

— Ko su to dvoje na nebu, a ko je to na zemlji?

Čang se ponovo nasmejao slušajući tako naivna pitanja i odgovorio:

— Dvoje na nebu su bog i njegova žena. Onaj što je jedan na zemlji, njihov je učenik koji dostiže vrhove mudrosti. Možda se ti ne slažeš da na zemlji postoji takav učenik?

— A ko je taj učenik? — zapitao je gost.

— Taj isti koji sedi pred tobom!

Gost se nasmejao i, poklonivši se čangu, izašao iz kuće. Uz put je susreo učitelja i upitao ga:

— Čiji je onaj neobično pametan dečak, koji se sada nalazi u kući?

— To je sin trgovca mesom iz susednog sela — odgovorio je učitelj. — On ti se samo učinio pametan, ali u učenju je vrlo tup i nesposoban kao drška od lopate. Već celu nedelju on uči jednu istu frazu i nikako ne može da je zapamti.

— Ljudska sudbina je promenljiva. Iz ništavila se rađa veličanstvenost. U blatu se često krije grumen zlata. Taj mališan je neobično okretan i njega očekuje velika budućnost...

Jednom je posle učenja Tung Ni dotrčao majci i rekao joj:

— Došlo je vreme da polažem za čanga. Naučio sam do kraja frazu iz knjige Tamtikin.

Majka je počela da se smeje:

— Piletu nisu još ni krila izrasla, a on već hoće da leti pod oblake. Jedva si naučio prvu frazu iz knjige a već hoćeš da polažeš za pravog mudraca.

Tung Ni je odgovorio naduveno:

— Meni je učitelj rekao da treba da usrdno učim nekoliko dana i da ću postati čang.

4

Godine su se brzo smenjivale i Tung Ni je već napunio trinaest godina. On je kao i ranije zanemarivao izučavanje mudrosti iz knjiga, ali je zato voleo da se igra i zabavlja i bio je u svemu neobično okretan, kao đavo. Poštovani otac Liong se stoga naljutio, pozvao sina i ovako mu rekao:

— Ako je sudbina tako nepravedna prema meni, i ti nemaš nikakvog dara za nauku, bolje onda da te ja naučim zanatu mesara.

I od toga dana počeo je otac da uči Tung Nija mesarskom zanatu, koji se dečaku mnogo dopao. On je brzo i lako savladao veštinu klanja, pa je čak mogao očistiti i svinjsku glavu, što zahteva veliko iskustvo i znanje.

Jednom su se otac i sin uputili u susedno selo da kupe svinje. Svratili su u kuću jednog činovnika koji se bavio i tovljenjem i prodajom svinja. Kad su došli na vrata, sluga im reče da činovnik spava, a njegova žena je izašla. Oni počnu da mole slugu da ih pusti da bar pogledaju svinje. Usled galame probudi se činovnik i izađe na vrata, pa zevajući zapita Lionga šta želi.

— Ja sam trgovac mesom i čuo sam da vi imate svinje za prodaju. Ako je tako, dozvolite mi da ih pogledam.

Činovnik je bio neobično spor, pa je polako izašao protrljao oči, pogladio bradu i brkove sa svake strane. Čang nije skidao očiju sa činovnika i onda se okrenuo ocu i rekao da se činovnik slaže da oni izaberu najdeblju svinju.

— A da li je činovnik rekao koliko treba za ovo da se plati? — zapitao je otac.

— Kako ti to nisi primetio? — rekao je Tung Ni ocu. — Činovnik nam je stavio do znanja da on prodaje svinju i gestovima je pokazao da za nju traži osamnaest kuana(7).

— Pa to je divno — rekao je otac i, ostavivši na kamenoj klupi osamnaest kuana, poterao svinju. No, uto naiđe činovnikova žena i zapita oca i sina:

— Ko vam je dao tu svinju što gonite ispred sebe?

Tung Ni je odmah odgovorio:

— Tvoj poštovani muž nam je prodao.

— I koliko je novaca uzeo za nju?

— Poštovani činovnik je uzeo osamnaest kuana.

Činovnikova žena se razbesnela, utrčala u kuću i viknula na muža:

— Zašto si prodao najbolju svinju za osamnaest kuana?

Kada je čuo te reči, činovnik se začudio i rekao:

— Ko je to uzeo moju svinju za osamnaest kuana?

— Poštovani činovniče, — rekao je čang — ti si nam sam prodao tu svinju za osamnaest kuana. Kada te je otac zapitao hoćeš li da prodaš svinju, ti si dodirnuo rukom oči, što je značilo: idi i pogledaj svinje. Zatim si pogladio brkove i bradu opisujući na taj način jeroglif koji znači broj osamnaest. I kao svaki pravi mudrac, ti si sve to uradio ne izgovarajući ni reči. Ja i otac smo se složili i ostavili osamnaest kuana na kamenoj klupici.

Činovnik se nasmejao ovom odgovoru i rekao:

— Ti si pametan dečko i ja ću ti kao nagradu dati tu svinju po toj ceni, koju si ti tako oštroumno pogodio.

Od tog vremena u narodu se peva pesma:

Ko nije čuo za plaćanje sa osamnaest kuana?
I o tome kako je mališan prevario mandarina?
On je gladio bradu
Razmišljajući o ceni,
I otada uvek pobledi Bradu kada dodirne!

Kad je došla zima, Liong se razboli i umre, a njegova duša odleti tamo gde živo biće ne može nogom stupiti. Tung Ni ga je gorko oplakivao. Već je prošlo i tri godine, a Tung Ni nije mogao da odagna tugu iz svoga srca. Za to vreme je potpuno zapustio posao i nijedanput nije uzeo nož u ruke. Nije hteo ni da udari prst o prst da bi zaradio pirinač za život. Pored toga udružio se sa neradnicima i pijanicama, i samo su jeli i pili, veselili se, igrali karte. Pošto se majka nije usuđivala da prekori sina, žena starijeg brata često mu je prebacivala:

— Imala je — govorila je — majka dva sina. Jedan je bio vredan i neprekidno se trudio da zaradi, a drugi je samo jeo i pio, igrao se i zabavljao. Da li je to pravedno?

Ali Tung Ni se pravio kao da ne razume te prekore i govorio :

— Ne treba da brinete ni ti ni brat. Uskoro ću ja da postanem čang i bogatstvo će da obaspe našu kuću.

Brat nije mogao da sluša njegove hvalisave reči i ovako mu je jednom rekao:

— Ja sam već hiljadu puta čuo takve reči iz tvojih usta i vidim da one izleću slobodno, kao laste iz gnezda. Ja bih hteo da znam da li ti stvarno misliš da postaneš čang?

Tung Ni mu je brzo odgovorio:

— Kada se vi tako ponašate prema meni, ja ću požuriti da postanem čang.

Onda je bratova žena rekla podsmešljivo:

— O, ti ćeš sigurno postići najviši stepen u nauci proždrljivosti i pijanstva i postaćeš čang proždrljivaca i lenjivaca.

Ove reči su naročito uvredile Tung Nija i on Je odlučio da bilo kako postane čang u najskorije vreme. Pozove majku i reče joj:

— Draga majko, ja treba da idem na carski ispit i ako tamo ne postignem uspeh, više se neću vraćati kući, niti ćeš me videti, jer se neću smatrati dostojnim da budem tvoj sin.

Posle tih reči Tung Niju poteku suze, a i njegova majka se zaplače, pa ga blagoslovi, i Tung Ni pođe iz kuće ispunjen kao u duge šarenim nadama.

Tung Ni nije prešao ni desetak koraka po prašini kad je susreo dva mladića u odelu studenata sa torbama u rukama. Čim su se pozdravili, Tung Ni ih zapita:

— Dokle idete, poštovani momci?

— Mi idemo na carski ispit. A dokle ti ideš, poštovani mladiću?

— Ja idem tamo kuda me oči vode — rekao je Tung Ni. — I biću neobično srećan ako me primite da pođem sa vama.

Oba studenta su pristala i oni su zajednički nastavili put. Uz put su se lepo zabavljali, i studenti su se naročito smejali Tung Niovim dosetkama i šalama. On je toliko osvojio njihovo poverenje da su mu oni izneli sve svoje planove, čak su mu pokazali i sve svoje dragocenosti i novac ušiven u postavu.

Ubrzo se spustila noć i putnici ugledaju mali salaš od palmovog lišća, u koji se uvuku i umorni od puta odmah zaspe. A taj salaš je, u stvari, bio zborno mesto jedne razbojničke bande i oni su upravo te noći imali sastanak u njemu. Prvo su se pojavili dvojica razbojnika, koji su se obradovali kada su ugledali uspavane putnike, nadajući se bogatom plenu. Ostavili su oružje na ulazu da ne bi probudili uspavane putnike, ali u tom trenutku čang poviče u snu:

— Aha, oni su ovde.. . Hvataj ih i veži, reži im grlo. Čuvaj se!

Oba mladića su se naglo probudila i kada su ugledala razbojnike, dohvate jatagane. Razbojnici se zbune i padnu na kolena moleći za život. Po savetu Tung Nija prijatelji puste razbojnike na slobodu, ali za uznemiravanje uzmu od njih prilično veliku sumu novca. Tung Niovi prijatelji su bili iznenađeni mudrošću i veštinom svoga saputnika, jer, naravno, nisu znali da on u snu uzvikuje naređenja onima koji kolju svinje .. .

Idućeg dana tri putnika stignu do jednog sela i pošto se već smrkavalo, odluče da potraže u nekoj kući prenoćište. Zaustave se ispred jednih vrata na kojima je pisalo „Glava celog okruga". Iako se čang smatrao velikim mudracem, ipak je on jedva znao desetak jeroglifa. Zato je pročitao samo prve dve reči „Glava cela ...“. Onda je ovako objasnio prijateljima:

— Večeras ćemo se počastiti lepim jelom od svinjske glave.

Dva studenta se obraduju.

— Mi smo zaista prešli veliki put i bilo bi dobro kad bi nas neko ugostio.

Oni uđoše u kuću i začuše smeh i galamu, jer je tada bio praznik proleća. Upravo u tom trenutku domaćini su izneli na sto svinjsku glavu sa raznim mirisnim začinima. Oba učenika se neobično iznenadiše i rekoše Tung Niju:

— Poštovani mladiću, jesi li ti čarobnjak kada znaš šta će se sve dogoditi?

— Ne, ja nisam čarobnjak i sve to postižem sopstvenom mudrošću. Moje je ime čang.

Kada su idućeg dana putnici došli u drugo selo, na prvoj kući ugledaju natpis: „Ulazi s konjem“ — tako se zvala krčma. Ipak Tung Ni to pročita: „Prolazi s konjem" i važno reče:

— U ovom selu nije mirno, treba što pre da ga prođemo.

Oba su se studenta podsmešljivo nasmejala, ali ubrzo začuše udaranje u doboš, šumove i pisku. Izbi požar i zapreti da zahvati celo selo. Prijatelji su jedva uspeli da umaknu iz sela. Tada su se konačno uverili u proročanske sposobnosti svoga prijatelja.

Sutradan su prijatelji naišli na jednu lepu, starinsku pagodu, koja se nalazila u živopisnoj okolini. Sveštenik pagode je izašao i pozvao umorne mladiće da uđu, odmore se i popiju čaj. Čaj su pili na terasi, odakle se pružao divan pogled u prirodu. U daljini su se blista/l talasi reke, a vetrić je donosio opojne mirise.

Oduševljeni sveštenik odmah donese papir i tuš i zamoli goste da mu svaki napiše za uspomenu svoj opis ovog kraja. Prvi učenik je uzeo pero i napisao stihove:

Pred mojim pogledom Mirisni cvetovi, kao čipka,
Odražavaju se u srebrnastoj reci.
U bisernoj svojoj kruni Lotosov cvet se odmara.
Mesec pliva, ali ne tone,
Na prozračnim talasima reke.
Sve je ispunjeno lepotom,
Kao u carstvu čarobne mašte.

Drugi učenik je isto tako brzo sastavio stihove:

Vetar tiho lišćem šušti,
Zlatni mesec rekom teče,
I miriše vazduh pusti,
Mislim da je san uveče.
Ispod svoda svete kuće
S drugovima svojim sedim.
Ovde mi je tako vruće,
Ostao bih—ne da bežim. .

Samo Tung Ni nikako nije mogao nijedan stih da smisli. Najzad, kada je video da su njegovi prijatelji već napisali stihove, on uze pero i naškraba prvo što mu je palo na pamet iz mesarskog rečnika. „Trupina je sveža, požuri srce da pretvoriš u komade." No, zbog svoga neznanja čang je to tako napisao da se moglo shvatiti različito. Sveštenik je uzeo jeroglife i pročitao: „Duša je očarana, srce takođe, u raju lepote." Zadrhtao je od uzbuđenja i uzviknuo:

— O, kako je ovo divno! Kako je lepo, a sa malo reči izraženo! Izvanredno. Neponovljivo. Samo su drevni mudraci mogli da izgovore ovako duboke misli. Ja još u životu nisam čuo stihove koji bi se tako slagali sa lepotom ovog kraja . . .

I sveštenik odmah naredi da se te reči Tung Nija zapišu zlatnim slovima na dasci od crnog drveta. I kada je sutradan pratio prijatelje, sveštenik je išao samo pored Tung Nija i lovio svaku njegovu reč. I oduševljavao se svim što bi on rekao. A kada su se rastali, sveštenik pagode je dugo stajao i gledao za njima ponavljajući:

— „Duša je očarana, srce takođe, u raju lepote". Kako je to divno!

5

Tung Ni i njegovi prijatelji nastave put i naiđu na divan kraj. Išli su hladom ispod bambusovih trski, svaki čas su nailazili na divne kuće u zelenilu i

cveću. To su bili dvorci velikodostojanstvenika. Širokim putem su prolazili mnogobrojni putnici.

Najednom se Tung Ni zaustavio, jer je u jednom vrtu ugledao devojku izvanredne lepote, kako sa dve služavke bere cveće. Mladić je očima potražio vrata na kamenom zidu. Iako ih je najzad primetio, mladić je nastavio još neko vreme da ide sa prijateljima, a onda se počeo pretvarati da ima važna posla:

— Nastavite vi put — rekao im je — za prestonicu, jer ja ovde u blizini imam rođake, i čim završim svoje poslove, ja ću požuriti da vas stignem.

Onda se Tung Ni vratio kamenom zidu i počeo da se raspituje ko je domaćin te kuće. Rekli su mu da je to jedan od visokih vojskovođa iz porodice Bui. Vojskovođa je imao jedinicu kćer, po imenu Fan Khan, koja je bila čuvena po svojoj lepoti. Sem toga, bila je neobično mudra i obdarena za ručni rad. Njen otac nije nikako mogao da joj nađe dostojnog muža.

Ali te noći nebo uputi Buiju čudnovato predskazanje. U snu mu se javi čovek divnog lika i triput ponovi:

— Ustaj brže, vojskovođo Bui, i susretni svoga zeta čanga ...

Bui se trgne iz sna i izađe na čardak, gde ugleda kraj vrata nekog mladića. I primi ga za budućeg mladoženju, koga mu je nebo

poslalo. To je bio čang, koji je kao opčinjen posmatrao Fan Khan kako kida cveće. Poštovani Bui pozove mladića u vrt:

— Zašto stojiš tu, mladiću? Možda ti je nešto potrebno?

Čang je pretrnuo od straha.

— Poštovani vojskovođo, ja sam student i idem na carski ispit. Uzbudio me je izgled vašeg divnog vrta. Oprostite što sam vas uznemirio.

Skroman odgovor i pametan pogled čangov neobično se dopade vojskovođi Buiju i on pozove mladića u dvorac Uen Jong Din, koji je sagradio za svadbu svoje kćeri. Bui naredi slugama da donesu jela i pića i stane bogato da gosti čanga. Kada se oslobodio, zahvaljujući vinu, čang izrecituje gotovo pevajući stihove svoja dva prijatelja kao svoje. Čang je bio oduševljen lepotom koja ga je okružavala i osećao je kako mu kolena drhte od uzbuđenja.

Poštovani Bui, pak, kada je začuo divne rime stihova, sav je zamro od uzbuđenja. Odmah je pozvao svoju divnu Fan Khan da dođe i zabeleži te stihove, a isto tako i da pročita stihove koje je sama sastavila i znala napamet. Kada je devojka ušla u sobu, mladić je bio toliko ushićen da se nije smeo ni pomeriti s mesta i gledao je u nju ne trepćući.

Kada je Fan Khan zapisala stihove čanga, ona pročita i svoje stihove, koji su u svakom pogledu bili divni, pa otac zaključi da su oboje mladih neobično talentovani. Bui onda odluči da uda svoju kćer za čanga. On počne da se raspituje o njemu i njegovim planovima. Čang odgovori da je on iz starinske poznate porodice i da se sprema za carski ispit za čanga. Vojskovođa se setio svoga sna, da će mu zet biti čang, i reče mladiću:

— Ja imam jedinicu kćer, Fan Khan, koja je naslada moje starosti. Ja hoću da je udam za nekoga s kim će biti srećna. Ti imaš sve vrline. Hoćeš li je za ženu?

Čang odgovori vojskovođi:

— Poštovani vojskovođo Bui, ti si bogati i poznati vojskovođa, a ja sam zasada samo siromašni i nepoznati putnik. Ja bih bio srećan da odmah prihvatim tvoju ponudu za brak, ali moram da te zamolim da neko vreme pričekaš. Za kratko vreme ja ću na carskom ispitu dobiti

prvu nagradu i zvanje čanga. Posle toga ja ću biti spreman da se oženim lepom Fan Khan i naš brak će tada biti srećan i uzoran.

Bui je oduševljeno slušao mudre reči čanga i klimnuo glavom u znak saglasnosti. A Fan Khan se zurumenela od uzbuđenja i rekla:

— Ja sam spremna da te čekam: mesec će proći za mesecom, mnogo će se luna na nebu promeniti, a moje srce će ostati isto. Ja znam da ćeš se ti vratiti ovenčan slavom.

I tako su se svi troje, srca ispunjenih radošću, dugo naslađivali mirisnim jelima imudrim govorima.

Kada su Tung Nija odveli u raskošnu sobu na spavanje, on primeti iznad kreveta jeroglife sa imenom Fan, koji su mogli da znače i ,,puder“ i ,,glinu“, ali su označavali ime devojke. Samo veliki mudraci mogli su da protumače ove jeroglife. Peti jeroglif se slučajno izgovarao kao cela reč, a Tung Ni je znao samo njega. Zatim uz to pribeleži i jeroglif svoga imena, koji je, uostalom, jedino znao tačno da ispiše.

Još ranije Bui je obećao da će dati svoju kćer onome ko uspe da protumači taj jeroglif, i sutradan Fan Khan, sva radosna, saopšti ocu da je mladić protumačio jeroglif i još dopisao i svoje ime. Ali Bui se ni najmanje nije iznenadio, jer je on već bio uveren u to da je njegov budući zet najmudriji čovek na svetu.

Onda Bui priredi Tung Niju svečani ispraćaj. Svi zajednički posete obližnji hram na jezeru Pun Mesec, gde se pomole nebu i zemlji, a zatim Fan Khan donese na zlatnom poslužavniku svome budućem mladoženji stihove koje je sastavila za njega. Bui zamoli čanga da primi novac i dragocenosti da bi mogao, kada bude u prestonici, da živi dostojno svoga budućeg položaja. Tung Ni uzme stihove i novac, oprosti se od vojskovođe i njegove kćeri i pođe na put. Posle nekog vremena. Tung Ni odmota stihove i pročita:

U hramu na jezeru Pun Mesec
Na večnu ljubav smo se zakleli mi,
Znaj, život će biti divno proleće,
Koje nam je poslala blagonaklona sudbina.
Sva ćeš iskušenja proći, dragi moj,

I vratićeš se sa pobedom kući.

Čangu se dopadnu stihovi i on počne da ih uči napamet. Zanet tako čitanjem, on skrene s puta i nađe se u jednom pustom, nepoznatom kraju. Pred njim se uzdizao veliki i prekrasni hram, a unaokolo nije bilo nikoga. Najednom Tung Ni ugleda nekog starca kako se odmara u hladu velikog drveta, umoran verovatno od dalekog puta. Tung Ni mu je s poštovanjem prišao i zapitao ga gde se nalazi put za prestonicu.

— Ja treba da stignem na carski ispit — rekao je mladić.

Starac je dobro pogledao mladića i odgovorio:

— Ako ti želiš da stigneš na carski ispit, onda mi prvo izmasiraj noge, jer sam se umorio, pa ću ti ja pokazati put za prestonicu.

Mladić je masirao noge starcu, a ovaj je krkljati od zadovoljstva, ponekad povikujući na Tung Nija da bolje radi. Najzad mu je rekao:

— Vrlo dobro! Ako ti hoćeš da postaneš čang,. onda me odnesi na svojim leđima do brda koje sa nalazi na putu za carsku prestonicu, a ja ću ti tamo otkriti jednu tajnu.

Tung Ni je bio spreman na sve samo da postane čang, pa stoga uzme starca na leđa i odnese ga do određenog mesta. Uskoro se približe šumovitom brdu i starac siđe sa Tung Niovih leđa, pogleda mu pravo, u oči i reče:

— Zašto ti nisi pristao da se održi svadba u dvorcu Uen Jong Dinu i da uzmeš Fan Khan za ženu kada bi ti to donelo sreću?

Čang je zapitao starca otkuda on sve to zna, a ovaj mu odgovori:

— Tebe očekuje velika sreća u životu. Imaćeš na svom putu dosta teškoća, ali ćeš, najzad, uspeti da dođeš do cilja. Postaćeš čang, ali tek kroz godinu dana, jer se ove godine neće održati carski ispiti, ali za to vreme tvoj će se razum izoštriti i to će ti doneti uspeh. Kada dođe januar, izađi iz kuće i idi na istok prema carskom dvoru. Tamo ćeš ugledati čoveka koji skače sa zida, uzmi ga na leđa i beži što dalje od dvorca. Sada me više ne pitaj ni o čemu, jer ti ne mogu više ništa reći. Zbogom, ali zapamti da ćemo se mi još susresti.

Čang se oduševio ovim rečima i radosno trljajući ruke upitao starca šta treba još da radi dalje u toku ove godine.

— Savetujem ti da postaneš predskazivač sudbine. To što sam ti ja danas otkrio, biće ti dovoljno da to postaneš. Bićeš okružen poštovanjem i bogatstvom.

Čang se još više obradovao, a starac je nastavio:

— Neka se u tebi ne rodi sumnja da nećeš postati čang. Bog će ti u tome pomoći, a sada ja moram da se sa tobom oprostim.

Iznenađeni Tung Ni je zaželeo da sazna ime ovog starca, ali se on tajanstveno nasmejao i tiho mu izgovorio stihove:

Smrtnik ne može tajnu moju da sazna,
Ime ti ne mogu reći ja,
Jer nada mnom je viša vlast,
Možeš me duhom nazvati.
Susrešćemo se posle mnogo godina
U pristaništu tihom koje se zove Priroda.

Posle tih reči starac je krenuo sa brda i ubrzo iščezao. Čang je pao na kolena i duboko mu se poklonio.

6

Tung Ni postupi kako ga je naučio duh. On nađe jednu malu kućicu, nastani se u njoj i objavi da je veliki prorok i da proriče budućnost. Među prvima dođu dva čoveka koja su se spremala za carski ispit Oni su želeli da saznaju kakva će im biti pitanja. I koliko su se tek oni iznenadili kada im je čang, sedeći dostojanstveno na jastucima, saopštio da se ove godine neće održati nikakvi ispiti.

Oni odmah izađu ispunjeni nevericom i počnu kod suseda da se ismejavaju čangu, kako nije ništa znao. No, sutra izjutra pojavi se carski glasnik i objavi da se ove godine neće održati carski ispiti. I otada pođe glas o čangu kao velikom proricatelju budućnosti.

U to vreme jednom velikodostojanstveniku koji je komandovao carskom vojskom izgubi se konj zvani „Konj koji preleti deset hiljada lija“, koji je bio tako savršen da se dostojanstvenik nije mogao nikako umiriti niti je hteo da sedne na nekog drugog konja.

Tada mu je jedan od slugu posavetovao da se obrati čangu koji proriče budućnost. Velmoža naredi da se čang dovede u njegov dvorac.

A lopov se, u stvari, nalazio među telohraniteljima ovog velikodostojanstvenika. I kada je čuo da dolazi proricatelj, njemu je srce silno zalupalo od uzbuđenja i straha. Noću se tiho prikrao čangovoj sobi da vidi šta on radi. Tung Ni je ležao na mekim dušecima i sam zbunjen. Nije znao kako da pronađe lopova i plašio se da ga velikodostojanstvenik ne kazni za obmanjivanje. Da bi nekako odagnao od sebe mračne misli, čang uzme knjigu Tamtikin i stane da je prelistava. Sada je on znao mnoge fraze napamet, jer ju je morao naučiti sa svojim učiteljem. Stoga je on često izgovarao

stihove koji bi mu pali na pamet. U trenutku kada je lopov naišao, čang je recitovao ove stihove:

Svojim trkom konj skraćuje prostranstvo
Njegovu snagu postaraj se da savladaš ti.

Lopov se zvao Ti, pa je pomislio da ga je čang već otkrio. Stoga otvori vrata i upade, pa poče na kolenima da moli čanga da ga ne izda za krađu konja. Čang se iznenadi, ali se napravi kao da je znao da je on lopov i reče telohranitelju da mu otkrije gde je ukradeni konj. Lopov označi mesto gde je konj skriven i reče još da tamo ima mnogo drugih dragocenosti, koje je ranije ukrao.

Sutradan Tung Ni pročita molitvu i glasom punim misterije objavi gde se nalazi skriven konj. Čang ovako reče velmoži:

— Ti ćeš tamo naći ne samo svoga „Konja koji leti deset hiljada lija“, nego i mnogo zlata, srebra i drugih dragocenosti, koje ti šalje gospodar neba Ngauk Hoang, kao nagradu onome ko ti je pronašao konja.

Velikodostojanstvenik odmah pošalje sluge na mesto koje je označio čang i oni stvarno nađu tamo sve što je on rekao. Od tog vremena ljudi su Tung Nija zvali samo: čang-prorok.

Jednom se u carskom dvoru digla velika uzbuna: carica je izgubila dve biserne ogrlice. Te ogrlice car je dobio kad je osvojio Thuji Sa. Tada mu ih je gospodar Thuji Sa dao na poklon kao pobedniku. One su bile naročito dragocene jer nisu tonule u vodi niti su mogle izgoreti. Stoga je car naredio da se izvrši detaljan pretres kako bi se ogrlice pronašle, ali sve je bilo uzalud.

Glas o čangu-proroku dopro je i do carice i ona naredi slugama da ga dovedu u dvorac. Čang nije smeo da to odbije, iako ga je taj slučaj zbunio. Carici je rekao da ne postoji tajna koju on ne bi mogao otkriti, ali taj je zadatak vrlo težak i složen.

Zatim je rekao da treba sazidati kulu na koju će se on popeti da bi posmatrao zvezde i po njima odredio gde se nalaze ogrlice. Naravno, čang je znao da na nebu ne može pročitati gde su ogrlice, ali je hteo da dobije što više vremena kako bi nešto izmislio.

Carica naredi da se sazida velika kula i da na njoj budu dva stražara, koji bi čangu obezbeđivali mir i tišinu.

Prošlo je deset dana, a čang nije mogao ništa da smisli, nego je samo uzdisao od jutra do mraka. Plašeći se careve osvete, on opet počne da izgovara stihove kojih se slučajno setio:

Sam sam se sada uverio,
Ljudi ne govore uzalud: »Kuitmandarin je skrivio
A kam-pomorandža je kriv.(8)

Za to vreme na straži u čangovoj kuli nalazio se stražar koji se zvao Kam. Kada je čuo svoje ime, na kolenima dopuzi ka čangu i ovako mu reče:

— O, mudrače, sažali se nada mnom. Ogrlice je ukrao Kuit, koji sa mnom stražari pred tvojim vratima. Zašto ti kažeš da sam kriv ja? Zar ćeš dopustiti da umesto njega budem kažnjen ja?

Čang se oduševio što je pronašao lopova, ali se napravio ravnodušan:

— Ja znam da je krađu izvršio Kuit. Naravno da će on biti kažnjen. Ali ja želim da proverim tvoju iskrenost, zato mi reci gde je sakrio ogrlice?

Kada je preplašeni stražar sve ispričao, čang ode carici i tronutim i tihim glasom otkri gde se nalaze ogrlice. Svi se začude proročanskom daru čanga, a carica je bila presrećna i nagradi čanga zlatom i srebrom.

U narodu su se onda počeli pevati ovakvi stihovi:

Zahvaljujući sudbinskim tokovima,
Mnogo se čudesa napravilo,
I reči koje nisu imale nikakvo značenje
Najednom su mudro proročanstvo postale,
Tako je čang otkrio konjokradicu
Čitajući stihove Tamtikina,
A onoga što je ukrao bisere

Otkrio je pomoću priče o mandarinu.
Tako je sve to bilo slučajno,
Čang je veliki prorok postao.

Uskoro posle toga u prestonicu dođu tri mladića da polažu carski ispit. Čuli su za proročansku mudrost čanga i otišli k njemu da se uvere. U toku razgovora tri mladića su sami sebe isto tako titulisali sa čang. Nadali su se da će dobiti nagradu na takmičenju. Jedan od njih je bio poznat po svome neobičnom zdravlju, snazi i apetitu, i zvao se čang-junačina ili čang-žderonja. Drugi je bio iskusan borac i mogao je jednim udarcem da sruši bivola s nogu. Njega su zvali čang-borac. Treći nije imao sebi ravnog u šahu i zvao se čang-šahista.

Čangu-proroku su se sva trojica mladića neobično dopala i on im reče:

— Mi smo svi još mladi i sve nas je sudbina sastavila, pa više ne treba da se razdvajamo. Predosećam da ćemo izvršiti velika dela ...

Od toga dana četiri čanga postanu veliki prijatelji i čang-prorok im ispriča šta mu je duh otkrio, i oni u januaru svi okrenu pogled na istok i pođu tamo.

7

Prve januarske noći zorom u carskom dvorcu je izbio požar. Razbojnička banda je preskakala zidove carskog dvorca, želeći da se dokopa carske riznice. Razbojnici su pljačkali i kuće u blizini carskog dvorca.

Čang-prorok i tri druga čanga krenu na istok, iako nisu znali kuda treba da idu. Ubrzo su ugledali kuće u požaru i razbojnike kako čine nedela na sve strane. Najednom je čang-prorok ugledao čoveka kako preskače zid dvorca i beži dozivajući u pomoć.

Setivši se starčevih reči, čang-prorok je potrčao za čovekom, uzeo ga na leđa i počeo da beži sa njim što dalje od dvorca.

Čovek se u početku protivio, ali kada je video da ga čang nosi dalje od dvorca, umirio se i pristao da ga čang odvede.

No, kada dođoše do raskrsnice, naiđoše na novu bandu razbojnika. Čovek je imao na sebi sjajnu odeždu, i razbojnici ih opkoliše, ali tada naiđoše tri druga čanga, i čang-junačina poče da baca neprijatelje na sve strane, a čang-borac dohvati razbojničkog vođu i, mašući njime kao motkom, poče da tuče bandite, dok je čang-šahista lupao svojom kutijom sa šahovskim figurama i tako zaglušivao razbojnike.

Tako su oni raščistili put čangu-proroku, koji je onda, ne usporavajući korak, sa čovekom na leđima pošao dalje, prema starinskoj pagodi Thaj. Njegovi prijatelji su nastupali za njim.

Kada su stigli do pagode, čang-prorok je spustio nepoznatog čoveka na zemlju i prepoznao u njemu cara Than Tona, koji im je obećao nagradu kakvu žele zato što su mu spasli život.

Četiri mladića se mnogo obrađuju što su oslobodili cara i posle nekoliko dana, kada su saznali da je u prestonici uspostavljen red i mir, čang-prorok pođe sa čangom-šahistom, a druga dvojica čanga zajedno sa carem ostanu u pagodi. I oprezno saznaše šta se sve dogodilo u gradu, to jest da je razbojnik Ngi Zana upao u grad da ga opljačka, ali su ga savladali vojskovođe Nguen Si i Din Leta, i da je carica majka poslala poslanike i glasnike na sve strane da traže cara Than Tona, jer su svi mislili da su ga razbojnici odveli i ubili.

Čim carica doznade da se u gradu nalazi čuveni čang-prorok, ona ga pozva k sebi i kada ga ugleda, reče svojim velmožama da joj je ovaj mladić poznat i da ima isti lik kao i nebeski duh, koga je videla u snu.

— Ovaj mladić ima sudbinu vezanu sa sudbinom moga sina — reče ona. — Ali, eto, on je živ, a šta je s mojim sinom?

I carica je zaplakala od tuge.

Tung Ni se onda poklonio carici i rekao:

— Nemoj da brineš za svoga sina. Njega smo spasli smrti ja i moji prijatelji i sakrili ga u staroj pagodi. Možeš da narediš da mu se pošalju konji i svita.

Carica se obradova i odmah posla konje i svitu da dovedu cara i on se uskoro vrati na svoj presto.

Car Than Ton zažele da nagradi svoje spasioce i zapita šta žele za nagradu, a čang-proroku ponudi da izabere koju hoće od dvorskih dužnosti. Ali Tung Ni zahvali na svim titulama i dužnostima i reče:

— O, milostivi gospodaru, ja bih želeo samo jedno, a to je da budem čang i da imam pravo da budem s desne strane tvoga prestola.

Kada je čuo ove reči, carev mudrac i astrolog oseti zavist i da bi prikrio svoja prava osećanja, smešeći se reče:

— Veliki i mudri care, ovaj mladić ima mnoge vrline, i ti mu možeš pokloniti razna blaga, dvorac i riznicu, ali zar ti možeš da postaviš za prvog mudraca čoveka koji ne zna ni da pročita ili napiše jednu reč.

I drugi carevi velikodostojanstvenici koji su bili zavidljivi slože se da su ove reči carevog mudraca pravedne. Car Than Ton onda reče nezadovoljno:

— Ako ovaj čovek ima tolike vrline i sposobnosti, šta će njemu veština da sastavlja pismena dela i da drži govore.

Jednom je car pošao do stare pagode da se pomoli i ostavi dosta zlata i srebra da bi se ona popravila jer je bila jako ostarela i zapuštena. Majstori su tako popravili odaje pagode da su one blistale od čistoće, samo nisu znali ko može da očisti zvona, koja su bila pozelenela od vremena i kiše. Ali zvona su bila visoko, a nisu se mogla ni spustiti na zemlju. Car Than Ton pozove sve velmože, velikodostojanstvenike i mudrace, i, želeći da ispita njihovu dosetljivosti, upita ih:

Kako se čisti crevo
Ciji se krik na hiljade lija čuje?

Velmože i mudraci se zamisle šta znače ove reči, ali niko nije mogao da pogodi. Čak se i prvi mudrac skamenio od straha. Onda car reče podsmešljivo:

— Vidim da sa vašim ušima nije sve u redu. Možda će vam oči biti bolje.

Onda naredi slugama da razviju crvenu svilu, na kojoj su bile ispisane iste reči. Mudraci i velmože su izbuljili oči, ali nisu mogli ništa da shvate. Tung Ni pomisli da su to jeroglifi slični imenu Fan, koje je ranije protumačio, i istupi napred, pa reče caru: ,,Fan“, a to je značilo: ,,glina“.

Car se radosno nasmejao i rekao:

— Eto vidite kako je ovaj mudri mladić protumačio šta sam hteo da kažem. Ja sam vas pitao čime se može očistiti zvono. I jedino je on shvatio šta znače moje reči i dao mudar odgovor, dostojan drevnih mudraca. Glina je zaista jedino sredstvo kojim se može očistiti rđa sa zvona. Ja sam uveren, sem toga, da ovaj mladić, koji je jedini iz moje pratnje najmudriji, verovatno zna i kako da se upotrebi to sredstvo.

Tung Ni tek tada shvati o čemu je reč, i onda se seti kako mesari čiste bakarne sudove pomoću motke na koju stave krpu sa prahom od gline i njome trljaju. On se pokloni caru i reče:

— Naravno da bi bilo čudno kada bih ja znao samo polovinu toga posla. Glinu treba istući u prah i krpu sa njime privezati na dugačku bambusovu trsku, i onda glačati zvona sve dok ne zablistaju.

Car je trljao ruke od zadovoljstva.

— Vidite, — rekao je prisutnima — kako se on razume u tako važnom poslu i kako mu reči teku kao oblaci po nebu ili kao reka. Sada ste svi videli da je ovaj mladić moj mudrac i ja mu dajem najviši stepen čanganguena.

Kada je nagradio majstore koji su doterali pagodu da se sijala na sve strane, car se obrati svojoj pratnji:

— U ovoj pagodi sam se ja spasao i zato treba da joj damo ime koje bi joj odgovaralo. Kako vi predlažete da se zove?

No, nijedan od velmoža i mudraca nije mogao da kaže kako bi trebalo nazvati pagodu, a čang se odmah javio i nazvao je Pagodom plemenitog boga. Cara je oduševio mudar odgovor i odmah je nazvao Tung Nija čangom koji je dostigao istinu. Car je tada naredio da se novome čangu izdadu sva znamenja, zastave i drugi znakovi, kao i pratnja. Čang zamoli cara da ga pusti da ode na svoju svadbu sa Fan Khan, i već sutradan on se uputio sa svitom prema dvorcu Uen Jong Dina.

Kada je vojskovođa Bui ugledao Tung Nija, okruženog svečanom svitom, neobično se obradova i naredi slugama da pripreme veliko veselje i pir, a sam dočeka gosta. Posle veličanstvene svadbe, svi se upute ka roditeljskom domu Tung Nija. Čangova majka je već tako ostarela da joj je kosa sva bila seda, a u glavi nije imala više nijednog zuba. Ipak, odmah je poznala svoga sina i sva se rastopila od miline kada je videla kako joj je lepa snaha. Čang se sa poštovanjem pozdravio i sa bratom.

— Ja sam vam vrlo zahvalan, — rekao im je— jer da nije bilo vaših prekornih reči, ja nikada ne bih otišao u svet.

Bratova žena je zbunjeno odgovorila:

— O, vi ste još u detinjstvu bili neobičnog karaktera. Sa svojim umom vi ste morali da postanete veliki mudrac.

Tako je čang zajedno sa lepom Fan Khan srećno proveo nekoliko meseci vozajući se čamcem i šetajući po divnoj prirodi. Onda su se

ponovo vratili u dvorac Buija i kada su bili u najvećoj radosti, dojuri carski glasnik i javi im da je car naredio čangu i Buiju da odmah krenu i unište neprijatelja koji se javio od strane Sijama i Laosa.

Čang se dosetio u čemu je spletka toga naroda i reče Buiju:

— To je sve udesio rđavi velmoža iz roda Ziong, koji je hteo na silu da me oženi svojom kćeri, i kada mu to nije uspelo, nagovorio je naše neprijatelje kako bi me pogubio ili obeščastio u očima carevim Ali ne bojte se, ja ću nešto smisliti kako ćemo da ga uništimo.

Sutradan su zet i tast krenuli u pohod. Car je uputio Buiju zastavu i štit glavnog komandanta, kao i tajno pismo u kome je pisalo:

„Naređujem ti da prođeš kroz provinciju Than Hoa i Nge An i tačno doznaš neprijateljske snage. Ako ti se neko od komandanata usprotivi, dajem ti ovlašćenje da mu možeš odseći glavu."

Tung Ni pozove čanga-šahistu, čanga-žderonjri i čanga-borca, i kada su stigli, i oni uzmu učešća u pravljenju vojnih planova. Kada se završilo vojno savetovanje, čang-borac je bio određen za komandanta izviđačkog odreda, čang-šahista je dobio položaj komandanta pešadije, a čang-žderonja je postao glavni zapovednik odreda koji je snabdevao vojsku hranom.

I lepa Fan Khan dobi oficirski čin i, pripasavši mač, pođe da ratuje zajedno sa svojim mužem.

Kada su stigli u provincije Than Hoa i Nge An, vojška se ulogorila na visokoj planini. Izvidnici su sutradan javili da se neprijateljska vojska kreće cd strane Bo Tina i Kun Hoa, i da je slična bezbrojnim mravima koji izviru iz mravinjaka. Neprijatelji puštaju svoje ratne slonove i ovi uništavaju useve i dobra seljaka. Sem toga, izviđači su javili da neprijatelj zauzima neobično zaštićenu poziciju.

Svi su se komandanti zamislili, a onda je čang-borac viknuo:

— Šta vam je zar vi niste muškarci? Zar više nemate smelosti? Neka je neprijatelj ma koliko snažan, mi treba da se sručimo na njega i da ispunimo svoj dug pred otadžbinom. Neka ne bude u našem taboru malodušnika, i mi ćemo neprijateljske vojnike dovesti kao bivole na uzici u svoj tor.

Čang koji je dostigao istinu neobično se obradovao tim rečima i naredi čangu-borcu da sa tri hiljade vojnika raščisti put vojsci u

nastupanju. Iza njega se kretao čang-žderonja, koji je imao zadatak da pripremi puteve i podigne mostove. Oko podne čang-borac je neočekivano nabasao na neprijateljsku armiju. Kada je video bezbrojnu neprijateljsku vojsku, njemu je zaigralo pred očima. Neprijateljski vojnici odmah su osuli na njega bezbroj strela, a uskoro su i s ratnim slonovima krenuli na juriš.

Vijetnamski vojnici, kada videše ogroman broj slonova, pobegoše s bojnog polja. I jedino čang-borac, čije srce nije zadrhtalo, ostade sam na bojnom polju. On besno izvuče svoj mač i kao munja poče da seje na sve strane smrt. Ali on se nije mogao probiti kroz neprijateljske redove. Veče je padalo na zemlju, a čang-borac se i dalje tukao sa zavojevačima. No, bio je sve više pritešnjen neprijateljskim kopljima i mačevima. U tom trenutku u pomoć mu pristignu čang-šahista i čang-žderonja. Kad su doznali da njihovom drugu preti opasnost, oni se upute kroz šume da mu pomognu. Zajedničkim snagama prijatelji razbiju neprijateljski obruč i kasno u noć se vrate u svoj tabor. Tada se utvrdi da je izviđački odred izgubio oko sto ljudi. Kada je to saznao, Tung Ni uzviknu:

— Kako ćemo da odbijemo neprijatelja ako je on tako snažan?

Zabrinuti čang je mislio o tome dan i noć, a lepa Fan Khan, kada je videla njegovu zabrinutost, ovako mu reče:

— Neprijatelj je zato jak, jer ima dobar položaj i zaštićen je šumama i planinskim bilima, sem toga ima mnogobrojnu konjicu i ratne slonove. Stoga ga treba izmamiti iz njegovog logora. Oni su gramzivi i tupi, zato ti naredi da se izvedu mnogobrojne bivolice i krave, a kada neprijatelj krene da ih zarobi, neka naši vojnici napadnu iz zasede, pa ćemo ih tako savladati.

Čang pohvali svoju ženu za tako mudar savet i kada okupi vojskovođe, iznese plan sutrašnjeg napada. Svi su generali bili zadovoljni čangovim vojničkim talentom.

Kao što je i predvidela lepa Fan Khan, neprijatelj je pretrpeo poraz i povukao se u svoj logor, zaštićen gustom i nepristupačnom džunglom.

Razjaren upornim otporom neprijatelja, Tung Ni odluči da se ponovo posavetuje sa svojom ženom. Ona mu reče:

— Dok god se neprijatelj nalazi u svom logoru. mi ne možemo ništa, zato ga treba ponovo namamiti napolje. Pošto neprijatelju sve više nestaje hrane, mi ćemo u polju ispred njega posaditi grah, njegovo omiljeno jelo. Kada grah izraste, mi ćemo se povući kao da tobože napuštamo opsadu. I kada neprijatelj dođe da obere grah, mi ćemo ga napasti. Sem toga, unaokolo treba iskopati velike jame, a odozdo nasaditi drvene i gvozdene šiljkove, pa to pokriti travom. To će biti smrt za slonove.

Čang pohvali ženu za mudrost i ponovo sazove vojni savet i izloži ženin plan, a sem toga naredi vojskovođama da pri kraju, kada neprijatelj počne da uzmiče, zapale velike vatre kako bi ga što više zbunili. Kada su se razilazili sa vojnog savetovanja, generali nisu mogli da nađu reči divljenja za mudrost Tung Nija.

I sve je bilo izvedeno po planu. Vijetnamska vojska se jednog dana povukla, tako da je neprijatelj mislio da je napustila položaje. Međutim, kada je neprijatelj došao da pobere useve, Vijetnamci su izašli iz svojih zaseda, i sa svih strana ga osuli strelama, paleći ujedno svuda vatre Neprijatelj je ginuo bez broja. Na sve strane su se čuli krici i jauci neprijateljskih ranjenika. Čang-borac je sa svojim odredom zarobio čak i neprijateljskog vođu. Njega su zatvorili u gvozdeni kavez da bi ga odneli caru na poklon.

Posle toga je Tung Ni, zajedno sa svojim tastom, suprugom i prijateljima, trijumfalno ušao u carsku prestonicu. Sutradan je car u prisustvu svojih najbližih doglavnika izvršio ispitivanje zarobljenog vođe neprijateljske vojske. Ovaj je rekao:

— Treba da znaš, care, da je ovaj napad izvršen po nagovoru pokvarenog velmože Zionga, koji je nagovorio vladare Sijama i Laosa da te napadnu, jer se nadao da će na čelo vojske doći čang i Bui, i da će obojica biti ili poraženi ili poginuti na bojnom polju.

Kada je to čuo, car se razgnevio i naredio čangu da kazni rđavoga Zionga, ali kada je ovaj izašao da to izvrši, video je da je Ziong okružen drugim velmožama i da sprema novu zaveru. Onda čang naredi da se opkoli ceo carski dvorac i uhvate svi zaverenici.

Posle toga su prestale sve zavere, a obe susedne zemlje Sijam i Laos postanu vazali cara Than Tona i obavežu se da plaćaju danak Vijetnamu.

Iste godine poslao je kineski car svoga poslanika da ispita da li je car Than Ton zaista tako mudar i sposoban. Kada mu je predao darove, poslanik predloži caru da odigraju partiju šaha. Pošto je poslanik bio čuveni šahista, car pozove čanga da ga posavetuje šta da radi. Čang mu reče:

— Vaše veličanstvo, ništa ne brinite! Pozovite poslanika da odigrate partiju u dvorištu i mi ćemo čangašahistu preobući u vašeg posilnog. On će vas zaklanjati svojim suncobranom. Na suncobranu će se nalaziti rupica i kroz nju će se probijati zrak sunca. Na koji kvadrat bude pao zrak sunca, na taj vi stavite svoju figuru.

I car tako i uradi. Nije prošlo ni deset poteza, a car je već objavio svome protivniku mat.

Sutradan je poslanik izmislio još težu probu. On je doneo caru jednu glatku palicu, podjednako ispolitiranu na oba kralja, i tražio da car odredi koja je strana vrh, a koja koren. Car se zamislio jer je morao do sutra da odgovori. Čang reče caru da mirno spava, a on naredi da se preko noći palica isprlja ljudskim izmetom. Kada je sutradan poslanik video kakva je palica, požalio se čangu i ovaj naredi slugama da odmah odnesu palicu na reku i dobro je isperu. Da bi se to sve izvršilo kako treba, čang pođe zajedno sa slugama. Kada su sluge dobro isprale palicu, čang je pusti da malo plovi po vodi, i pošto je drvo u korenu nešto teže, taj kraj je dublje potonuo. Čang onda napravi mali zarez i reče caru za njega.

Kad poslanik iznese palicu pred cara, ovaj ugleđa znak i odmah pogodi šta je koren, a šta vrh.

Poslanik se neobično naljuti što mu nije pošlo za rukom da nadmudri cara i onda naredi svojim slugama da donesu jednu drugu palicu, na kojoj je pisalo: ,,Ho bat Thik“, i da car pogodi od kojeg je drveta. Car se neobično zamislio, ali mu čang tiho šapnu:

— Vaše veličanstvo, ,,Ho bat Thik“ znači “lisica nije jela“, a čim nije jela, znači da je gladna, a čhn je gladna, znači da je mršava. „Mršava lisica1 mi izgovaramo kao ,,kao gej“, što odgovara izrazu ,,kao gao“, a to znači „drvo gao“. Prema tome, ta je palica od drveta gao

Car Than Ton je malo poćutao, kao da smišlja odgovor, pa je onda rekao poslaniku:

— Ta palica je od drveta gao, koje raste neobično visoko i granato i ima lepe cvetove.

Poslanik je zanemeo od iznenađenja videći da je i toga puta ostao postiđen. Kada mu se povratila moć govora, jedva je rekao:

— Ko bi rekao da u maloj Zemlji Juga ima tako mnogo velikih talenata.

Time je on hteo dati na znanje koliko je upoznat s tim da je čang bio i ranije vešt i da se u to i sam uverio.

8

Prolazila je godina za godinom, ali ništa nije moglo da umanji značaj čangove mudrosti. Cak ni oni koji su mu zavideli nisu mogli da ospore njegov proročanski dar.

U to vreme vijetnamski car je morao svake tri godine da šalje svoga poslanika na dvor kineskog imperatora. I tada je car Than Ton odlučio da na čelo novoga poslanstva postavi čanga, jer je smatrao da niko neće moći bolje da predstavlja Vijetnam na kineskom prestolu. Čang je pomislio: „Kina je starinska zemlja, sa starom kulturom, i zato meni neće biti lako samome. Zato ću tražiti da povedem sa subom i tri svoja prijatelja: čanga-borca, čanga-žderonju i čanga-šahistu.

Than Ton izađe u susret čangovoj molbi i odredi mu tri prijatelja da ga prate. Tako se oni svi zajedno upute kineskom imperatoru.

Kada su došli do mesta Tam Kuan, odakle je počinjala kineska zemlja, komandant granice, poznat po svojoj uobraženoisti, nije hteo da ih pusti. Na štitu jednog od stražara on nacrta krst koji je trebalo da pokazuje četiri strane sveta: sever-jug, istok-zapad. Čang se podsmešljivo nasmejao i rekao svojoj pratnji:

— On hoće da nam kaže da su sve strane sveta potčinjene njemu Ali ja ću mu dokazati da je njegova vlast samo unutar njegovih granica.

Onda je čang naredio svome pomoćniku da oko krsta opiše krug. Komandant granice mu je rekao:

— Mi smo kazali da su sve četiri strane sveta nama potčinjene.

Poslanik je to razumeo i odgovorio mu:

— Ima granica gde je vaša snaga nemoćna i gde vaša vlast ne postoji.

Komandant je tada rekao:

— Vrlo mudro rečeno — i naredio je svojim stražarima da propuste poslanstvo.

Kada su prošli Tam Kuan, poslanici naiđu na jedno veliko polje, gde je jedna devojka češala sebi pupak. Čang je rekao pomoćniku.

— Zapiši to. . .

Pomoćnik nije dobro čuo i zapita čanga:

— Šta treba da zapišem, poštovani čang?

Mljackajući jezikom, čang je rekao:

— Ako daš volju rukama, raščešaćeš pupak do crvenila.

Pomoćnik je u svemu želeo da otkrije neku državničku mudrost, pa je ovako zapisao „Ako neprijatelju pružiš boj, on će biti smrvljen."

Kada je čang na čelu svoga poslanstva stigao u prestonicu Kine, kineski imperator mu pošalje jednog velmožu i ovaj ga zapita:

— Poštovani poslaniče, ti si prolazio kroz oblasti gde se kreće neprijatelj. Kakvo je tvoje mišljenje, koliko je on opasan?

U stvari, i imperator i velmože su znali da njihov neprijatelj nije mnogo jak niti opasan, ali su hteli da ispitaju čuvenu mudrost čangovu. Čang je onda naredio svome pomoćniku da pročita ono što je zapisao, i ovaj pročita: »Ako neprijatelju pružiš boj, on će biti smrvljen." Svi su se iznenadili takvoj mudrosti i rekli: — Ovo je zaista božanstvo Than Dong Fu Ni. Ima li čoveka koji je mudriji od njega?

Vijetnamskog poslanika posle toga primi kineski imperator.

Jednom je kineski imperator pozvao poslanike da se prošetaju kroz njegovu raskošnu baštu. Usred bašte se nalazilo jezero u obliku polukruga, na kome je bio podignut hram u obliku osmougaonika. U njemu su ugledali nekakav poluizbrisani natpis, koji niko nije mogao da pročita. Imperator je zapitao poslanike da li bi neko mogao da pročita taj natpis. Svi su poslanici oborili glave, jer ga nisu mogli razumeti. Čang je za to vreme uživao u prirodi i rekao:

—Priroda je ovde neobično lepa!

Imperator, koji je mnogo voleo svoj vrt, pomisli da drugo ne može ni biti napisano na zidu i oduševljen čangovim rečima izjavi:

— Vidite kako je mudar ovaj čovek. Jedini je on znao da protumači natpis koji niko nije mogao da pročita.

Otada je imperator stalno držao čanga pored sebe oduševljavao se njegovim rečima i mudrošću.

Pošto je već bio maj, a sa neba još nije pala ni kap kiše, kineski imperator zamoli vijetnamskog poslanika da on nekako spase useve.

Čang, naravno, nije mogao odbiti imperatorovu molbu, iako nije znao kako će da izazove kišu. Onda se seti da se u njegovoj zemlji vadi koren biljke ši i po njoj poznaje da li će biti kiše ili ne. Čang je odmah otišao u vrt, iskopao koren biljke ši i video da se on prevlači beličastom senkom. Kada koren pobeli, znao je, pašće kiša. Da bi mogao sačekati taj dan, on naredi imperatoru da sazida veliki dvorac, a on će za to vreme pogoditi kada će kiša pasti. Istog dana kada je dvorac bio sagrađen čang primeti da je koren pobeleo i reče imperatoru da skupi narod na molitvu. Iako je sunce peklo, čang se polako ispeo na stepenice hrama i prineo žrtvu izgovarajući reč ,,tin što znači ,,zvezda“. I ljudi su se sa čuđenjem pitali otkuda on zna tolike zvezde po imenu.

Kada je završio sav obred, čang uze vode iz suda i poče da posipa na sve strane. Tek što je on to učinio, na nebu su se pojavili oblaci i kiša je pljusnula kao iz kabla.

Nastala je opšta radost i otada je imperator hvalio čanga da se njegova mudrost može uporediti samo sa mudrošću Čaga Lana(9), naročito u pogledu poznavanja nebeskih tela.

Od toga dana čang je dobijao pozive iz svih krajeva Kine da prisustvuje mnogim svečanostima i da kaže poneku mudru izreku, ali nije mogao da stigne svuda.

No, približilo se vreme odlaska čangovog poslanstva, ali ga kineski imperator nikako nije puštao. Tada je čang odlučio da se posluži lukavstvom. Pošto ga je imperator zadržavao da bi mu mogao poučavati i vaspitati sina, on reče caru da sazida veliku kulu, gde će se oni baviti učenjem. Kada imperator to uradi, čang je čekao da princ dođe na prvi čas. Pošto je kula bila prilično visoka, carev sin

se zamorio i jedva se popeo. Čang je to i želeo pa je odmah stao da tuče princa. I tukao ga je za svaku sitnicu, dok se princ ne požali svojoj majci, i ona tada reče imperatoru:

— Poslanik se zaželeo svoje zemlje, pa je zato ljut i tuče našeg sina. Zato je najbolje da ga pustimo kući, jer on ne uči naše voljeno dete, nego ga samo mlati.

Imperator se složi s tim i dopusti čangu da se vrati u svoju zemlju.

9

Car Than Ton se neobično obradovao kada se čang vratio. Želeći da ga nagradi za mnogobrojne zasluge, kako u zemlji tako i za vreme njegovog poslanikovanja, car proizvede čanga u svog prvog velikodostojanstvenika, a njegovu ženu isto tako postavi za carskog savetnika. Sem toga, car dostojno nagradi i tri čangova verna prijatelja, kao i druge njihove rođake.

Posle nekoliko godina čang se umori od mnogobrojnih važnih državnih poslova i zamoli cara da mu dopusti odmor. Poštujući velike čangove zasluge, car mu to dozvoli, a ovaj se uputi u jedno živopisno mesto, kraj bistre reke, gde je želeo da provodi svoje dane u šetanju i sastavljanju i čitanju stihova.

Jednom se čang vozio po mesečini čamcem i ugledao na obali lepu malu pagodu, svu zapuštenu. On zapita veslače kako se zove to mesto gde se nalazi pagoda i oni mu rekoše da se to pristanište zove Ti Nen, što znači Priroda, i da se u njoj nekada molio stari mudrac, koji je proglašen za božanstvo,

Kada je čuo te reči, čang se setio starca duha, koga je susreo još u ranoj mladosti, i udubio se u tužne misli.

Najednom je čang ugledao tog mudrog duha kako plovi u drugom čamcu njemu u susret. Kada se približio, duh mu je rekao:

—Poslušaj me, Tung Ni. Rok koji sam ti dao već je istekao. Ono što sam ti nekada dao sada treba da mi vratiš.

Čang je uzdrhtao, ali nije shvatio značenje tih reći. Hteo je da pita starca šta znače njegove reči, ali nije još otvorio usta kada je duh već okrenuo svoj čamac i iščezao niz reku. Onda je čang naredio da

ga vode u pristanište gde je bila pagoda, i pomolio se u njoj. Posle toga je dao sav svoj novac stanovnicima Ti Nena, da se ona popravi da bi opet bila lepa

Kada je došao avgust, u obnovljenoj pagodi je priređena svečanost. Svi su odavali počast mudrom i darežljivom čangu. Ali kada se vratio kući, čang je legao u postelju i ne bolujući, kao što nikada u životu nije bio bolestan, najednom je umro. Tada je imao sedamdeset i dve godine.

To je bilo neobično davno, ali priča o čudnovatim doživljajima čanga sačuvala se i do današnjeg dana u celom Vijetnamu.

DEVOJKA — ORHIDEJA

U davna vremena živela je jedna seoska porodica otac i tri sina. Najstariji se zvao Kha i znao je tako divno da svira u rog da bi i ptice prestajale da cvrkuću kada bi on zasvirao. Srednji brat, Dat, bio je obdaren za šahovsku igru i niko ga nije mogao pobediti na šahovskoj tabli. Najmlađi brat, Lan, bio je neobično radan i u svemu je pomagao svome ocu.

Jednom je otac okupio svoje sinove i rekao im:

— Ja sam već star i iznemogao, a vi ste odrasli, treba da se oženite i dovedete dostojne neveste u svoj dom.

Dva starija brata pomisle da otac traži da dovedu dostojne a ne vredne neveste.

Najstariji je smatrao da svojim sviranjem na rogu može osvojiti svaku devojku u okrugu. Dat je isto tako mislio da svojom igrom može zaneti bilo koju bogatu devojku. Samo se najmlađi brat zamislio. Tako zamišljen pošao je ka žbunju orhideja, gde se uvek odmarao posle rada. Onda se obratio orhideji:

— O, orhidejo, otac nam je naredio da dovedemo u kuću dostojne neveste, a gde ću ja naći dostojnu nevestu?

— Ja sam ti uvek, kad god sam mogla, pomagala —odgovorila je orhideja razmičući listove. — Ja mirišem pod tvojim prozorom, ali, Lane, ja ne znam kako da nađem nevestu koja bi bila tebe dostojna.

— Eh, kada bih mogao naći tako milu i lepu kao što si ti!

I Lan još nije ni iskazao svoju želju, a orhideja se rascveta i iz nje izađe lepa i mlada devojka. Priđe iznenađenom Lanu i reče mu:

— Ja sam seoska devojka koju je jedan zao duh pretvorio u orhideju, jer nisam pristala da mu budem žena.

Lan se nasmešio, uhvatio devojku za ruku i odveo je kući.

I dva starija brata već su dovela svoje neveste da ih pokažu ocu.

Nevesta najstarijeg bila je lepa, ali joj je oholost premašivala lepotu, jer je bila kći činovnika. Datova nevesta je bila okrugla kao lopta, ali sva iskićena zlatom i nakitima, jer je poticala iz bogatog doma i na siromašnije gledala s prezirom. Ove dve neveste se još nisu dobro ni pogledale, a već su počele da se prepiru i da ponižavaju jedna drugu. Kada je otac video da se one ne mogu nagovoriti na red i mir i da se ne mogu složiti, jako se naljuti. I Kha i Dat se isto tako naljute na svoje neveste i oteraju ih.

— Naša je porodica trudoljubiva i u njoj nema mesta neradnicima i svađalicama — rekli su im. — Odlazite ...

Kada je najmlađi brat doveo svoju nevestu, ona je pozdravila oca i stariju braću i čim je ugledala nered u kući, zasukala je rukave i počela da radi. Kada se muž spremio da ide na njivu, i ona je uzela motiku i pošla sa njim. Na njivi Devojka — Orhideja odmah počne da radi pevajući lepim glasom.

Ali kad je sunce bilo na zalasku, braća i otac krenu kući hvaleći novu nevestu, no istog trenutka dune vihor i obavije sve tamom. Kada je prošao, braća vide da je odneo sa sobom i Lanovu nevestu. On je čuo samo njene reči:

— Spasi me. Pođi krvoločnom tigru koji se skriva u svojoj pećini. Tako ćeš me spasti.

Lan je odmah shvatio da je zao duh ugrabio i odveo njegovu ženu. Sa srcem ispunjenim gnevom on se uputio da traži svoju ženu. Kada je prešao polovinu puta, Lan naiđe na budističkog sveštenika, kome ispriča svoju sudbinu. Sveštenik mu reče da krvožednog tigra može ubiti samo čarobnim mačem koji se čuva u jednoj staroj pagodi u blizini.

I Lan se odmah uputi u pagodu i svešteniku objasni da se želi boriti protiv krvožednog tigra, koji mu je ugrabio ženu. Kada se sveštenik uverio da je Lan dostojan mača i da su mu grudi ispunjene pravednim gnevom, pristane da mu da mač.

Mladić zahvali, dohvati mač i odlučno se uputi pećini krvožednog tigra

Uskoro je stigao do pećine i tek što je hteo da uđe, oseti kako ga stežu nečiji pipci, debeli kao lijane, tako da se ubrzo nije mogao ni maći. Zatim se na njega spustio veliki pauk, stražar pećine, i rekao mu:

— Ako hoćeš da uđeš u pećinu, odgovori prvo na moje pitanje. Ali, znaj, ako ne odgovoriš, ja ću te zadaviti u svojoj paučini.

I namestivši se udobnije, pauk upita mladića:

— Šta je u životu najvažnije i najdragocenije?

Lan se odmah seti Devojke - Orhideje, njene dobrote i vrednoće, setio se pohvale oca, koji je cenio vrednoću devojke, setio se i seljaka svoga sela kako su radili na pirinčanim poljima — i glasno i odlučno rekao:

— Rad je najvažniji i najdragoceniji u životu.

Ogromni pauk se nasmejao zadovoljan i počeo da hvali mladića:

— Da, rad je najdragoceniji u životu. Ti si pogodio.

Zatim je pauk skupio svoju paučinu i pustio mladića u pećinu da bi mogao spasti svoju ženu.

I Lan je ubio krvožednog tigra i oslobodio Devojku — Orhideju.

Posle toga, dvoje mladih su počeli da živeo srećno, .a otac je rekao:

— Moj sin je zaista stekao dostojnu ženu!

ANTILOPA I ČOVEK KOJI JE SAKUPLJAO GRANJE

Živeo davno nekakav čovek koji je sakupljao granje u šumi i sekao drva. Roditelji su mu odavno umrli i ostavili mu samo sekiru i malu kolibu. Bio je zdrav, snažan i vredan i mnogi bogataši u selu nudili su mu da živi u njihovim domovima. Ali mladić nije želeo da bude sluga i svakoga dana je odlazio u šumu po granje i drva i nosio ih na pijacu da ih proda. Tako je dobijao novaca za dan-dva.

Jednom je sekao u šumi suvo drveće i začuo nečiji krik ispunjen užasom. Kada se okrenuo, ugleda antilopu kako sva prestravljena beži od vuka Antilopa je već bila na izmaku snage a vuk joj je bio za petama. Drvoseča je stegao svoju sekiru i jurnuo da pomogne antilopi. Vuk ga nije primetio, zaslepljen svojom proždrljivošću, i čovek ga je jednim udarcem sekire svalio na zemlju.

Antilopa, spasena sigurne smrti iz zuba krvožednog vuka, podigne svoje oči prema mladiću koji je sakupljao granje. Ovaj primeti da antilopa hramlje i da joj iz jedne noge teče krv. On odmah iscepa svoju košulju i zavije antilopi ranjenu nogu. Tada mu ona progovori ljudskim glasom:

— Hvala ti, ti si mi spasao život i ja hoću da ti zahvalim.

Kada je čuo da antilopa govori ljudskim glasom, čovek joj reče:

— A kako možeš ti da mi zahvališ i da mi se odužiš?

— Ako ti nešto bude potrebno, ili ti se dogodi neka nevolja, dođi do drveta heo, sa žutim cvetovima, koje raste na istočnoj strani šume. Udari tri puta po stablu i ja ću ti se javiti.

Čim to reče, antilopa nestade u šumi.

Drvoseča je svakog dana išao u šumu po granje, ali je reči čarobne antilope već zaboravio. Jednom je idući kroz šumu došao do nekog drveta i primetio da je to drvo heo, o kome mu je govorila antilopa. Tada se setio antilopinih reči i zaželeo da je ponovo vidi i porazgovara s njom. Zato udari tri puta po stablu i sa iznenađenjem vide kako se pred njim otvaraju sva ukrašena vrata. On uđe i nađe se u dvorcu sa zidovima od raznobojnog kamena. Unaokolo ugleda mnogo raznih predmeta od srebra i zlata. U susret mu je išao starac bele brade i koise i pozvao ga da uđe i pojede nešto za stolom na kome je bilo raznih jela.

Drvoseča uđe, primamljen mirisom jela, i kada ga starac ugosti i zapita šta želi, on reče:

— Ja svakog dana sečem drva i imam dovoljno za život. Ja ne želim ništa, samo sam došao da vidim antilopu.

U istom trenutku ispod prozora prođe antilopa i drvoseča zamoli starca da pusti antilopu s njim u šetnju. Starac pristade i drvoseča izvede antilopu i odvede je svojoj siromašnoj kolibi.

I kad god se vraćao iz šume, drvoseča nije zaboravljao da ponese i sveže trave, tako da se antilopa popravljala iz dana u dan.

Kada se jednom vratio iz šume i počeo da kuva pirinač, drvoseča reče antilopi u šali, milujući je po vratu, dok je ležala kraj njegovih nogu:

— Eh, antilopo, kad bi ti znala da skuvaš pirinač, ja bih se manje brinuo.

Antilopa ga je gledala pravo u oči.

Sutradan kada se drvoseča vratio u svoju kolibu, zatekao je sve raspremljeno, a na stolu se pušio mirisni kuvani pirinač.

Ogladneli drvoseča je stao da jede hvaleći jelo kako je ukusno. Tako je nekoliko dana drvoseča nalazio na svome stolu kuvani pirinač, a svoju kolibu raspremljenu. Njegovom ćuđenju stoga nije bilo granica.

Jedno jutro drvoseča je, kao i uvek, uzeo sekiru i uputio se u šumu. Ali nije otišao daleko, nego se neprimetno vratio da pogleda ko to raspremа u njegovoj kolibi. Razmaknuo je bambusovu trsku i ugledao je ikako je antilopa prišla kuhinjskoj stolici i udarila kopitom

u nju. Namah je s nje spala koža i pojavila se devojka izvanredne lepote Ona je počela da sprema kolibu i kuva pirinač za ručak. Drvoseča je pritrčao, dohvatio kožu antilope i bacio je u vatru. Koža je namah planula. Devojka je sakrila lice rukama i gorko zaplakala. Mladić je prišao da je teši, ali mu je devojka rekla kroz suze:

— Ti si mi spalio kožu, sada ja ne mogu da se vratim u svoj šumski dom.

Drvoseča joj je tada odgovorio:

— Ako ti ne možeš da se vratiš u šumski dom, neka moj dom bude tvoj dom. Ti ćeš i ovde biti slobodna, kao i pre.

Kada je to čula, devojka je sa blagodarnošću rekla:

— Da, ti si zaista dobar čovek, i ja ću ostati sa tobom da živim.

Tada su oni postali muž i žena, i kako su oboje bili vredni, ubrzo su se obogatili i osetili mnoge radosti u životu.

DRAGOCENI LEK

Prolazio nekakav čovek putem. Pošto je išao izdaleka bio je mnogo gladan i umoran, a u džepu nije imao ni pare. Stoga zakuca na vrata prve kuće na koju naiđe i zamoli da mu daju nešto za jelo.

— Ja umirem od gladi — rekao je. — Novaca nemam, ali vam mogu za to platiti mnogo dragocenijim blagom nego što je novac. Otkriću vam tajnu leka koji spasava od smrti. Dosada nisam nikome govorio o svojoj tajni, ali sada ako ja umrem, ona neće ostati nepoznata ljudima Nahranite me i ja ću vam otkriti tu tajnu.

Domaćica nije htela mnogo da se raspituje i odmah dobro pogosti prolaznika. Kada se gost najeo i napio, domaćica mu donese hartiju i pero.

— Sada zapiši taj recept — rekla mu je.

— O, to je tako značajno blago, — odgovorio je prolaznik — da nije potrebno da zapisujem, ja ću ga reći. Ustanite i hajdete za mnom. Sve ćete sami videti.

Gost i domaćica, kao i njen muž, izađu odmah iz kuće i pođu putem. Putnik je neprestano ćutao a domaćica se najzad uznemirila i zapitala ga:

— Hoćemo li uskoro stići?

— Ostalo je još malo. Ti ćeš to videti svojim sopstvenim očima i dobićeš recept u ruke.

Kada su došli do polja na kojem je sazrevao pirinač, putnik se zaustavio, istrgao jedan klas i pružio ga domaćici i njenom mužu.

— Evo čuda o kome sam ti govorio. To je lek kojim se spasavaju ljudi. Pomislite i sami — da nije bilo pirinča, i ja bih umro ne

dočekavši današnji dan.

Domaćica je zanemela od čuda, jer je sve bilo tako jednostavno Ona je gledala pirinčano polje kao da ga prvi put vidi.

A čovek je nastavio:

— Zar ne govorim istinu? Taj dragoceni lek spasao je mnogo ljudi, zato se postaraj da ga i ti imaš što više.

Kada je to rekao, putnik se poklonio domaćici i njenom mužu i otišao dalje.

TVRDIČLUK I POSLE SMRTI

Bio nekakav bogati starac koji je bio poznat i kao neobična tvrdica. Da bi uvećao svoja bogatstva, on se često odricao j jela i živeo od samog zveckanja svoga novca. Najzad se razboleo i kada je video da je na ivici groba, pozvao je svoje sinove, kojih je bilo trojica, i rekao im da će najveći deo blaga ostaviti onome ko bude znao da ga najbolje sačuva i umnoži, Onda je starac zapitao najstarijeg sina:

— Kada ja umrem, kako ćeš me sa najmanje troškova sahraniti?

— Ja mislim — odgovorio mu je sin — da kupim nosiljku od crnog drveta i pogrebni pokrov, u koji ću da zavijem tvoje telo . . .

— O, — prekinuo ga je otac — pa to je pravo rasipništvo. Kome je potrebna nosiljka i pokrov? Koliki troškovi! Kakav gubitak!

Onda se on obratio srednjem sinu:

— A kako bi me ti sahranio bez izlišnih troškova?

Srednji sin odgovori ocu:

— Ja ću dobaviti čamac, staviti tvoje telo u vreću i s njom ću isploviti na sredinu reke. Tamo ću baciti vreću sa tvojim telom u vodu. Tako neću morati da plaćam grobare i žreca.

— O, — rekao je starac iznemoglim glasom — koliko tu ima nepotrebnih rashoda i troškova. — I sa nestrpljenjem i nadom pogleda u najmlađeg sina.

— Ja sam se odavno setio šta treba da radim — rekao je najmlađi sin. — Kad ti sutra umreš, ja ću spaliti tvoj leš i njegovim pepelom posuti naš vrt, da bi zemlja bila plodnija i da bi tamo rađali sočniji plodovi, za koje se može dobiti dosta novaca.

Stari tvrdica je sa olakšanjem uzdahnuo i rekao:

— Eto divne misli. Sada mogu da umrem, jer moje blago dolazi u sigurne ruke.

DEVOJKA TIN

Živela je u davna vremena jedna bogata porodica. Muž i žena su već bili stari, ali lukavi i rđavi. Imali su dovoljno svega: i odeće, i pirinča, i stoke. Od dece su imali samo kćer, koju su zvali Tin, što znači ,,devet“. Roditelji su je nazvali tako jer broj devet označava bogatstvo. Tin je rasla i postajala sve lepša iz dana u dan. Njeni zubi su blistali kao da su od bisera. Usne su joj bile rumene, kao da su cvet ruže, a na obrazima je imala jamice koje su je činile još lepšom.

Ali Tin nije bila samo lepa, ona je bila i vesela i prijatna sa svima. Uvek je bila u poslu: ili je terala bivole na pašnjake, ili je kopala na njivi.

Tako se glas o vrednoći i lepoti mlade Tin razneo po celom okrugu. Mnogi seoski momci su se zagledali u nju i želeli da je uzmu za ženu. Među njima je bilo i nekoliko najsmelijih, koji su čak pošli i da je prose. Ponevši, kao što je običaj, vino, svinjetinu i piletinu, oni su se javljali Tininom ocu. Ali im je bogataš odgovarao:

— Moja kći je još dete, odlazite iz kuće!

Svi su znali da otac više voli da vidi darove, jer je devojka odavno bila odrasla.

Jednom je jedan od mladića poslao neku ženu da umesto njega isprosi devojku i dao joj mnoge darove, koje je ova stavila na sto i počela da govori o udaji. Ali bogataš ju je prekinuo:

— Meni ne treba bogati zet — rekao je bogataš.. — Ja ću uzeti bilo kog od tih seoskih zanesenjaka, ali samo pod dva uslova. Prvo, on treba da provede u mojoj kući tri godine i da se svojski zalaže i radi. Drugo, on nijednom ne sme izgovoriti ime Tin. Ko ispuni ta dva

uslova, dobiće moju kćer za ženu i ja ću o svom trošku prirediti svadbu.

Kada to reče, bogataš isprati ženu do vrata, a darove, naravno, zadrža.

Uskoro se ova vest raznela po celoj okolini. Mladi ljudi su se obradovali, jer su mislili da će lako ispuniti te uslove. I uveče su se pred bogataševom kućom iskupili mnogi mladići. Najzad je jedan od najupornijih ušao u bogataševu kuću.

Seli su za sto i bogataš ga je zapitao:

— Reci, prijatelju, je li pirinač sazreo(10)?

— Da, sazreo je — odgovorio je ovaj.

Bogataš se odmah zasmejao:

— Eto, vidiš da si odmah pogrešio: ti si već izgovorio reč ,,tin“. Ja te, stoga, ne mogu uzeti za zeta.

I mladić oborene glave napusti bogataševu kuću.

Uskoro je ušao drugi mladić. On je uspeo da provede u bogataševoj kući svega pet đana. Treći se održao pola meseca, a četvrti čak tri meseca. No, najzad su svi upadali u mrežu koju bi im lukavi bogataš razapeo, i svi su izgovarali reč ,,tin“. A devojčin otac se sve više bogatio, jer je neprekidno imao besplatnu radnu snagu. On je zadovoljno trljao ruke, jer su jedni mladići odlazili, a drugi dolazili. Svi koji su dolazili mislili su da će biti oprezni i da ih bogataš neće prevariti. Ali su svi prolazili na isti način.

Najduže se održao jedan ćutljivi i oprezni mladić, koji je uspeo da ostane šest meseci u kući gramzivog bogataša. I kada je mladić već bio uveren u svoju pobedu, lukavi gazda ga je zapitao:

— Ti si dobar radnik i meni se dopadaš. Koliko vas braće ima u porodici?

— Svega trojica.

— I ti si najstariji?

— Da, ja sam najstariji.

— A koliko godina ima tvoj srednji brat?

— Devet

Tek što je mladić izgovorio tu reč, pobledeo je. Devet! Prokleta reč. I ko ga je to povukao za jezik. Uzalud se trudio pola godine, uzalud je mislio da će lepa Tin postati njegova žena.

A bogataš se samo lukavo nasmejao, sad je on imao besplatne radne snage i još se podsmevao seoskim mladićima, a na svoju kćer nije ni pomišljao. „Eto, za dve godine devovanja moje kćeri ja sam imao veliku korist", mislio je bogataš i odlazio na svoja polja da se naslađuje njihovim plodovima.

Seljaci su negodovali protiv bogataša, koji je lukavo varao mlade ljude. Oni su nagovarali mladiće da više ne idu bogatašu na udicu, a isto su govorili i mladići koji su već bili u bogataševoj kući.

Jedan od prevarenih mladića je govorio:

— Ja sam dve godine proveo kod tog prevaranta. Svakog dana sam radio od jutra do mraka ne ispravljajući leđa. I po kiši i po hladnoći on me je terao da radim.

Drugi je isto tako sa ogorčenjem govorio:

— Ja sam mu savesno radio, a on mi nije dao ni da se najedem koliko želim.

Broj onih koji su hteli i dalje da okušaju sreću kod bogataša postajao je sve manji. No, jedan mladić koji je bio mnogo zaljubljen u lepu devojku nije mogao izdržati, pa reče:

— Ja mnogo volim Tin i moja ljubav će mi pomoći da odolim svim iskušenjima.

Kada je to rekao, mladić se uputio u bogataševu kuću Ovaj ga je dočekao kao i sve druge pre njega. Hteo je odmah da ga uhvati u reči. Zatim ga je natovario teškim radom. Ali je mladić sve izdržao. Bio je vrlo oprezan, jer je neobično voleo lepu Tin.

Tako je proteklo tri godine. Za to vreme bogataševi prihodi su se stalno povećavali. A Tin je navikla na mladića, kao da joj je on već muž. Na ljubav je odgovarala ljubavlju.

A bogataš je bio sve uznemireniji. Naročito se uzbudio kada je došla poslednja noć određenog roka. On nije mogao da spava, nego je neprekidno mrmljao:

— Ah, đavo jedan, izgleda da mi je podvalio i nadmudrio me. I kako je to vreme brzo proletelo . . . Neću valjda da dam svoju kćer

siromahu. Mojoj Tin treba muž koji ima magacine sa pirinčom, torove sa stokom, onaj ko ima dosta novaca … Ali reč je data. Seljaci su ogorčeni i može se dogoditi nesreća ako ne održim reč.

Tako je starac razmišljao jedva očekujući jutro. Mozak mu je radio neumorno želeći da smisli nešto. Odmah izjutra on pozva zeta i reče mu, dajući mu devet para, da pronađe Tin, koju je ranije već uputio na pazar:

— Trči brže na pazar i nađi Tin pa joj reci da sam je ja molio da mi za ovih devet para kupi devet komada tamjana, jer je danas praznik Devet Buda. Trči brže i donesi mi to.

Mladić je dohvatio novac i otrčao na pazar razmišljajući jedino o tome kako će da izbegne reč ,,tin“, ,,devet“, koja će mu sada, poslednjeg dana, pokvariti sve.

,,I šta je sve izmislio lukavi starac: ,,devet“ para, da se kupe ,,devet“ komada tamjana, jer je danas praznik Devet Buda.

Dok je on tako išao zamišljen i tužan, naiđe na grupu studenata.

— Šta ti je, brate, što. si tako tužan? — zapitaju ga studenti.

Mladić im ukratko sve ispriča i reče da je bogataš smislio da mu uništi sav trogodišnji trud.

Studenti su se uznemirili i počeli da se dogovaraju kako da spasu ovog mladog čoveka I onda je jedan od njih, koji je bio najpametniji, našao rešenje.

— Nemoj ništa da brineš, brate — rekao je on. — Ti pođi slobodno na pazar i potraži svoju dragu Tin, pa joj reci: „Draga, tvoj otac me je poslao da ti dam sedam i dva novca, za koje treba da kupiš četiri i pet komada tamjana, jer je danas praznik Šest i Tri Buda.“

Studenti su se nasmejali i počeli od radosti da bacaju u vis svog druga.

I poteravši mladića da potrči, oni pođu svojim putem.

Kada je mladić pronašao devojku Tin, on joj reče da joj je otac uputio sedam i dva novca da kupi četiri i pet komada tamjana, jer je danas praznik Šest i Tri Buda.

Tin se obradovala kad joj je on tako vešto preneo očevu poruku, i oni se zagrliše i poljubiše na pazaru.

Tako je, najzađ, stari bogataš bio nadmudren i morao je o svome trošku da pripremi svadbu za svoju kćer Tin i strpljivog mladića. Na svadbu je došlo celo selo, pa su stigli svatovi čak i iz drugih sela i okruga. Svi su se mnogo veselili i pevali, a jedan od mladića uze instrument dan bao i zapeva:

Sve dosada, sve dosada

Od lukavstva je živeo starac,

Ali ne kaže uzalud Buda: Lukavstvu mora da dođe kraj.

Svi su se smejali ovim veselim stihovima. Bogataš i njegova žena, koji su celog života bili gramzivi, osete se posramljenim i od muke se razbole i malo potom oboje završe svoj život. Sve njihovo bogatstvo pripadne njihovoj lepoj kćeri Tin i njenom vrednom mužu. Otada su oni živeli srećno i veselo.

KAKO JE KROJAČ DOBIO PO ZASLUZI

Bio jednom jedan krojač, koji je, kada bi išao u bogataške kuće, uvek vodio sa sobom svoga šegrta da mu pomaže u radu: dodaje igle, pridržava konac i makazice i druge stvari. Bogataši su obilato čašćavali krojača pirinčom, vinom i slatkišima, no krojač je uvek sve to jeo sam, a šegrtu nije davao ništa. Mali šegrt je stoga uvek bio gladan

Jednom pozovu krojača u kuću namesnika da sašije odelo za svadbu. Šegrt odluči da se tada osveti svome gazdi. Sačekavši da krojač završi sa krojenjem odela, da zbog nužde izađe napolje, šegrt se obrati namesniku i ovako mu reče:

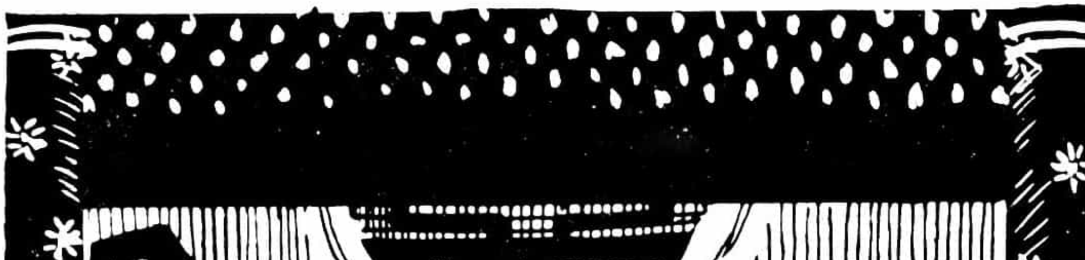
— Da li vam je poznato, gospodaru, da moj gazda boluje od teške bolesti. On dobija nastupe besa i tada lomi sve što dohvati. To treba da znate.

Mandarin je zapitao:

— A kako se može doznati da se približava takav napad tvoga gazde?

— To je vrlo prosto — odgovorio je šegrt. — Čim majstor počne pažljivo da gleda po podu i da gladi rukom po svojim prsima, znači da se približava vreme napada.

— A šta treba da se radi tada? — zapitao je mandarin.

— To je vrlo prosto — odgovorio je šegrt. — Treba samo udariti majstora dobro nekom motkom po čelu i on će se odmah osvestiti i nastaviti da radi.

Čim to reče, šegrt skloni majstorovu iglu, i to onu kojom je on najviše voleo da šije, pa kada se ovaj vratio, poče da gleda ispred

sebe i da se pipa po prsima tražeći omiljenu iglu.

Mandarin tada da znak sluzi i ovaj jednom velikom bambusovom trskom iz sve snage udari krojača po čelu.

Tako je krojač bio kažnjen za svoju gramzivost.

TAKMIČENJE U LAGANJU

Jednom prirede četiri starca veseo pir. Kada im je vino zagrejalo krv, počnu da pričaju razne događaje želeći da jedan drugoga prevaziđu u laganju.

Prvi starac je rekao:

— Kad sam jednom išao obalom reke Bo De, ugledam bivola velikog kao planina On je bio s jedne strane obale, a vrat je istegao s druge strane i tamo jeo s pirinčanih polja. I dok sam ga ja posmatrao, on je uspeo đa pojede tri maua.

Drugi starac je ravnodušno nastavio:

— Nije to ništa. Ja sam jednom video jednu lijanu dužu od cele planine Čiong Šion, koja opasuje celu zemlju.

Tada ga prvi starac prekine, želeći da ga uhvati u laži:

— Kad je ta lijana bila tako duga ona je verovatno bila debela bar kao naš hram.

— Tako je, — odgovorio je mirno drugi starac — da nije bila debela kao hram, njom se ne bi moglo ništa vezivati. Jer kako bi se drugojačije mogao zadržati onoliki bivo kolikog si ti video. I on je sigurno imao kroz nozdrve protaknut prsten?

— Naravno da je imao — zbunio se prvi. — Ja sam samo zaboravio da to kažem.

Tada ih je prekinuo sa visine treći starac:

— Ne znam šta ste čudno u svemu tome našli? Ja sam video drvo čija je visina dopirala sve do neba, a po granama su se šetali duhovi. Stablo mu je bilo tako debelo da se moralo obilaziti pola meseca.

Prva dva starca rekoše:

— To je izmišljotina, prava izmišljotina.. .

Tada se treći starac naljuti:

— Kada ja govorim izmišljotine, onda recite od čega se može napraviti stub za koji ćete privezati džinovskom lijanom vašeg džinovskog bivola?

Sva tri starca su se tako raspalila da su bila spremna da se potuku, ali se tada umešao i četvrti starac:

— Ne razumem zašto se toliko svađate? Neka je to i istina, ali to ipak nije ništa neobično Ja sam zaista bio svedok, jer sam video svojim očima da postoji takav doboš koji ispušta zvuke slične grmljavini. Sve se unaokolo zatrese kad on udari.

Tri starca zaviču, prekidajući jedan drugoga:

— To je laž, jer gde bi se našao materijal za tako veliki doboš?

— Zar se vi ne možete dosetiti da se on može napraviti od kože tog istog bivola koji je stajao na obali reke Bo De, a njegov okvir od džinovskog drveta, koje je dopiralo do nebesa, dok je lijana koja je po dužini ravna planinama Čiong Sion služila kao obesač.

Tri prva starca se sasvim razbesne i pokušaju da po svaku cenu uhvate sagovornika u laži.

— Ako je, recimo, i sve istina, reci nam na čemu visi taj tvoj doboš?

Starac koji je pričao o velikom dobošu nije mogao odmah da nađe odgovor i malo se zamislio, ali tu se zadesio dečak koji je služio vino i on odgovori umesto njega:

— Poštovani starci, ja znam gde je visio taj doboš. I ako mi dopustite, ja ću vam to reći.

Sva četiri starca se okrenu i pogledaju u maloga slugu.

— Dobro, dozvoljavamo ti da pričaš. . .

Dečak se počeše iza uveta i reče:

— Znate, taj doboš je bio obešen o most kojim smo išli ja i moj otac. Kolika je to visina bila, možete zamisliti kada vam kažem da je odozgo taj vaš gigantski bivo izgledao mali kao mrav. ili vaš, ogromna lijana ličila je na vlas kose, a ogromno drvo na najobičniju pečurku. A moj otac, jadnik, tako se zagledao da mu se zavrtelo u

glavi i on je pao s mosta u provaliju. Ja sam se onda vratio kući, ožalio svoga oca, dao mu pomen. A kada sam po drugi put išao preko mosta, ugledah oca kako se još prevrće po vazduhu, jer još nije pao na dno provalije.

O KRALJEVSKOJ KĆERI TJEN ZONG I SELJAČKOM SINU DONG TI

Ovo se dogodilo u kraljevini Huang Vionga Trećeg

Kažu da je kralj imao jednu kćer, koja je već od svoje osamnaeste godine svakoga zadivljavala svojom lepotom. Bila je svojevoljna i otac joj nije ništa odricao. Ona je najviše volela da se vozi čamcem niz reku, a najviše je volela obalu sela Ti Sa.

U tom selu je živeo seljak Si Ku Van sa svojim jedinim sinom Si Dong Tijom. Bili su poznati kao vredni ljudi. Radili su od jutra do mraka na svojoj njivi, ali im je pirinča jedva stizalo od jedne žetve do druge. Otac i sin su se gorko žalili na svoju sudbinu, ali ih je sreća redovno obilazila. I da nevolja bude veća, munja sprži njihov dom i sve njihovo skladište. Tako oni izgube sve što su godinama skupljali: imanje, kuću, pa čak i odeću. Ocu i sinu je ostala samo jedna povezača, kojom su se naizmenično služili umesto pantalona. Čas je povezaču nosio otac, čas opet sin.

Jednom se otac teško razboli i reče sinu:

— Ako ja umrem, molim te da me sahraniš golog, a povezaču da ostaviš sebi, jer ona meni ne treba u grobu.

Sin nije ništa odgovorio, samo je s tugom pogledao u svoga jadnog oca.

Uskoro stari Si Ku Van umre.

Si Dong Ti nije mogao nikako da se umiri od bola. Da bi izrazio svoju ljubav prema ocu i žalost zbog njegove smrti, Si Dong Ti ne ispuni očevu želju i sahrani ga sa povezačom.

Kada je ostao sam, Si Dong Ti je trpeo i glad i žeđ. Nije mogao nikako da izađe na pazar, ni na njivu, jer nije imao čime da sakrije svoju golotinju.

Stoga sagradi kolibu na obali reke i počne da živi od lova na ribe, kao i od nagrade koju je dobijao za čamac, kojim bi se ljudi ponekad poslužili.

Jednom se u blizini sela Ti Sa pojavio raskošan čamac kraljevske kćeri Tjen Zong sa muzikom i zastavama. Na sve strane je zvučala muzika, udarali doboši, a vojnici su prilježno pritiskali vesla da su samo skakale srebrne kapljice.

Kada ih ugleda, Si Dong Ti se uplaši, sakrije u rečni pesak i tako ostane da čeka šta će biti.

Tog trenutka, međutim, Tjen Zong dade znak slugama da pristanu uz obalu, i lako skoči na pesak, pa naredi da joj između visokog drveća razapnu šator.

Kada je ušla u šator, Tjen Zong se svukla i spremila za kupanje, ali u tom trenutku naleti sa reke veliki talas i otkrije nečije noge u pesku. Kada je prišla, Tjen Zong sa zaprepašćenjem ugleda pred sobom nagog mladića. I zapita ga šta on radi tu, a mladić joj ispriča celu svoju sudbinu.

Pošto ga je saslušala, Tjen Zong reče:

— Svi znaiu da sam ja odlučila da se ne udajem. Ali sada vidim da mi je sudbina odredila drugi pravac. Očigledno je sam Nguet Lao(11) odlučio da nas sastavi.

Ona je otrčala u svoj šator i sluge su odmah donele jadnom mladiću odelo i potom ga nahranile ukusnim jelima. Si Dong Ti se zahvalio na svemu, a onda je oprezno napomenuo da ne bi želeo da se vezuje bračnim vezama sa devojkom tako visokog roda. Ali Tjen Zong ga je prekinula.

— Ti govoriš same gluposti. Nas je sjedinio sam bog! I ti ne možeš da se protiviš sudbini!

Si Dong Ti je pokušao da joj se usprotivi, ali ga ona nije poslušala, jer je bila odlučnog karaktera. Odmah je predložila mladiću da požure sa svadbom i odvela ga pod svileni šator da se zaklone od sunčevih zraka.

Kada je kralj Huang Viong saznao za postupak svoje kćeri, on se neobično razljuti.

— Moja kći Tjen Zong je potpuno izgubila pamet — reče on. — Ona je sada nalik na obične ,,šarene“ devojke, kojima je sve dozvoljeno. Ako ona hoće da se uda za skitnicu, ja ne želim više da je vidim.

Tako je Tjen Zong bila isterana iz kraljevskog dvorca i lišena svega na šta je navikla još od najranijeg detinjstva.

Zajedno sa svojim mužem ona pređe iz prestonice i naseli se u jednom malom selu u unutrašnjosti. Za početak odluče da se bave trgovinom. Tjen Zong se pokazala kao neobično vešt trgovac i uskoro se njihovo selo pretvori u značajan trg, gde su dolazili trgovci sa raznih strana da trguju. Svi su počeli da smatraju Tjen Zong prvim licem u svome kraju. Ukazivali su joj veliko poštovanje.

Jednom je jedan trgovac rekao Tjen Zongi:

— Poštovana gospođo, da li biste imali sto kilograma zlata? Ja znam način kako da ga udesetostručite. Bilo bi dovoljno da vi ili vaš muž pođete preko mora, tamo kupite razne dragocene robe i donesete je ovamo. Uspeh je siguran.

Kada je trgovac to rekao ženi, ona ode da se posavetuje sa mužem, i oni se slože da poslušaju trgovca.

Tjen Zong reče tada mužu:

— Nas dvoje je sastavio sam bog. Ali sada treba da se privremeno rastanemo. Ti ćeš uzeti zlato i sa njim poći preko mora da bi mogao da dobaviš drugu robu.

Si Dong Ti se pozdravio sa ženom, i sa trgovcem krenuo na put, preko mora, ka planinama Kuin Kanga. Kada su se dokopali obale, Si Dong Ti je nastavio put sam. Uskoro se obreo ispod jedne planine, gde se nalazila mala zvonara. Iz zvonare je izlazio mlad sveštenik, kao da je samo njega čekao. Mladi sveštenik predloži Si Dong Tiju da ga nauči čarobnim tajnama. Ovaj pristane.

Čitavu godinu dana učio je Si Dong Ti veštine koje mu je pokazivao mladi sveštenik. Na rastanku mladi sveštenik pokloni Si Dong Tiju palicu i kapu i reče:

— Zapamti, prijatelju, da je tvoja snaga u ovim čarobnim predmetima!

Si Dong Ti zahvali svešteniku i odmah požuri kući, jer je nameravao da svemu tome nauči i svoju ženu. Kada je ispričao ženi, sve što se dogodilo, on udari palicom o zemlju i izgovori čarobne reči Tada se začuje kukurikanje petla i dogodi se veliko čudo: muž i žena se nađu u velikom dvorcu koji se blistao od zlata, sa velikom poslugom, vojnicima i generalima. Svi su oni s poštovanjem naklonili svoje glave pred Si Dong Tijem i Tjen Zongom, izražavajući na taj način svoju spremnost da izvrše svaku njihovu želju.

Kada je vest o tome doprla do samog kralja Huang Vionga, on se uplaši da će ga njegova kći nadmašiti po bogatstvu i odluči da kazni svoga zeta i kćer. Uputi celu svoju armiju da razruši zamak i kazni neposlušnu kćer i njenog muža.

Kada je kraljeva armija stigla pod zidove zamka, komandant poruči kćeri da napusti zamak, jer će ga vojska razrušiti.

Kao odgovor na to Tjein Zong se samo nasmejala i poručila:

— Ovaj zamak ne pripada nama, niti smo ga mi sagradili. On nam je poslat od neba. Mi zato nećemo da ratujemo, ali ne mislimo ni da se pokorimo naredbi moga oca.

Komandant nije bio zadovoljan odgovorom i naredio je da se počne sa opsadom zamka. Nastupila je noć i kraljeva vojska je legla na počinak. No, iznenada je dunuo veliki tajfun i oblaci peska i sitnog kamenja vitlali su na sve strane. Najednom je tajfun podigao zamak i odneo ga sa sobom, a vojsku je zatrpao. Ujutru nije više bilo ni zamka ni kraljevske vojske.

Zato je i narod nazvao to mesto Blato jedne noći, jer se sve dogodilo za svega jednu noć.

Tako se završava ova istorija.

No, starci pričaju da se na tim mestima viđao Si Dong Ti i da je jednom dao nekom generalu nokat od zmaja i kazao mu da njime može osloboditi svoju zemlju od svakog neprijatelja i da je ovaj general zaista oslobodio taj kraj od svakog neprijatelja, kao uspomenu na to gde su nekada živeli divna Tjen Zong i dobri Si Dong Ti.

TRI ČAROBNE KOŠTICE

Bila tri brata, koja su se zvala: Ka Prvi, Haj Drugi i Ba Treći. Kada su im roditelji umrli, braća su dugo razmišljala šta da rade i odluče da pođu po svetu da traže sreću. Kada su izašla iz sela, braća naiđu na jednu raskrsnicu i reše da pođu svaki na svoju stranu. Ka je pošao desno, Haj se uputio levo, a Ba je otišao pravo. Pre nego što su se rastala, braća se dogovore da se posle tri godine sastanu u svome selu i donesu ono što budu zaradila.

Brat Ka, koji je pošao desno, naiđe na jedan veliki grad i tu otvori mali kuan, pa počne da trguje vinom. Njegovo vino bilo je vrlo ukusno, pa je imao dosta posetilaca. Međutim, kasnije Ka počne da sipa vodu u vino da bi što više zaradio. Tako je njegovo bogatstvo raslo iz dana u dan.

Drugi brat, Haj, krene putem levo. Išao je on tako neko vreme i naišao na seoski dućan. Zamoli vlasnika da ga primi na posao. A gazda je upravo tražio pomoćnika za radnju, i zato je rado primio Haja. Haj je bio lukav i brzo je zarađivao novac za sebe, misleći samo na jedno, kako da se obogati i vrati u svoje selo.

A treći brat, Ba, krene putem pravo. Uskoro dođe do jedne šume. Tamo je ugledao mnogo belih cvetova. Dugo je on uživao u tim cvetovima i onda je krenuo dalje. Uskoro se Ba nađe u jednoj dolini, preseče je i dođe do obale neke reke. Tu na obali ugleda kolibicu kraj koje je paslo malo stado ovaca i koza. Ba je prišao kolibi i zakucao na vrata.

— Gazda, hoćeš li me pustiti da prenoćim? — pitao je.

Kroz prozor se pomolila jedna bradata seda glava, koja mu je radosno klimala. Starac je bio dobar i gostoljubiv i samo je zapitao:

— A kuda si se uputio, dobri mladiću?

— Idem po svetu da tražim ono čega nema — odgovorio je Ba smejući se.

— Znači sreću i novac?

— Samo to. Ali sam odlučio da ne idem daleko. Ako me ne teraš, ja ću ostati s tobom.

— Ulazi — radosno ga je pozvao starac. — Samo, ja sem ovaca i koza nemam ničeg drugog. Ako hoćeš, napasaćemo ih zajedno. Ti si, sinovče, mlad i snažan, strpi se malo, pa će možda i sreća naići

Ba je podigao pesnicu i rekao:

— Ja, dedice, volim da radim. Imam ja snažnu ruku.

Starac je potapšao mladića po ramenu i pustio ga da uđe u kolibu. Od tog vremena oni su počeli da žive udvoje, lovili su ribu, čuvali stoku i išli u šumu po drva.

Tako je neprimetno prošlo tri godine. Starčevo stado se toliko povećalo da je bio potreban ceo dan da bi se izbrojale sve ovce. Ba se seti da treba da se vrati kući. On zamoli starca da ga pusti da obiđe braću. Starac ga pusti, ali s tugom. Na rastanku mu da da izabere jedan od dva džaka i reče:

— Sinovče, ti si dobar mladić, i ja sam te zavoleo. Dosta si mi pomogao i ja hoću da ti nešto poklonim. Ali ja ne znam šta ti više voliš: u jednom je zlato, a u drugom — tri koštice od kajsije. Izaberi sam šta želiš!

Ba je razmišljao malo i onda uzeo džak sa tri koštice od kajsije i toplo zahvalio starcu.

Posle nekoliko dana on je bio u svome selu. Dva starija brata su već stigla i čekala ga Cim je i on stigao, oni otvore svoje korpe sa blagom, vreće sa zlatom i počnu da pričaju gde su to sve sakupili. Pričali su redom; prvo Ka, zatim Haj i najzad kada je red došao na najmlađeg Ba, on izvadi džak sa tri koštice od kajsije i pruži ih braći.

Ka i Haj dugo nisu mogli da progovore od iznenađenja i čuđenja. Onda su zajednički zavikali:

— Ah, neradniče, lenja budalo! Ti si se uzdao u nas. Misliš da ćemo mi hraniti lenštinu? I da smo se za tebe mučili? Odlazi iz kuće,

i to što pre.

I razjareni Ka i Haj isteraju svoga brata, a ovaj jedva ugrabi svoje koštice i pobegne.

Najmlađi brat posle toga krene kuda ga oči vode. Kada mu je sunce pripeklo iznad same glave, Ba oseti glad i umor i sedne u hlad jedne palme da se odmori.

Pošto nije imao ništa za jelo, izvuče iz džepa jednu košticu i stisne je među zubima. Tek što je zagrizao a pred njim se stvori sto postavljen najrazličitijim jelima i mladić se najede do mile volje, čudeći se ovom što se dogodilo. Potom Ba nastavi put.

Dok je veselo išao, mladić nehotice izvadi i drugu košticu i zagrize je. Istog trenutka se pred njim stvore raskošne kočije sa dva lepa konja. Mladić skoči u kočije i upravo kad je hteo đa okrene ka svome selu, seti se da ove koštice, izgleda, imaju čarobnu moć i zagrize i treću. Istog trenutka pred njim se stvorila devojka zasenjujuće lepote. Ona je prišla Bau i rekla mu:

— Dragi Ba, ja sam spremna da postanem tvoja verna žena do kraja života

Sav radostan Ba uzme blistavu nevestu, stavi je u kočije i krene s njom u selo. Već sutradan je u selu bila svadba i svi stanovnici sela su se veselili.

PRETVARANJE U TIGRA

Bilo je to davno kada je u jednom selu živeo nekakav mladi čovek. Otac mu je bio upravnik jednog huena, okruga, i kada je umro, ostavi sinu veliko nasledstvo, tako da je mladić mogao da se bavi naukom. Kada je odrastao, sin se svuda hvalio:

— Moj otac je bio samo upravitelj huena, a ja ću biti najpoznatiji čovek u zemlji.

Onima, pak, koje je mrzeo, govorio je:

— Kada postanem silan, ja ću vam se osvetiti. Sve ću vas pobiti.

Pošto je često ponavljao te reči, on zaključi da će biti izvrgnut podsmehu ako ne bude imao uspeha. Zato je i dan i noć provodio nad knjigom. Posle nekog vremena, upraviteljev sin je zaista uspeo da pripremi ispit i uđe u spisak naučnika. Posle toga je položio još teži ispit i postao jedan od prvih naučnika u zemlji. Na ljude je gledao s visine, a pošto je bio kapriciozan, ljudi su ga se plašili. Kada je posle izvesnog vremena upraviteljev sin položio još teži ispit, kralj mu je dodelio obeležje visokog naučnika: svečanu odeždu i lične zastave. Sem toga, stavio mu je na raspolaganje odred vojnika — telohranitelja, koji su ga pratili od prestonice do sela. Pošto je imao pravo na nosiljku, uz put su vojnicima pomagali seljaci.

Prolazili su pored velikih šuma, džungle kao i mnogih reka. Toga leta, kada je naučnik pošao u selo, bila je velika vrućina. Ljudi koji su nosili naučnika zastanu da se malo odmore. I sam naučnik izađe iz nosiljke i uputi se ka reci. Zaželi da se okupa, pa ostavi odelo na obali, a sam uđe u vodu. Bilo mu je neobično prijatno, jer ga je voda lepo rashlađivala. Ali posle nekog vremena oseti svrab. I što je dublje ulazio u vodu, telo ga je sve više peklo. Zatim je sa užasom

primetio da su mu po nogama i rukama izrasle bradavice. Svrab se pojačavao i naučnik je stao iz sve snage da se češe po koži, tako da je ubrzo počela krv da teče iz nje.

Kada je pogledao svoje nokte, video je da su mu oni narasli u prave kandže, a telo mu je već prekrivala gusta dlaka. Onda oseti žeđ i kada se nagao da pije, pogleda u vodu i tamo ugleda lik tigra. Naučnik se sa strahom osvrnuo, ali nije video nikakvog tigra. Onda je opet pogledao i ponovo video lik tigra.

Shvativši najzad da je to on postao tigar, naučnik zaviče na sluge, ali umesto reči razlegne se rika tigra. Naučnik se uplaši i počne da skače Ali ljudi se razbegnu od njega i on tada podvije rep i skloni se u gustiš. Naučnik je tada shvatio da mu više niko ne može pomoći. Stoga je pobegao i sklonio se u jednu pećinu.

Kada su čule riku tigra, sluge su skočile ka nosiljci i pošto tamo nisu našle naučnika, zaključe da ga je pojeo tigar, pa se rasture; vojnici se vrate u prestonicu, a seljaci pođu svojim kućama.

Otada su stanovnici tih krajeva redovno viđali tigra u određeno vreme. On bi se penjao na jedan breg i odatle svojim rikanjem plašio ljude i druge zveri.

Za tri meseca on je pojeo desetak ljudi, pa su svi putevi u tom kraju opusteli. Niko se nije usuđivao da putuje, jer se svako plašio da se ne susretne sa sivim tigrom. Samo bi ponekada lovci prošli šumom, ali je tigar bio neobično mudar i nikakvim sredstvima, ni jamom, ni zamkama sa svežim mesom, nije se mogao uhvatiti.

Govorilo se samo da tigar ponekad progovori ljudskim glasom i plače kao čovek.

Uskoro i lovci prestanu da odlaze u tu šumu, a i uspomena na to da je nekada tigar pojeo naučnika sve se više zaboravljala.

Otada je prošlo pet-šest godina. Jednom je tim putem išao nekakav seljak, koji je bio iz istog sela iz koga i naučnik. On je služio nekoliko godina u vojsci i sada se vraćao kući.

Vojnik je prolazio šumom upravo kada se spuštao mrak. On je razmišljao kuda da pođe, jer ako udari pravo, onda će ujutru biti kod kuće, a ako krene da zaobilazi, onda neće stići ni za dva dana. Najednom vojnik ugleda pred sobom kućicu i zakuca na vrata.

Pojave se starac i starica koji su u njoj živeli. Kada ih vojnik upita za put, oni mu rekoše da u šumi živi zao tigar i da je bolje da zaobiđe šumu. No, vojnik je bio hrabar i, potraživši koplje i buktinju od bambusove trske, uze svoje stvari i krene kroz šumu.

Put je bio sav zarastao u travu. Vojnik je žurio da pređe šumu pre zalaska sunca. I što je više ulazio u nju, sve je veća tišina vladala. Vojnik bi se samo ponekad zaustavio da se odmori ili da ukloni suvo granje sa puta.

„Ala su ljudi plašljivi", mislio je. „Kao da tigar može sve vreme da sedi kraj puta i čeka da neko prođe."

I tek što je on to pomislio, kada začuje nečiji krik. Vojnik stegne koplje i stane da osluškuje. Tadaraču ljudski glas:

— Hej, prijatelju Liong! Stani malo, molim te!

Kada je čuo svoje ime, vojnik je zamro. A glas iz žbunja je nastavljao:

— Ja sam Ban. Sećaš li se? Ja sam isti onaj Ban koji ti je zapalio kuću. Posle toga ti si napustio selo i dugo lutao po svetu,

— Svega se odlično sećam — odgovorio je vojnik. — Ali zašto kažu da je tebe pojeo tigar? I šta imamo staro da pominjemo? Ako si ti, Ban, zalutao, izlazi da zajedno idemo u selo. Već se smrkava.

Iz žbunja se začuo težak uzdah.

— Ja se plašim da ti još pamtiš ono što je bilo. Ja ne mogu da ti priđem, nego se ti primakni bliže žbunju!

I naučnik ispriča svoju tužnu sudbinu vojniku i reče mu kako se pretvorio u tigra. Vojnik ga onda upita:

— Reci, čime ti ja mogu pomoći?

Ban mu odgovori:

— Meni je kod kuće ostao sin jedinac. Kada sam ja odlazio na ispit u kraljevski dvor, njemu je bilo svega dve godine. Kod kuće su mi još ostali majka i žena. Ja ne znam ni da li su oni živi. Ako su živi, molim te da im zameniš mene.

Zatim, poćutavši još malo, tigar reče:

— Prijatelju Liong, ja ti zavidim. Imaš li parče kuvanog mesa, već nekoliko godina jedem samo sirovo meso i kad dođem k sebi,

neobično zaželim kuvanog mesa.

Vojnik izvadi iz svoje torbe parče kuvane slanine i pruži ga tigru.

— Evo, pojedi!

Naučnik se obradovao, ali reče vojniku:

— Baci mi to parče, ja ne mogu da ti priđem, jer strašno izgledam i smrdim.

Onda mu vojnik baci parče slanine.

— Idi, poštovani Bane, — posavetovao je vojnik tigra — što dublje u džunglu, tamo ima dosta jelena.

Drugo nemaš šta da radiš. I ne napadaj više ljude, tako će se tvoja krivica smanjiti.

Tigar se složio.

— Dobro, ja ću te poslušati, prijatelju Liong.

Otada se tigar nije više pojavljivao na visokom bregu i niko više nije čuo njegovu riku.

Šumskim putem su ponovo počele da prolaze zaprege i ljudi, i ceo je okrug sada znao kako se naučnik pretvorio u tigra.

NAUKA TVRDIČLUKA

Živeo jednom nekakav bogati čovek, koji je kao i svi bogataši, gledao da smanji sve suvišne troškove i da na svemu uštedi. Njemu se uvek činilo da troši veliki novac uzalud. I odluči tvrdica da uzme učitelja koji bi ga naučio kako da postigne savršenstvo u tvrdičluku.

Jednom uputi učitelj svoga učenika da kupi na pazaru neku što manju lepinju, da bi je prineo na žrtvu bogu obilja i bogatstva. I naredi mu da vodi računa da ne potroši ni jednu paru više. Tvrdica kupi malu lepinju i pile koje se tek izleglo iz jajeta. Kada poštovani učitelj vide pile, neobično se naljuti na učenika i reče mu:

— Ko te je naučio da sve to kupiš? Rasipniče! Pa ti ćeš se sasvim upropastiti.

Učenik mu, međutim, odgovori:

— Ja sam sve proračunao. Kada prinesemo parče lepinje na žrtvu bogu, a ostalo pojedemo, ostaće mrvice, i zato sam ja kupio ovo pile da ono pojede mrvice. I kada pile poraste u kokošku, mi ćemo je prodati i tako dobiti još i interes za uloženi novac.

Iznenađeni učitelj tada reče:

— Ja sam se sada uverio da tebi ne treba nikakav učitelj u tvrdičluku. Ti bi mogao meni da budeš učitelj.

Posle tih reči učitelj napusti bogataševu kuću.

LEGENDE

STVARANJE SVETA

Pošto je stvorio nebo i zemlju, bog Ti Lau upali deset sunca, devet meseca, i veliki broj svetlih zvezda da bi osvetlio i zagrejao zemlju. Zatim je dunuo u sunce i zvezde i pretvorio ih u devojke i mladiće. Devet sunca postanu snažni mladići, a meseci lepe i stasite devojke. Sedam godina su sunca i meseci davali svetlost i toplotu i za to vreme nije bilo razlike između dana i noći.

Kada je zemlja postala suva, bog Ti Lau stvori biljke, životinje i ljude. Čoveka je bog napravio od zemlje i u njega dunuo život. Ljudi, biljke i životinje su se plodili brzo, tako da su ubrzo naselili celu vasionu. Ali ljudi su živeli u neprekidnom strahu, oni su se plašili da će sunca, meseci i zvezde pasti na njihove glave i zato su neprekidno molili boga da ih sve ugasi. No, bog nije slušao njihove molitve,, već da bi ih malo umirio, prevuče preko neba između zemlje i zvezda plavi horizont. Ljudi su se umirili za neko vreme. Ali ponovo su počeli da ropću, jer su svetla slala na zemlju takvu toplotu da je bilo nemoguće disati. Ljudi su od drveta gradili velike lukove i strele i gađali sunca, mesece i zvezde. Tako su uspeli da pogode devet sunca i osam meseca, koji su se zbog toga ugasili. Ali jedno sunce i jedan mesec su ipak uspeli da izmaknu strelama. I onda je nastupila tama i hladnoća, od kojih ljudi nisu mogli da se spasu.

Onda su ljudi stali da mole sunce i mesec da se vrate i zagreju zemlju svojim zracima, ali sve je bilo uzalud. Tada su uputili tigra da moli sunce i mesec da izađu iz oblaka.

Ali ni tigar ni ljudi nisu uspeli da nagovore sunce i mesec da im se vrate. Da spase zemlju bilo je suđeno petlu. Sedam godina je petao molio sunce i mesec da vrate zemlji svetlost i toplotu. I oni najzad

pristanu. Kada je saznao za petlovu upornost, bog Ti Lau ga nagradi crvenom krestom, koju otada svi petlovi nose sa gordošću.

U to vreme ljudi su živeli po devet stotina godina, pa su onda odlazili u božanski vrt Zi Ziang Ka, gde su ostajali po dvadeset dana i onda se ponovo pretvarali u mlade, pa živeli na zemlji još devet stotina godina.

To je sve trajalo dotle dok se u jednoj porodici nisu posvađali svekrva i snaha. Kada je dospela u vrt Zi Ziang Ka, svekrva odluči da se ne vraća na zemlju da se ne bi ponovo srela sa svojom snahom. Da bi to uspela, ona je pojela zabranjenu belu kajsiju i popila vode iz zabranjenog izvora. Bog se naljutio i naredio da se ljudi više ne puštaju u vrt Zi Ziang Ka. Od toga vremena ljudi su umirali i više se nisu mogli vratiti na zemlju.

Ljudi su u to vreme živeli lako. Oni su jedino sejali njive pirinčom i kukuruzom, a plod je sam sazrevao.

Na zemlji je bio jedan čovek koji je ljudima donosio jelo na njive. Ljudi su radili brzo i taj čovek je, pošto je bio lenj i spor, jedva stizao da im donese hranu. Kad bi on došao do mesta gde su oni bili, oni bi odlazili, tako da je ovaj lenjivac počeo da moli boga da pošalje na zemlju što više trave kako bi ona otežavala rad ljudima. Bog je poslušao lenjivca i tada je rad na polju postao težak.

Među tim ljudima živela je i jedna lenja žena. Ona nikada nije čistila kuću, i pirinač i kukuruz nisu više hteli da idu u njenu kuću.

Prošlo je devet hiljada godina otkako je bog Ti Lau naselio zemlju ljudima. Jednom su dva brata radila u polju. No, koliko god su oni orali, zemlja je ostajala tvrda. Braća onda odluče da pričuvaju polje i uhvate onoga ko im taba zemlju. I usred noći ugledaju starca koji je žurno tabao zemlju.

Stariji brat je jurnuo na starca da ga ubije, ali mlađi brat ga zadrža.

— Zašto ti to radiš? — pitao je mlađi brat starca.

Starac je odgovorio:

— Uskoro će početi potop, zato ne treba orati zemlju.

Mlađi brat je onda ponovo zapitao:

— Šta treba da se radi kad naiđe potop?

Starac je odgovorio:

— Napravi sebi doboš od drveta, a tvoj brat neka napravi doboš od bakra. Stavite u njih seme pirinča i drugih biljaka, a takođe sklonite u njih i domaće životinje. I tada vam potop neće moći ništa.

Kad to reče, starac iščeznu.

Došlo je vreme kiše. Četiri meseca nije prestajala da pada. Voda se podigla do samih nebesa. Sav usev je nastradao. Potonuo je i stariji brat sa svojim bakarnim dobošom. Mlađi brat u svome drvenom dobošu uspe da se spase, zajedno sa sestrom, i onda se bog sažali i naredi da devet aždaja isuše vodu sa zemlje.

Prošlo je petnaest dana i drveni doboš se spustio na zemlju. Svuda je bilo blato i na njega se nije moglo stupiti. Ogroman orao prenese brata i sestru na suvo mesto. Orao, brat i sestra bili su mnogo gladni. Onda oni nahrane jedno drugo svojim mesom. Orao otkine parče svoga mesa, i da ga bratu i sestri, a brat i sestra otkinu svoje meso i dadu ga orlu. Onda bace seme koje su imali u dobošu, i puste životinje da se razmile po zemlji. Pošto nije bilo više živih ljudi, brat zamoli sestru da mu postane žena. Sestra se nije složila s tim, i oni pošalju poruku bogu da im odgovori. Upute mu novčanice i igle, koje ovaj spari i na taj način im stavi do znanja svoju odluku.

Uskoro sestra rodi veliko jaje. Brat pomisli da se u jajetu nalazi dete i razbije ga. Ali unutra je bilo meso i brat ga iseče na sitnu parčad. Od svakog parčeta stvori se čovek i žena i oni počnu da žive u parovima. I rode mnogo dece.

Kada se na zemlji ponovo namnožilo mnogo ljudi, oni se sete božanskoga vrta Zi Ziang Ka i odluče da ga pronađu. Ljudi se dogovore da sagrade veliku kulu sa stepenicama i da se popnu na nebo. Bog je saznao za to i naredio Munji i Gromu da sruše kulu. Posle toga bog udesi da svaki čovek govori samo na svom jeziku, jer se plašio da će se ljudi ponovo dogovoriti da sazidaju kulu i da ga uznemiravaju.

Tada su se ljudi razišli na razne strane i počeli da žive u raznim plemenima.

Pleme Mao razmnožavalo se brže od drugih i postalo najjače. Ljudi su živeli u hladnim, severnim predelima, gde je noć trajala više

od pola godine. Zato su se pripadnici plemena Mao selili na jug, gde je toplije i gde je noć kraća.

Prvi kralj plemena Mao bio je poznat po tome što je živeo u majčinoj utrobi tri godine i što je imao dvorac od čistog zlata.

Narodi koji su naseljavali Zemlju Juga dugo. nisu mogli da podele zemlju među sobom, Onda su se oni ovako dogovorili: čim se pojavi sunce, oni će početi da trče i onoliko zemlje koliko svako pređe do zalaska sunca biće njegovo. Kada su se prvi zraci sunca pojavili, narod Mao je stigao do visokih vrhova planina. I zato otada narod Mao živi u planinama, a svi ostali u dolinama.

PIRINAČ I PAMUK

Kada je bog neba stvorio zemlju, odluči da živim stvorovima da pirinač i pamuk da bi imali hrane i odela. On pozove sve životinje i zamoli da mu kažu šta one misle o tome. Zveri podignu veliku galamu: one su se svađale, prepirale prekidajući jedna drugu. Najzad se pokazalo da jedni podržavaju mišljenje slona, a drugi mišljenje guštera.

Slon je predložio da se stvori takav pirinač čiji će klasovi biti debeli i teški kao njegov rep. Gušter je, pak, želeo da pirinač ima veličinu njegovog repa.

O tome kakav treba da bude pamuk, takođe su bila dva mišljenja: slon je zahtevao da on bude po obliku kao njegova glava, a gušter — da bude kao njegova glava.

Na strani slona su bili: tigar, medved, leopard i druge krupne životinje, a na strani guštera bile su male životinje: mravi, miševi, mačke.

Slon je trubio:

— Da bi hrane i pamuka bilo dovoljno, potrebno je da pamuk i pirinač budu veliki. Na velikim i debelim stabljikama treba da sazrevaju ogromna zrna pirinča i veliki pramenovi pamuka.

— Ali to ne bi bilo dobro za sve — šištao je gušter. — Na zemlji ima i malih životinja koje ne bi mogle da dopru do tako velikog pirinča i pamuka, ako bi oni bili veliki kao što traži slon. Ako slon hoće da se najede više, neka uzme i više klasova.

Prepirka je dugo trajala. Najzad je bog dao znak i galama se utišala. Posle toga on objavi da usvaja mišljenje guštera da pirinač i

pamuk budu malih razmera.

Kada je slon video da je bog na strani guštera, on obori glavu pred njim, i otada slon nikada ne dira mrave, guštere i druge sitne životinje.

ZAŠTO TIGAR IMA PRUGASTU KOŽU

Zveri nisu uvek izgledale kao danas. Vrane su u davna vremena bile bele, kao oblaci na nebu, a tigar nije na svojoj koži imao nijednu tamnu prugu. Tigar je bio neobično ponosan na svoju zlatastu kožu, jer je i ona potvrđivala njegovo carsko poreklo. Jedina stvar koja je zagorčavala tigrove dane, bila je priča o mudrosti čoveka. Tigar je bio ponosan na svoju snagu, veću nego kod ostalih zveri, ali ipak on je želeo da se u šumi govori o njegovoj mudrosti. No, svi su govorili samo o mudrosti čoveka. I papagaji, koji su prvi saopštavali sve novosti, lake antilope, koje su se plašile čak i svoje senke, i puževi, koji nikada ne izlaze iz svoje kućice, govorili su o čovekovoj mudrosti.

Zato je tigar odlučio da sazna u čemu je ljudska mudrost.

Jednom kada je izlazio iz džungle, tigar ugleda u polju bivola. kako vuče plug. Za plugom je išao mladi dečak i terao bivola dugačkim prutom. Kada je dečak doveo brazdu do kraja njive, i otrčao do izvora da se napije vode, tigar priđe bivolu i zapita ga:

— Čuj, bivole, kako ti tako veliki i snažan trpiš da te bije ovako mali dečak i čak trpiš sve njegove uzvike i batine.

— Čovek je stvarno mali i slab, — odgovorio je bivo — ali on ima razum i zato se sve životinje njemu pokoravaju.

Tigru se nisu dopale te bivolove reči, ali tada se već vratio i dečak koji je orao, pa ga tigar pogleda s visine i zapita:

— Čuj, mali čoveče, ja sam mnogo slušao o tvojoj pameti, pa sam i sam zaželeo da saznam šta je to. Hoćeš li mi pokazati u čemu je tvoja mudrost?

— Tačno je, ja imam mudrosti — odgovorio je dečak. — Ali ja sam upravo danas žurio i zaboravio je kod kuće.

— Onda idi, potrči da mi je doneseš i pokažeš — reče mu tigar.

Dečak se malo zamislio i onda mu rekao:

— Ja bih odmah otišao kući, ali se plašim da ćeš mi pojesti bivola. Nego daj da te ja svežem da ti ne bi mogao to da uradiš, čak ako se i javi kod tebe takva želja. Pod tim uslovom ja ću otići u selo i doneću ti mudrost.

Tigar pristane i dečak ga snažno zaveže lijanom. Kada je zavezao i poslednji čvor, dečak dohvati sa zemlje jednu debelu bambusovu trsku i počne njome da tuče tigra po glavi i telu govoreći:

— Eto, sada vidiš u čemu je moja mudrost!

Tigar nije mogao da se pribere od iznenađenja i samo je kolutao očima. A dečak je tukao zver sve dok ga nisu ruke zabolele. Pošto je dovukao tigra do vatre koju je prethodno zapalio, bacio ga je u nju. Veze su planule i izgorele, a tigar je jaučući od bola i straha skočio i pobegao glavom bez obzira.

Zlatasta tigrova koža se sva prekrila crnim prugama, koje su ostale od veza koje su mu pokazale mudrost čoveka.

Kada je bivo video kako je dečak prevario tigra, počne da se trese od smeha i zadovoljstva. On se smejao tako snažno da se jedva mogao održati na nogama, pao je na zemlju i izbio dva prednja zuba. Zbog toga danas nijedan bivo u Vijetnamu nema prednjih zuba.

PLANINSKI CAR I VODENI CAR

Bilo je to davno u zemlji Faung Tjau, pokrivenoj šumama i planinama. Sume su bile tamne i stoletne, planinski vrhovi su dopirali do samog neba. Po obalama reka raslo je visoko šiblje, a iz sredine su izvirivale duge trske. Bogat i raznovrstan svet bio je u zemlji Faung Tjau, ali je pirinač davao mršave setve, jer su mu smetale nepokorne vode, koje su se razlivale i odnosile useve.

Ogromna reka presecala je zemlju Faung Tjau, i nikada nije mirovala, dolazila je izdaleka i niko nije znao gde je njen izvor. Ponekada je penušava reka valjala čitava stabla drveća, kao da su od slame, j stari ljudi su govorili da to vodeni car grabi i pljačka debela stabla za svoj novi dvorac.

Narod Faung Tjau je neobično voleo svoje šume, u kojima su se skrivale brzonoge antilope i druge životinje, od kojih su stanovnici imali više koristi nego od samog pirinča i stoga su sa zavišću gledali kako im vodena stihija odnosi dragocena stabla iz njihovih šuma. A vodeni car je odnosio ogromna dudova stabla, pa čak i mlade bambusove trske, koje su bile tako dragocene.

U to doba zemljom Faung Tjau upravljao je mudri car Huang Viong. Njegov dvorac se nalazio na vrhu jednog brda, a ispod brda su živeli njegovi podanici. Koliko god bi voda nadošla, ona nije mogla da dopre do zidova koje su podigli ljudi. Podanici sir neobično voleli svoga mudrog cara, i u zemlji je vladalo blagostanje.

Car Huang Viong je imao kćer najlepšu na svetu. Oči su joj blistale kao zvezde, obrve su joj treperile kao vrbovo lišće, a koža joj je bila kao slonovača. Car je neobično voleo svoju kćer, ali je, eto, došlo vreme da joj nađe dostojnog muža.

Jednom su se ispred carskog dvora pojavila dva mladića, koji su molili da budu primljeni kod cara. Divno lice prvog mladića bilo je spokojno i dobro. Na carevo pitanje ko je on, mladić je odgovorio da je on car šuma i planina Tan Vjena(12). Lice drugog mladića bilo je mračno i lukavo i on je bio car svih voda i reka koje su proticale kroz zemlju FaungTjau.

Glas o princezinoj lepoti razneo se po celom svetu i zato su oba mladića došla da kod cara Huang Vionga prose njenu ruku. Car nije mogao da se odluči, jer su i jedan i drugi bili moćni: jedan je bio gospodar šuma i planina, a drugi gospodar voda i reka, a car nije znao koga da primi, a koga da odbije.

Da ne bi nijednog uvredio, car pozove oba mladića i ovako im reče:

— Ja ću da vam dam zadatak. Neka svaki od vas donese po sto okruglih tanjira pirinčane kaše, po dvesta nepa(13),a takođe i nekoliko čudnih životinja: slona sa devet očnjaka, petla sa devet mamuza na svakoj nozi, konja sa devet ružičastih griva. Ja ću da čekam do zalaska sutrašnjeg dana. Ko prvi donese sve te stvari, dobiće moju kćer za ženu i mi ćemo napraviti bogatu svadbu . . .

Kada se vratio u svoje carstvo, car voda grubo naredi svojim potčinjenima da dobave sve stvari koje je zahtevao car Huang Viong. Krokodili i aligatori, omiljene velmože cara vode, zavapiše:

— Ranije, kada nam je nešto bilo potrebno, mi smo podizali vode, i one su nam to donosile. Ali za jedan dan mi ne možemo podići toliko vode da bismo se popeli do šuma i planina i dobavili čarobnog slona, petla i konja.

Vodeni car se jako naljuti, poče da grdi svoje velmože i naredi im da mu po svaku cenu dobave ono što je tražio.

Aligatori i krokodili, ispunjeni zlobom, pretvore se u ljude i krenu da nađu pirinač, kolače nep i čarobne životinje.

I šumski car se vrati u svoje carstvo. Sakupi svoje doglavnike i ispriča im o svojoj ljubavi prema lepoj Mi Niong i uslovima koje postavlja njen otac onome ko hoće da je uzme za ženu.

Svi se stanovnici neobično obraduju što je njihov car zavoleo tako lepu devojku i zakunu se da neće žaliti svoje snage da bi što pre

dobavili sve .što je car Huang Viong tražio. Oni rekoše šumskom caru:

— Samo nas ti, care, zaštiti od bujnih reka, da bi nam polja rađala, a mi ćemo se potruditi da ti u znak zahvalnosti dobavimo tražene stvari.

Sve žene onda krenu da prave kolače i kuvaju pirinčanu kašu. Odrasle antilope, čije su kože bile išarane belim prugama, jurnu na sve strane da traže divlje zveri za cara Huang Vionga, a slavuji i druge ptice počnu da pevaju o svadbi koja će uskoro biti.

Još nije jutarnja zora ni obasjala zemlju, a već je u carstvu cara šuma i planina bilo sve gotovo. Car okupi svoju svitu i svi oni, raskošno obučeni, krenuše ka dvorcu Huang Vionga.

Iza cara i njegove svite išla je velika povorka: prvo su nosači na glavama nosili tanjire sa pirinčanom kašom i kolačima, iza njih su sluge vodile

slona sa devet očnjaka, konja sa devet ružičastih griva, a u zlatnom kavezu se nalazio petao sa devet mamuza na svakoj nozi.

Tek što je zora zarudela, pred dvorcem cara Huang Vionga pojavi se karavan darova koje je nosio car šuma i planina.

Huang Viong je pripremio raskošan pir, na koji je pozvao mnoge goste. Na trpezi je bilo najfinijih jela. Jedan od carevih velmoža uzeo je dve bambusove trske i udarajući jednom o drugu počeo da peva o ljubavi i sreći. Zatim su i devojke počele da plešu razmahujući rukama, kao da su leptirova krila.

Tada je izašla lepa princeza Mi Niong i poklonila se svima, prvo ocu, mužu, zatim svim gostima redom. Onda je princeza sela na konja i zajedno sa svojim mužem uputila se ka dvorcu cara šuma i planina. Za njima su krenuli ostali svatovi. Iznad konjanika leteli su slavuji i druge ptice pevajući svoje pesme. Napred su trčale antilope i ždrebad praveći put svadbenoj povorci.

Svadbena povorka je već bila odmakla kada je naišao car voda sa svojim darovima. Čim je saznao da je kasno stigao, sav besan naredi svojoj sviti da okrene natrag. Kada se vratio u svoj dvorac, on naredi ljutitim glasom da se otpočne borba protiv cara šuma i

planina. Naredi vodama da preplave zemlju i da ugrabe lepu Mi Niong i dovedu je u njegovo podzemno carstvo.

Vođeni car pozva i Duha kiše i Duha vetra da puste na zemlju uragan, gromove i munje.

Onda su reke i potoci nadošli i zagrmeli, kao veliki vodopadi. Vodeni car zlobno izda naređenje za nastupanje. Svirepi talasi se sruče na pirinčana polja, a životinje: Svinje, kokoške, bivolice i koze — svi se nađoše u vodenom metežu.

Spasavajući se, ljudi su bežali u planine, zajedno sa starcima i malom decom u rukama. Sa očajanjem su gledali kako voda odnosi njihove useve, kuće i ostalu imovinu. Mladići i devojke, zajedno sa carem šuma i planina, kao i lepom Mi Niong, počnu da podižu branu kako bi zaustavili vodenu stihiju. Kiša je postajala sve jača, a iz crnih oblaka se osipala munja za munjom potresajući gore i planine kroz koje se čuo jauk ljudi.

Šumski car naredi da se u vodu baca kamenje i drveće koje je vetar čupao i da se strelama i kopljima gađaju stanovnici vodenog carstva. Car je izgovorio čarobnu zakletvu i grom je pogađao u vrhove najvećih stabala, i ona su padala u vodu. Kamenjem, drvećem i kopljima pobijeno je mnogo podanika vodenog cara, i oni su svaki čas izronjavali sa trbuhom napolje.

Talasi na kojima su se oni valjali kao da su plakali. Ljudi su izvlačili stanovnike vodenog carstva koji su imali oblik velikih riba, i najzad su izvukli i jedno čudovište, koje su ustrelili kopljem. To je čudovište progutalo mnogo male dece i sada su se svi radovali njegovoj smrti. Kada su ga izvukli na obalu, ljudi ga natovare na bambusove trske i odnesu do zaklonitog mesta, gde ga ispeku i počnu da jedu, a od toga svi dobiju snagu. To im da poleta da se još više založe za pobedu.

Celu noć najhrabriji borci, zajedno sa carem i caricom, nisu napuštali bojno polje. Svuda su gorele velike vatre. Ljudi su pevali pesme koje su ih bodrile. U razbešnjenu vodu svaki čas je letelo kamenje i drveće. Kada je vodeni car video takav otpor, još više se razjari i glasom punim zlobe naredi da se izvrši novo nastupanje. Vodeni talasi su skakali i rikali kao podivljale zveri. Ljudi su udarali svojim kopljima po talasima, koji su hteli da sruše branu. Oni su se

izvijali izbegavajući strele i koplja. Najzad bi zapištali kao ranjena zver i razbijali se u milione kapljica. Srce vodenog cara steglo se od muke, a lice mu se još više smračilo. Šumski car je sve više podizao suvu zemlju i talasi su postajali sve slabiji i slabiji, i najzad su pobednički glasovi odjeknuli šumama i planinama.

Kada je bilo jasno da je opasnost prošla, carica Mi Niong se popela na brdo. Ona je obišla sve kuće, tešeći one koji su pretrpeli gubitak.

Mnogo je vojske i vođa izgubio u tome sukobu vodeni car, a breg na kome se nalazila Mi Niong sve se više uzdizao.

Ljudi nisu klonuli duhom. Oni su iznova počeli da grade porušene kuće i razgrađene vrtove. Odjeknule su sekire i počeli su da niču novi domovi.

Da bi se zaštitili od budućih iznenađenja, šumski car i njegovi velikodostojanstvenici narede da se sastave dve planine, koje su bile razdvojene klisurom, tako da vodeni car više nije mogao da preduzme nikakav pohod.

Razjareni vodeni car stoga svake godine, juna i jula, zaurla od besa, ali se vrati razbijen o čvrste planinske stene.

Ali ni ljudi nisu više sedeli skrštenih ruku. Oni su svuda podigli brane i pregrade, od kojih sluge vodenog cara besno odstupaju.

Dve planine koje je sastavio car šuma i planina predstavljaju pravu svetinju za stanovnike, pa su oni u njihovom podnožju podigli hram, koji su posvetili caru šuma i planina.

ČAROBNA ZLATNA KORNJAČA

Kada je u ratu pobedio neprijatelje, slavni car An Ziong Viong, gospodar zemlje Au Laka(14), pripoji sebi i pokrajinu Van Lang. Na konju je obilazio novu pokrajinu uživajući u njenoj lepoti. Njena polja su mogla dati mnogo useva, na planinskim brdima se mogao saditi čaj, a na njenim pašnjacima odgajati mnogo stoke: krava, koza, ovaca i konja. Na obalama reka rasli su lepi žbunovi biljke mua(15).

Sav srećan, car je govorio:

— Odsada ova zemlja pripada nama. Mi ćemo od nje napraviti tvrđavu naše snage. Ovde na padinama podići ćemo jako utvrđenje koje će štititi Au Lak.

I posle toga car An Ziong poče da gradi tvrđavu, i gomile ljudi natovarenih hranom krenuše planinskim stazama da na strmini podižu zidove tvrđave. Ljudi su se svojski zalagali da što pre podignu zidove tvrđave, ali oni su sporo rasli, kao da im je neko smetao da napreduju.

Mnogo je dana prošlo u kopanju i donošenju kamenja, ali su zidovi narasli svega za ljudski rast.

Kada je car došao da obiđe radove, pogledao je odozgo i rekao:

— Ova će tvrđava biti večna. Njeni zidovi će se videti izdaleka. Ništa ih neće moći srušiti, ni grom, ni munja, a biće nepristupačni i za neprijatelje.

Pošto je još jedanput pogledao zidove tvrđave, car se sa svojom svitom vratio u dvorac.

No, jedne noći, iako nije bilo ni kiše, ni vetra, zidovi se srušiše, izmešani sa prašinom i blatom.

Kada su radnici obavestili o tome cara, on odmah dojuri i sa tugom pogleda na ruševine u koje se pretvorila njegova ponosna tvrđava.

Car se onda raspita kod ljudi koji su živeli u okolini kako se to dogodilo, i oni mu ispričaše:

— Noću smo čuli neobičan topot i čudnovatu muziku. Možda je to bila đavolska vojska, jer ljudi ne bi mogli tako nešto da urade. Iznenađeni ljudi su čak otvarali vrata da vide šta je to. Izjutra su čuli jedino teški topot, od koga se zemlja tresla.

Car An Ziong se neobično naljuti i naredi da se ponovo počne sa podizanjem tvrđave. I ponovo su ljudi zidali tvrđavu kopajući i donoseći kamenje. Radili su bez odmora, dan i noć, sve dok se tvrđava nije ponovo uzdigla do visine čovečjeg rasta.

Ali jedne noći, kada se ni vetar nije osećao i kada je unaokolo bilo sve tiho i mirno, zidovi tvrđave su pali pretvorivši se u prah i pepeo.

Kada je car ponovo saznao za to, srce mu se steglo od tuge i ljutine i on ode ponovo da se raspita kako je to bilo. Ponovo mu rekoše da se čuo topot, da je verovatno dolazila armija duhova i da se cela zemlja tresla, kao da je bio zemljotres.

Posle toga i ljudi koji su gradili tvrđavu izgube volju za rad. Car je dovodio sve nove i nove odrede ljudi, ali što god bi oni sazidali kada bi to dostiglo visinu čovečjeg rasta, pretvorilo bi se u prah i ruševine.

Onda je car naredio da se prekinu radovi i počeo je da se savetuje sa svojim mudracima kako bi izgradili tvrđavu. Sem toga, tako tužan, car je često posećivao hram koji je podigao u blizini i neprekidno se molio da mu se tvrđava održi.

Jednom, dok je car obilazio ruševine, zamišljen i tužan na svome konju, naiđe na jednog visokog starca, koji je prišao, nazvao cara po imenu i rekao mu:

— Ako ti, care, nastaviš tako da gradiš tvrđavu, nikada je nećeš sazidati. Ali ne brini ništa, sutra će k tebi doći poslanik iz podzemnog carstva, koji će ti pokazati kako ćeš sagraditi tvrđavu...

Čim to reče, starac se izgubi.

Sutradan tek što je zora zarudela, car obuče svečanu odeždu i pođe na obalu reke. Najednom iz vode izroni ogromna zlatna

kornjača. Na obali ona izvuče glavu iz oklopa i triput se pokloni pred carem.

— Ja sam čarobna kornjača, — reče — koju je tebi uputilo podzemno carstvo.

Car se neobično obradova i naredi svojoj sviti da ponesu u nosiljci kornjaču do dvorca. Kada su stigli u dvorac, An Ziong počne sa kornjačom razgovor o tvrđavi.

Kornjača mu reče:

— Treba pre svega da saznaš razlog svoga neuspeha u zidanju tvrđave. Na tom mestu su sahranjeni carevi koji su nekada upravljali ovim zemljama. Njihove duše i dalje stanuju u planinama That Zeu. Oni se pretvaraju u bele ptice i vladaju ovim krajevima. Njihovi duhovi se kriju kod starog trgovca i uzimaju oblik bele kokoške i njegove lepe kćeri. Zato, ako hoćeš da izgradiš tvrđavu, treba da ubiješ belu kokošku i devojku ...

Onda je car zajedno sa čarobnom kornjačom, koja je dobila ljudski oblik, krenuo u trgovčevu kuću. Prvo zakucaše na vrata i zamoliše da ih trgovac pusti da prenoće. Trgovac ih prvo odbi i reče da ovuda ima zlih duhova i da oni mogu preplašiti putnike. Ali An Ziong i čarobna kornjača rekoše da se oni ne boje ničega i trgovac ih pusti unutra.

Tek što je pala ponoć, An Ziong začuje nekakav šum, kao da sa svake strane dolaze nečiji koraci. Onda se kroz noćnu tišinu začuo poziv trgovčevoj kćeri da izađe. Kada je to čula, čarobna kornjača je počela da grdi, i buka se odmah stišala, i čulo se kako se neko udaljava.

Ali pred zoru su se opet čuli koraci, kao da ih ima hiljadu. Onda je čarobna kornjača rekla da car izvadi mač i pozove sakrivene ratnike, pa jurne na armiju duhova. Tako je car uspeo da ih protera iz planina That Zeu. Carski vojnici su osuli takvu kišu strela na duhove da su se sa svih strana čuli jauci i kukanje.

Komandanti su pričali da su jauci prestali tek kada je sunce zašlo. Onda se uzdigao veliki stub dima i osetio nesnosan smrad. Kada je vetar razvejao dim i smrad, vojnici cara An Zionga su ušli u tamne pećine i otuda otkopali kosti i lobanje, kao i mnoge muzičke

instrumente. Sve su to zatim zapalili, a pepeo bacili u reku i tako zauvek rasejali čini zlih duhova.

Onda su se car i čarobna kornjača vratili u kuću trgovca i zatražili od njega da im da belu kokošku, da bi je prineli na žrtvu bogu neba i zemlje. Trgovac se složio, ali u istom trenutku kada su zaklali belu kokošku, umre i trgovčeva kći. Ljudi su govorili da su belu kokošku i trgovčevu kći održavali zli duhovi i zato su i one nestale čim su uništeni zli duhovi.

Sutradan car pošalje glasnike da objave na sve strane da mu je zlatna kornjača pomogla da protera zle duhove i da je odlučio da nastavi sa građenjem tvrđave. Zato neka svi gradovi i sela pošalju nove radnike.

Uskoro su se ponovo pojavili logori radnika u podnožju planine. I posle proterivanja zlih duhova carevi podanici su stražarili da se oni ne bi pojavili ponovo. Zidovi su sada narastali velikom brzinom i radnici su stekli veru u sebe da će posao završiti.

Čim bi se noću začuo topot ljudskih nogu, stražari bi osuli svojim strelama u tom pravcu. Odmah bi se potom začuli jauci i vapaj, jer su duhovi oplakivali svoje gubitke i poraz. Iduće noći ipak bi se opet pojavljivali tajanstveni koraci i šumovi, a onda bi vojnici u tom pravcu ponovo bacali hiljade strela. I tetive još ne bi uspele da umire svoju pesmu, a iznova bi se začuli jauci i krikovi, ali sve su ređi i ređi bili, dok najzad nije zavladao potpuni mir u planinama That Zeu.

Posle nekog vremena bilo je završeno građenje tvrđave koju su nazvali Loa Than. Njeni zidovi su imali u dužini do hiljadu čionga.

Iza visokih zidova car je podigao divan dvorac, kao i mnogo lepih kuća za svoje podanike. Sem toga je i čarobna kornjača svojim savetima učinila da kameni zidovi postanu neuništivi.

Ozlojeđeni duhovi su pokušavali da dopru do tvrđave Loa Than, ali zidovi su bili čarobni i oni su bez traga iščezavali čim bi se pojavio mesec.

Tako se očuvala carska tvrđava Loa Than.

MI TJAU I ČUANG THUI

Kada je bila završena gradnja carske tvrđave Loa Than i oko nje izrastao grad Ko Loa, čarobna kornjača obavesti An Zionga da se mora vratiti u podzemno carstvo. Ceo dvor, kao i ostali stanovnici, mnogo se ožaloste, jer im je čarobna kornjača pomogla svojim savetima.

— O mudra zlatna kornjačo — reče car. — Ti si mi pomogla da izgradim tvrđavu i grad, ali samo kamenim zidovima ne možemo se zaštititi, zato mi na rastanku otkri tajnu kako da pobedim svoje neprijatelje...

— Dobro — odgovorila je kornjača. — Ja ću ti dati svoj nokat i ti ga pričvrsti za svoj luk. Tada će sve strele koje ispustiš pogađati pravo u neprijatelja. Ali ti moraš dobro da čuvaš svoju tajnu, jer ako za nju saznaju tvoji neprijatelji, to će biti opasno za tebe i tvoju dinastiju.

Sutradan je car, zajedno sa velikom pratnjom, dopratio kornjaču do obale reke. Kornjača se poklonila caru i zaronila u talase. Tužno je gledao car An Ziong u talase stežući čarobni nokat koji mu je dala kornjača.

Kada se vratio u dvorac, car naruči svome najboljem majstoru da napravi tetivu u koju će biti stavljen nokat kornjače. Luk je car držao uvek iznad

svoje postelje i nikome nije rekao tajnu svoga luka, sem što je o tajni čarobne kornjače ispričao svojoj lepoj kćeri, pošto je hteo da i ona oseti zahvalnost prema kornjači.

U to vreme u južnoj Kini je vladao car koji se zvao Čin Ši Huandi. On je maštao da postane gospodar sveta. Zato uputi svoga

vojskovođu Čjeu Da, s ogromnom vojskom, da zauzme zemlju Au Laka. Vojska pređe granicu i ne naiđe ni na kakav otpor. Uveren da car An Ziong, zaplašen njegovom snagom, ne misli ni da se protivi, kineski vojskovođa Čjeu Da sastavi bogato napisanu poslanicu svome caru o velikoj pobedi. Ali tek što je krenuo dalje, ugleda zupčaste vrhove tvrđave Loa Than. Kineski vojskovođa onda uzjaha konja i krenu na čelu svoje vojske u napad. Kada su se približili toliko da su se zidovi tvrđave jasno videli, neprijateljski vojnici spaze trista vojnika u zasedi, sa carem An Ziongom na čelu. Čjeu Da se počne smejati i odmah pošalje vojnike sa teškim naoružanjem da sliste sa zemlje nerazumne protivnike.

Ali dogodi se čudo. Car Ziong i njegovi vojnici ospu svoje strele u neprijateljske vojnike i začas se na zemlji nađe hiljadu leševa. Kineska vojska, koja je dotle hrabro nastupala, uplašena ovako velikim gubitkom, nije mnogo žurila da stupi u borbu sa šakom odvažnih protivnika. No smrt je kosila njene redove i vojskovođa Čjeu Da bio je primoran da izda naređenje za odstupanje.

Noću Čjeu Da okupi svoj vojni savet i oni odluče da ponovo napadnu tvrđavu Loa Than, jer im je izgledalo nemoguće da se šačica ljudi može odupreti imperatorskoj armiji.

Ipak, ni toga puta imperatorska vojska nije mogla ni da se približi zidovima tvrđave, i nekoliko hiljada kineskih konjanika ostalo je da leži na bojnom polju u visokoj travi That Zeu.

Kada je video da su svi njegovi pokušaji da silom zauzme tvrđavu bezuspešni, Čjeu Da je povukao ostatke svoje vojske iza granice i uputio vešte obaveštajce da doznaju u čemu je snaga cara An Zionga. Obaveštajci su se kretali po trgovima, među vojnicima, među stanovnicima grada, želeći da saznaju u čemu je tajna cara An Zionga. Ljudi nisu znali ništa da odgovore, jedino da je verovatno čarobna kornjača ostavila neko tajno sredstvo caru, pomoću koga je on nepobediv.

Onda je lukavi Čjeu Da odlučio da lukavstvom sazna u čemu je snaga An Zionga. On uputi caru Ziongu poslanstvo sa licemernim uveravanjem da želi uspostaviti prijateljstvo i večni mir. Zajedno sa poslanstvom Čjeu Da uputi i svoga sina Čuang Thuija i zamoli An Zionga da ovaj da svoju kćer za njegovog sina, kako bi se tim

brakom učvrstilo prijateljstvo između dve države. Pred polazak, Čjeu Da pozove svoga sina i naredi mu da po svaku cenu sazna za tajnu cara An Zionga.

Iskreni An Ziong radosno dočeka poslanstvo za mir i njemu se dopadne lepi mladić, pa se radovao što će dobiti takvog zeta. Sutradan se susretnu Čuang Thui i lepa kći An Zionga. Ona je bila tako lepa da joj u svetu nije bilo ravne. Imala je čarobne oči, kao ptica feniks, koje bi začarale svakog na kome bi se zaustavile, a trepavice su joj bile tanke i izvijene, kao brkovi svilenog leptira. Čim ju je ugledao, Čuang Thui je osetio veliku ljubav, a i devojčino srce je uzdrhtalo.

Car An Ziong se isto tako obradovao kada je viđeo da su se dvoje mladih zavoleli. Uskoro se u dvorcu Ko Loa održao svadbeni obred, a veselje je trajalo nekoliko dana. Svi su se veselili na svadbi Mi Tjau i Čuang Thuija. A mladi supružnici su bili nerazdvojni. Zajedno su lutali po zidovima i kulama tvrđave. Ali nigde Čuang Thui nije mogao da vidi nešto što bi otkrilo tajnu cara An Zionga. Mladiću se srce stezalo od pomisli da treba da postane izdajnik svoje ljubavi, ali morao je da sluša očevo naređenje.

Jednom su lepa Mi Tjau i Čuang Thui sedeli na kamenoj klupici dok su se večenje zvezde ogledale u očima lepe princeze. Oni su razgovarali o svemu i svačemu.

— Reci mi, ljubljena, — zapitao je kao nehotice Cuan Thui — u čemu je čarobna moć nepobedivosti vojnika Au Laka? Tu mora da postoji neka tajna?

— Da, dragi. Tu postoji tajna. Ona se sastoji u tome što car zemlje Au Laka ima tvrđavu sa nepristupačnim zidovima i čarobni luk, kojim pobeđuje sve neprijatelje.

Pretvarajući se kao da je neobično iznenađen, Čuang Thui zamoli princezu da mu pokaže čarobni luk. Ništa ne sumnjajući, njegova žena ode u dvorac i donese luk pokazujući čarobni nokat, koji je caru poklonila čarobna kornjača i koji čini vojsku An Zionga nepobedivom. Čuang Thui se trudio da dobro zapamti kako izgledaju razne šare i ukrasi na luku. Posle toga princeza je vratila luk na njegovo mesto.

Sutradan Čuang Thui zamoli cara i svoju ženu da ga puste da obiđe svoga oca, koga se mnogo uželeo, jer se od njega nikada nije

odvajao. An Ziong pohvali svoga zeta za takvu ljubav prema ocu, donese mu mnogo darova za Čjeu Da, a lepa Mi Tjau, ma koliko da joj je bilo žao što se odvaja od muža, zamoli ga jedino da se što pre vrati.

Kada je Čjeu Da saznao za tajnu čarobnog luka, njegova radost je bila neograničena. On je stao da hvali svoga sina, ali ga je ovaj slušao ćuteći, jer je osećao da je učinio nepošteno delo.

Onda Čjeu Da pozove veštog majstora, koji napravi isti luk kao što je bio čarobni sa kornjačinim noktom, i pozove sina da ga odnese i zameni za čarobni koji se nalazio u sobi cara An Zionga.

— Onda ćemo mi oprobati snage sa strašnim carem Au Laka — rekao je Čjeu Da.

Mladić je slušao oca, ali mu se na licu čitala tuga. Kada to otac primeti, reče:

— Šta je to? Možda ti se ne sviđaju moje reči? Zapamti da je očeva volja svetinja i da si ti obavezan da je ispuniš. A to je i volja našeg imperatora, pa je za tebe to još veća svetinja. Jer ti si dužan da izvršavaš ono što naredi nebeski sin, naš imperator.

Sin je onda uzjahao svoga konja i zajedno sa pratnjom uputio se na jug, ka tvrđavi Loa Than.

Kada je stigao, lepa princeza ga je radosno zagrlila i rekla mu kako je dugo vremena prošlo otkako su se rastali i kako je za sve to vreme tugovala za njim. I car An Ziong je bio radostan što mu se vratio zet. Priredio je veliki pir i naredio unaokolo da se upali hiljadu buktinja. Svi gosti su se čašćavali najlepšim jelima i najlepšim vinom. Ubrzo su An Ziong i njegova kći Mi Tjau bili već pijani, a Čuang Thui je malo pio i jedva čekao da se gosti raziđu. Kada su se svi razišli i kada su se buktinje ugasile, Čuang Thiui povede pijanog cara i njegovu kćer u odaje za spavanje i onda zameni čarobni luk onim koji mu je dao otac.

Kada je to saznao, Čjeu Da poče da okuplja vojsku i da sprema napad na zemlju Au Lak. On napiše pismo sinu da se ovaj kako zna vrati. Onda Čuang Thui reče An Ziongu da mora ponovo videti oca. Kada je otišao da se pozdravi sa lepom Mi Tjau, njegovo srce se

stezalo od tuge i kajanja. Zato je bio samrtnički bled. Lepa princeza to primeti i zapita ga:

— Šta je s tobom, moj dragi? Zašto ti je lice tako tužno i bledo?

— Mi treba opet da se rastanemo, zato sam tužan. A mudraci govore da je rastanak otrov za ljubav. Ja ću misliti na tebe dan i noć. A hoćeš li ti misliti na mene?

— Kako možeš da pitaš? Ti znaš da moje srce pripada samo tebi. Kada tebe nema, meni je sunčani dan taman.

— Ja ti verujem, — uzdrhtalim glasom reče Čuang Thui — ali niko ne zna šta se sve može dogoditi za to vreme. A ako rat zameni sadašnji mir, hoćeš li ti ostati verna svojoj ljubavi?

Mi Tjau tužno pogleda muža i reče:

— Kako može da nastane rat kad među našim zemljama vlada mir. Ali ako dođe do rata, ja imam lepezu od guščijih pera i ja ću bacati pera putem, tako da ćeš ti moći lako da me nađeš.

Onda se dvoje mladih poljubiše, a Čuang Thui istrča napolje, skoči na konja i napusti dvorac ljubljene žene ...

Lukavi Čjeu Da rodosno dočeka svoga sina.

— Sada je zemlja Au Lak u našim rukama — reče radosno, i već sutradan izda naređenje za napad na tvrđavu.

Kada je glasnik doneo vest An Ziongu da neprijatelj ponovo napada, on je igrao šah i neobično se iznenadio, pa je rekao jednom od svojih velikodostojanstvenika:

— Mora da je Čjeu Da izgubio pamet. Moraćemo ga podsetiti na njegove ranije neslavne pohode. — I An Ziong nastavi igru i pir smejući se vesti koju mu je doneo glasnik.

No, neprijateljski vojnici su došli pod same zidove tvrđave i napravili oko nje gvozdeni obruč. Tada An Ziong naredi da mu se donese čarobni luk i izađe sa njim na jednu od kula svoje tvrđave. Ali, avaj! Čarobni luk je izgubio svoju moć. Strele nisu mogle ni da dopru do neprijatelja ili su odskakale od neprijateljskih pancira. Tvrđava nije bila spremna za odbranu i neprijateljski vojnici su se kao crne bube peli uza zidove i već zauzimali ulice Ko Loa. Na sve strane se čuo jauk stanovnika, koje su hvatali pijani neprijateljski vojnici. Car An Ziong i njegova kći Mi Tjau uzjahaše konje i tajnim

putem napustiše tvrđavu. Neprijatelji primete cara i krenu za njim. Mi Tjau je neprekidno plakala, ali ipak nije zaboravila da za sobom ostavlja guščija pera, kako bi pokazala svome mužu put.

An Ziong je birao najskrivenije puteve i staze, ali je za sobom neprestano čuo uzvike neprijateljskih vojnika. On nije znao da Mi Tjau baca guščija pera.

Nekoliko dana je jurio konj cara An Zionga po najgušćim stazama sve dok nije stigao do planina Mo Za(16), koja se spušta ka moru. Prvi put begunci nisu čuli konjska kopita za sobom. Ali tek što su se begunci odmorili, ponovo začuju glasove gonilaca. Car se sada našao na velikoj muci: ispred njega je bilo more, a iza njega su se sve više približavali gonioci. Onda je car prišao moru i počeo da moli čarobnu konjaču da mu pomogne u nevolji. Iz velikoga talasa izađe čarobna kornjača u zlatnom oklopu i reče:

— Zašto tražiš pomoć od mene kad ti je neprijatelj iza leđa?

Car se okrenu i vide da je iza njegovih leđa samo njegova kći Mi Tjau. On onda shvati da ga je ona izdala, izvadi mač i probode je kroz srce. Lepa princeza pade mrtva na pesak, a car An Ziong potrča na stenu i skoči u more.

Ali ljudi govore da čarobna kornjača nije dozvolila da njen prijatelj pogine, nego je uzela cara na svoja leđa i odnela ga u podzemno carstvo. I do današnjeg dana se u planinama Mo Za sačuvao hram posvećen An Ziongu, u čijem se hladu šetaju paunovi, pa se taj hram zove i Hram paunova.

Kada su neprijatelji zauzeli tvrđavu, Čuang Thui pretraži sve dvorove da bi našao lepu princezu, ali nje nije bilo nigde. Njegovo srce se cepalo od bola. Oborene glave hodao je po zapaljenom dvorcu kada je najednom ugledao nekoliko guščijih pera. Ležala su kod malih vratanca u zidu tvrđave. Mladić uđe u tajni prolaz i primeti da guščija pera pokazuju put prema planinama. Čuang Thui uzme konja i, misleći da je naišao na trag, pođe ispunjen nadom ka planini. Najzad, kada je došao do morske obale, primeti lepy princezu Mi Tjau. Čak ni smrt nije mogla uništiti njenu lepotu. Dugo je mladić Čuang Thui plakao kraj leša svoje voljene žene milujući je po obrazima i rukama. Onda je skinuo svoj plašt, umotao njeno telo i vratio se u tvrđavu. U dvorcu je izabrao najlepše mesto i tu sahranio

lepu princezu. Sahranio ju je kod kamene klupice na kojoj su oni često sedeli.

Ni velike počasti kojima je imperator obasuo njegovog oca, ni raskošni pirevi nisu mogli da odagnaju tugu lepog Čuanga za voljenom princezom.

I u sunčevim zracima, i u blistavoj mesečini, svuda mu se priviđao lik prekrasne žene. U šuštanju lišća čuo je glas princeze Mi Tjau, a nebeske zvezde ličile su mu na njene oči. Mučila ga je i griža savesti zbog izdajstva, tako da su njegove muke postale neizdržive. I onda sav očajan, ne želeći više da živi, mladi Čuang Thui se bacio u dubok bunar. Nedaleko od dvorca An Zionga nalazi se bunar koji ljudi nazivaju bunarom Čuang Thui.

Na onom mestu gde je ubijena lepa Mi Tjau potekla je krv čak do mora. Kažu da su se od kapi princezine krvi stvorili biseri zatvoreni u crvene školjke.

Još stari ljudi su primetili da ovi biseri, kada se spuste u kladenac Ko Loa, čudnovato blistaju.

LEGENDA O BIVOLU

U početku je bog stvorio zemlju, a zatim ljude i životinje, koje je rasturio po celoj zemlji. Da ljudi i životinje ne bi umirali od gladi, bog je naredio svome sluzi — dobrom duhu da na zemlju odnese pirinač, kukuruz, pomorandže, razne druge plodove i trave. Pirinač i druge plodove bog je odredio za ljude, a travu za životinje.

Taj duh je bio snažan i neumoran božji sluga. Istina, nije bio mnogo lep, ali je zato bio neobično dobar, jer je imao iskrenu i dobru dušu.

I jednom bog da svome sluzi dve korpice: jednu s pirinčom a drugu s travom, i naredi mu da prvo seje pirinač, kako bi prvo ljudi dobili hranu, a onda i travu da ni životinje ne bi gladovale.

Uz put dobri duh izmeša ove dve korpice i poseje prvo travu. Životinje počnu odmah da je čupkaju.

Kada je dobri duh video da je pogrešio i da je izmešao korpe, on brže-bolje stane da traži mesto za pirinač, ali je bilo već kasno, jer za pirinač više nigde nije ostalo mesta — svuda je već izrasla trava. A božanski vetar koji je duvao nad zemljom svuda je raznosio njeno seme.

I dobri duh se vratio na nebo i kao krivac stao pred svog gospodara.

U to vreme ljudi su na zemlji gunđali:

— O, bože, zašto smo mi gori od životinja? One imaju na pašnjacima dovoljno hrane, a za nas su ostala mala polja. Mi gladujemo. Pomozi nam, bože.

Teško je bilo ljudima da rade, jer je duh, želeći da ispravi svoju grešku, bacao seme tamo gde je stigao.

Eto zašto je pirinač umesto da raste u žbunovima stao da raste u nežnim stabljikama, koje traže mnogo truda i posla.

Ovaj ropot ljudi dopre i do ušiju boga i on odluči da kazni dobrog duha za grešku koju je napravio prema ljudima. Zato pretvori duha u bivola.

— Zbog tvoje krivice na zemlji ima malo pirinča i mnogo nepotrebne trave. Zato ti ceo vek treba da grizeš tu travu i da pomažeš ljudima da bi ispravio svoju krivicu — rekao je bog.

Zato bivo nema prednjih zuba, jer mu nisu ni potrebni da bi žvakao travu.

Otada je bivo morao stalno da pomaže seljacima u najtežim seoskim radovima. I kada on potrči ka pirinčanim poljima, seljaci ga mlate motkama i teraju otuda. Pri tome mnogi zaboravljaju da se u njegovom telu krije nesrećna duša dobrog duha, koji je zbog rasejanosti i zaboravnosti osuđen na večitu kaznu.

LEGENDA O LUBENICI

Govori se da je kralj Huang Viong Deveti posinio jednog osmogodišnjeg dečaka i dao mu ime Maj Jen. Usvojeni kraljevski sin stane brzo da raste, a kada se oženi, izrodi devet sinova i kćeri.

Kralj je mnogo voleo Maj Jena, bogato ga darivao raznim darovima i davao mu mnoge odgovorne državne dužnosti. I sam Maj Jen je mnogo radio i kada se obogatio, voleo je često da kaže:

— Sve što imam ja sam zaradio svojim trudom!

Kralj je to doznao i jako se razljutio. Tada reče:

— Maj Jen je neblagodaran čovek, zato ću ga poslati na pusto ostrvo. Da vidimo kako će on tamo da živi dalje.

Kraljeve sluge onda uzmu Maj Jena i njegovu porodicu, stave ih samo sa hranom u čamac i pošalju na pusto ostrvo usred mora i tu ih ostave četiri dana i noći, pa odu.

Kada je žena Maj Jena ugledala golo kamenje i oštre stene, gorko zaplaka. Ali je Maj Jen, smejući se, stao da je umiruje:

— Nas je bog rodio i on nas neće ostaviti bez pomoći.

Jednog dana primeti on čudnovatu pticu, koja je doletela sa zapadne strane. Ptica je sela na jednu granu i stala da skače sa jedne na drugu, a iz kljuna joj je padalo čudnovato seme. Zatim je odletela. Posle nekog vremena tamo gde je palo seme izrastu zeleni plodovi, koje dotada nisu nikada videli ni Maj Jen ni njegova žena. To zeleno rastinje imalo je velike i okrugle plodove. Maj Jen je otkinuo jedan i probao ga. Plod je bio sladak i sočan. Onda on radosno uzviknu:

— Dobili smo ukusnu hranu!

Zatim počeše da skupljaju seme i da ga zakopavaju u zemlju. Uskoro je plodova bilo tako mnogo da su mogli njima da trguju. No, pošto na ostrvu nije bilo nikog sem Maj Jena i njegove porodice, on uzme jedan od najvećih plodova i na njegovoj kori napiše da na ostrvu rastu slatki i sočni plodovi. Zatim ga baci u more i stane da čeka šta će dalje biti.

Pored ostrva je plovio jedan trgovački jedrenjak i mornari primete okrugli predmet.

Kada su ga izvukli na obalu, pročitaše ono što je Maj Jen napisao na njemu. Tada kapetan broda naredi da brod pristane uz pusto ostrvo da bi video ima li na njemu zaista nepoznatog ploda.

Maj Jen dobije za svoje plodove pirinča, i jedrenjak otplovi sa svojim tovarom na kopno. Otada su trgovački brodovi često posećivali pusto ostrvo i od Maj Jena kupovali čudnovate plodove. Narod je zavoleo te plodove i rado ih kupovao. A Maj Jen je postajao sve bogatiji.

Kada je kralj, setivši se svog usvojenog sina, uputio sluge da vide kako je on, oni mu javiše o svemu što su videli. Kralj je tada uzviknuo:

— Da, on je imao pravo i govorio je istinu — i naredi da se Maj Jen vrati u dvorac. Kada se Maj Jen vratio, kralj mii je dao ponovo da radi i on se trudio neprekidno do svoje smrti.

Otuda se pusto ostrvo stalo nazivati An Tijen, što je bilo drugo ime Maj Jena. To je i postojbina sočnih i slatkih lubenica. Za njegove plodove postoji j drugi naziv ,,tej kua“, što znači „zapadni plod“, jer ga je prvo donela ptica koja je doletela sa zapada.

ISTORIJA JEDNE LJUBAVI

Ovo se dogodilo u ona davna vremena, kada na zemlji ljudima nije pripadalo ništa: ni zeleno drveće po šumama, ni guste trave po obalama reka, ni reke sa bistrom studenom vodom, ni visoke planine, ni doline.

Živeli su u jednom selu mladić i devojka. Oni su zajedno rasli, a kada su odrasli, zavole jedno drugo. Zaljubljeni mladi ljudi nikada se nisu razdvajali. Svuda su bili zajedno: i na njivi, i u odmoru, i na veselju. Izgledalo je da su uzvišena osećanja zauvek .spojila ova dva mlada bića.

Mladić koji je tako strasno voleo devojku bio je mnogo siromašan. Zato devojčini roditelji zabrane devojci da se viđa sa svojim momkom, i nađu joj mladoženju iz susednog sela. Ta vest je porazila dvoje zaljubljenih i oni oboje padnu u veliku tugu.

— Ja ću se uvek sećati tebe, draga — govorio je mladić. — Ja vatreno verujem da nas nikakva sila ne može razdvojiti. Ja ću stoga poći da tražim sreću i bogatstvo. Posle toga ću se vratiti. A za uspomenu ti ostavljam ove stihove:

Ti ćeš me čekati, ja u to verujem,
Kada se cvetovi rascvetaju u vrtu,
Ti, draga, nemoj da se sećaš nesreće,
Sačuvaj tih cvetova lepotu:
Naberi buket ruža i orhideja,
Osveženih rosom i poljima,
I ne daj im da brzo svenu.

Ti ćeš me čekati, ja verujem da ćeš me čekati,
Ali i ako nežni cvetovi uvenu najedanput,
Ti ne misli da sam ja poginuo.
Izdahnule cvetove u maramicu uvij,
I za voljenoga ih brižljivo čuvaj.
Ja sam se zakleo da te doveka volim.
I šta bih mogao da ti dam za uspomenu?,
Parče tkanine?
Ali to je kao uveli list.
Dvostruni dan(18)?
Zvuk mu je zvonak, čist.
Darujem ti ga.
Srce svoje njemu poveri
I tugu nejasnu, bol i strepnju,
Senku mračnih misli, brigu i sumnje
Razvejaće čarobni dan, istog trenutka Kišom ustreptalih melodija.

Mladić je zaćutao i onda tužno, ali odlučnu dodao:

— Ako nam ne bude suđeno da se sjedinimo u mladosti, onda ćemo u starosti biti nerazdvojni. Ali, i ako sudbina bude tako žestoka ... — i mladić je otpevao ove stihove:

Nas su razdvojili, ali poveruj,
Niko našu ljubav ne može oteti.
Ja ću se boriti kao zver.
Ti ćeš moja biti, čak i u grobu.

I onda je poslednji put poljubio svoju dragu i otišao.

Mladić je napustio svoju dragu devojku, samo da bi joj se vratio s bogatstvom. Dugo je lutao po gorama, borio se s divljim zverima i zlim duhovima. Kada bi ga obuzeo umor i iznurenost, pred njegovim

očima iskrsavao bi lik njegove dragane i on bi ponovo dobijao snagu i bodrost. Ipak, sreća se nije osmehivala mladom čoveku. Onda, ubijen tugom i umorom, on je krenuo natrag u svoje selo.

A u selu se već pripremala svadba. Bogati mladoženja je pripremio svadbu u januaru, ali je devojka stalno odlagala govoreći da nije dobro držati svadbu u januaru, jer je on nesrećan za svadbe. Kada je došao februar, devojka je ponovo odlagala svadbu govoreći da kiše ne donose sreću. Došao je mart.

— Ko pravi svadbu onda kad počinju poljski radovi? — govorila je lukava devojka.

Tako je bogati mladoženja bio prinuđen da odlaže svadbu iz meseca u mesec, sve dok nije nastupio i poslednji — decembar. Svaki dan je devojka istrčavala na put da vidi da li joj ide voljeni mladić. Ali on se nije vraćao.

Tek tada je devojka pristala da se održi svadba. I taj dan se odredi. Mladoženja i gosti su se veselili nekoliko dana, ali je nevesta bila tužna, kao da se sve to nije nje ticalo.

I kada je svadba bila u najvećem jeku, u selu se pojavio voljeni mladić. Otišao je svojoj kući i majka mu je rekla da je zakasnio. Mladić je jurnuo ka devojčinoj kući da se osveti za uvredu, ali ga je majka zadržala:

— Nemoj to da radiš, sine! Ti ćeš se posvađati sa našim rođacima. Oni će te ubiti, i ja ću ostati nesrećna celog života.

— Ja se ničega ne bojim — odgovorio je mladić. — Njihove su sablje stare i tupe, a moju je kovao kovač u prestonici. Ja ću poći i tražiti da mi daju nevestu. Ako ne pristanu, ja ću i podići napad.

Ali ga je majka dohvatila za rukav i sva oblivena suzama molila da ne ide. Pošto je mnogo u životu zbog njega pretrpela, sin se smirio i obećao da neće ići. Onda je dohvatio svoj džak, prebacio ga preko ramena i ponovo napustio selo.

Posle udaje za čoveka koga nije volela, devojka je stalno išla tužna i oborene glave. Više. nije istrčavala na put da vidi da li ide njen dragan. Tuga joj je kao crv dubila srce. Izjutra se nije češljala, nije se doterivala, a posao joj je ispadao iz ruku.

Svekar i svekrva omrznu devojku i isteraju je iz svoje kuće.

No, to nije razljutilo devojku, jer je sada bila slobodna i mislila je kako sada može da čeka svoga dragoga. Ali nesrećna sudbina je nije ni ovoga puta poštedela. Roditelji su je po drugi put udali za bogatog čoveka. Nada — da će moći da čeka svoga dragana — ponovo se ugasila. I ponovo joj se suze nisu sušile na licu, a bol ju je i dalje razdirao. I u domu novog muža, ona nije prestajala da misli na svoju ljubav.

Novim prijateljima nevesta se takođe nije dopala, jer nije htela da radi usrdno, a nije ni volela muža. I zato oni odluče da zamene mladu za pirinač i so na pijaci. No, iako je devojka još sačuvala svoj gipki stas i nežnu boju lica, nije se mogao naći kupac za nju.

Upravo u to vreme po pazaru je skitao nesrećni mladić. On je bio u iscepanoj košulji i prašnjavim pantalonama, gladan i utučen zbog toga što nije postigao ni sreću ni bogatstvo. U rukama je držao buket cveća i lišće zong, koje se upotrebljava za kolače. On je video svoju dragu. Jurnuo je ka njoj i ponudio njenim gospodarima kao otkup cveće i lišće. Njegove oči su tako gorele da su vlasnici odmah pristali i gledali đa što pre odu. Mladi ljudi su dugo gledali jedno drugo i plakali. Pitali su jedno drugo o prošlom životu i najzad je mladić sa žarom rekao:

— Ja sam sve vreme mislio o tebi. Sada smo nas dvoje kao laste koje lete ka nebu. Obećavam ti, draga, da ti nikada neću reći ni jednu ružnu reč, niti te uvrediti. Ako ne budemo imali vina i krompira, ja ću biti kriv. Zakunimo se jedno drugom na večitu vernost.

Posle toga proslave skromnu svadbu i živeli su dugo i dugo u ljubavi i sreći marljivo radeći.

Kažu da im vreme nije moglo ništa i da su uvek bili mladi.

MLADOŽENJA PODRAŽAVA TASTA

U davna vremena živeo je jedan mladić toliko glup da ništa nije mogao da shvati do kraja. Ali došlo je vreme i njemu da se ženi. Seoska provodadžika je bila toliko vešta u svome poslu da je mogla, kako se govorilo, da oženi i vatru vodom. Tako je i ovom mladiću našla nevestu, i on se neobično obradovao svojoj budućoj svadbi. No, iako je dužnosti mladoženje nekako shvatio, ipak nije bio načisto s tim kakve su dužnosti zeta. A pošto je sutradan trebalo da poseti kuću svoje neveste, on ode do provodadžike da mu ona objasni kako da se ponaša prema tastu. Provodadžika je bila razgovorna žena, tako da je, kad bi ostala sama, razgovarala i sa svojom senkom i odmah je stala da objašnjava mladiću kako će da se ponaša.

— Mladoženja, kao i zet, treba da naročito poštuje svoga tasta, to jest oca neveste — rekla je provodadžika. — Ako ti vidiš đa otac nešto hvali, treba i ti to isto da hvališ. I obrnuto. . .

— Kako obrnuto? Ja treba da grdim ono što on hvali? — pitao je mladić.

— Ne, — odgovorila je provodadžika — obrnuto znači da ti treba da napadaš ono što on napada, tj. da grdiš ono što on grdi.

— Ali šta ću ja da grdim ako on ništa ne grdi? — pitao je zabrinuto mladić.

— To je vrlo prosto — odgovorila je provodadžika. — Onda ni ti ne treba ništa da grdiš.

Mladić je dugo gledao u provodadžiku i najzad je jedva, kada mu je ona to ponovila, shvatio o čemu se radi. Onda je provodažika nastavila:

— Ako se ženin otac prihvati nekog posla, ti treba odmah da se takođe prihvatiš tog posla, ili čak da završiš umesto njega taj posao .. .

— Ali šta će on tada da radi ako ja uzmem posao koji on treba da uradi? — raspitivao se mladić.

— Ti zaista postavljaš pitanja na koja ti ni sam Ngauk Hoang, nebeski vladar, ne bi mogao odgovoriti — rekla je provodadžika. — Ti treba da ugađaš ocu svoje žene, i, eto u tome je cela stvar.

— U redu, — odgovorio je mladić, čiji se mozak već zamorio — ja sam sada sve shvatio.

I on napusti provodadžiku, zadovoljnu svojim uputstvima.

Sutradan ode mladoženja u kuću svoje buduće žene. Tast i tašta su bili neobično iznenađeni ponašanjem svoga budućeg zeta, kao i njegovim razgovorima i nisu znali da li to treba da pripišu velikom umu ili krajnjoj gluposti.

— I u starosti čovek ima svoju radost, — rekao je starac — ja se sve više uveravam u to.

— Istina je, — odgovorio je mladić — ja sam se već uverio.

I čim bi starac pohvalio neko jelo, mladić se odmah bacio na isti tanjir i jeo to jelo. Tako je on pojeo sva omiljena jela svoga tasta, pa je ovaj počeo da grdi ženu što je spremila tako slabu trpezu. Kad je to čuo, i mladić poče da grdi svoju buduću taštu najpogrdnijim rečima.

Kada je završio sa obedom, starac ode u baštu da potkreše grane. Cim je tast uzeo nož, i mladoženja nađe nož i uputi se za svojim budućim tastom. Dok je starac odmeravao kako da potkreše jednu granu, mladić mu je prišao govoreći:

— Dozvoli da ti pomognem!

Kada je starac čuo te reči, pomisli da mladić želi da sam potkreše drvo, i krene dalje do drugog drveta. No, čim je podigao nož ka grani, mladić mu odmah opet priđe i reče:

— Molim te daj da ti pomognem!

Starac se iznenadi, ali se napravi da ne primećuje ništa. Ipak, kada se još jednom ponovi ista stvar, starac pomisli: »Ovaj je sigurno

poremetio pameću!“ Onda, uplašen, neprekidno gledajući u nož u mladoženjinoj ruci, on se okrenuo i brzo uputio kući. Kada se osvrnuo, video je da mladić ide za njim stežući nož u ruci. Onda je starac potrčao, ali se i mladić nadao za njim iz sve snage. Dok je tako trčao, starcu spadne marama koja mu je bila, zavezana oko vrata. Mladić se zadrža za trenutak i zbaci i on svoju maramu. Kada je to video, starac reče:

— Nema druge, on je lud.

Onda utrči u kuću i kada je video kako žena mirno meša pirinač u kotlu iznad ognjišta, zaviče:

— Ženo, beži! Sakri se odmah, jer je mladoženja poludeo, evo ga leti.

Nevestina majka zadrhta od straha i poče zajedno sa mužem da juri po kući, tražeći mesto gde će se sakriti.

U toj junjavi starac nagazi ženi na kraj od haljine i malo je udari nogom. Kada to vide mladić, koji je već bio ušao s nožem u ruci, on priđe tašti, pa je dobro lupi nogom, jer je hteo da u svemu podražava svoga budućeg tasta.

Tako su roditelji jurili na sve strane, misleći da im lebdi smrt pred očima, a mladić im je bio neprekidno, s isukanim nožem u ruci, za petama.

Najednom se starac seti malih vrata koja su vodila u magacin za pirinač, pa se lupi po čelu, a mladoženja, kada to vide, udari sebe iz sve snage po čelu da mu je mrak pao na oči, i umalo se ne onesvesti. Ženini roditelji iskoriste taj trenutak i pobegnu kroz vratanca u ostavu, i zalupe vrata pred nosem mladoženje.

Mladoženja se neobično razljuti kad vide da se tast sakrio ispred njega, jer sada nije znao šta treba da radi. I starac, pošto je bio jako uplašen, podupre vrata i stane zajedno sa svojom ženom da zapomaže i doziva u pomoć. Kada ih začuje, mladić se obraduje, jer je sada znao šta mu radi tast, pa stane i on da viče u pomoć.

I tako su oni naizmenično vikali u pomoć.

Na njihove krike koji su se razlegali po celoj okolini, dotrče mnogi ljudi sa raznih strana, pa pošto nisu mogli da znaju u čemu je stvar,

vrate se svojim kućama, jer nisu hteli da se mešaju u tuđe porodične stvari.

KAKO SE RIBA PRETVORILA U AŽDAJU

Bilo je to davno kada je princeza, kći cara voda, izašla na kopno da se prošeta po cvetnim lugovima obasjanim suncem i kada ju je zadesila neočekivana nevolja. Nesrećna princeza je izdahnula na obali velike reke. Zadivljeni njenom lepotom, ljudi su je sahranili u jednom usamljenom i živopisnom kraju. Kada je saznao za njenu smrt, car voda se gorko rastuži. I svi stanovnici voda su oplakivali ovu tešku smrt.

Car voda onda naredi svim stanovnicima voda, ribama i drugim životinjama da podignu hram u čast princeze. Onda stanovnici voda stanu da se pripremaju i posle tri meseca izađu iz vode u ljudskom obliku i za jednu noć sagrade hram.

Sutradan ljudi su imali da vide čudo: na pustinji, obrasloj divljom travom, uzdizao se prekrasni hram. Njegovi zidovi su bili od pozlaćenog kamena, sa blistavim ukrasima. Krov je bio od sivkastog bisera, a dvorište od belog kamena. Ispod ukrašenog sarkofaga odmarao se prah nesrećne princeze. A na nadgrobnoj ploči izdizala se statua kćeri cara voda. Izvajana od crvenog korala, ona se smejala kao da je živa. Kraj hrama je raslo čudno drvo, koje je puštalo divan miris, a njegovo lišće nije opadalo godinama. Sa strane su rasla dva drveta thang prijatno šušteći.

Niko živ nije mogao proći pokraj divnog hrama a da se ne odmori u njegovom svežem hladu. Pastiri, koji su tu čuvali stoku, često su se igrali kraj hramu, ali je stoka ostavljala đubre, pa je car voda svake godine plavio obalu i tako čistio dvorište hrama.

No, reka je nanosila veliku štetu okolnim seljacima, zato su oni podigli dve brane, posle čega vodu nije mogla da dostigne do

princezinog hrama, pa je car voda pao ponovo u tugu, jer više nije mogao čistiti hram svoje kćeri. Onda on naredi da ispred hrama stoji jedan stražar koji će svojim izgledom plašiti decu. Za stražara car namisli da odredi vodenu životinju, koja je imala najstrašniji oblik, i odluči da je nazove aždaja. Car je hteo da za aždaju odredi onu životinju koja bude najsnažnija i najveštija. Zato zakaže takmičenje na koje dođu razne vodene životinje, rakovi, ribe, i gmizavci. Zajedno sa svojim velmožama, car odluči da pobednik bude onaj stanovnik voda koji najdalje skoči. I životinje počnu da se spremaju za takmičenje.

Proleće se bližilo kraju, lotosov list se već rascvetao, kada se nebo naoblačilo i iz njega pljusnu kiša kao iz kabla. Onda car zakaže takmičenje, i svi se stanovnici voda okupe da posmatraju. Oni koji su hteli da se takmiče, poređali su se po sredini reke, a posmatrači su stali sa jedne i druge strane obale. Na prestolu od korala stajale su sudije: rečna kornjača, morski rak i ok-noj, veliki puž, koji je svuda vukao svoju šarenu kućicu. Nedaleko od njih smestila se žaba, koja je za vreme kiša čvrsto spavala, pa car naredi da se i ona pozove na takmičenje. Pošto je imala jak glas, car odluči da ona bude glavni izveštač. Žaba prinese ustima bisernu školjku i gromko objavi:

— Poslušajte me svi! Onaj ko tri puta preskoči preko zapenušenih talasa, taj će se smatrati pobednikom na takmičenju.

Među gledaocima počeše nagađanja ko će pobediti.

— Najbolji skakači su rak i riba tjaj(19).

— Ali pobednik može da bude samo jedan. Izveštač je zavikao da se takmičari pripreme.

Prvo je skočila riba po(20).Ona je lako preskočila srebrni talas jedanput, ali drugi put nije mogla.

Zatim je došao red na ribu tjaj, koja je pre takmičenja govorila svima: „Pripremite se da mi donosite darove, ja ću sigurno pobediti i postati aždaja.“ Ona je vežbala po ceo dan skokove, pa je na takmičenje došla malo umorna. Kad je skočila, zakačila se za leđa soma i zatim se ogrebala o jednu školjku da joj je sve krv kapala iz repa. Nešto od bola, nešto od stida, riba tjaj se zbila ispod najdubljeg kamena i tamo neprekidno plakala, zbog čega su joj i sada oči crvene.

Posle nje došao je red na ribu ce, koja liči na soma i koja je, kada je htela da skoči, pala među gledaoce, pa pošto se zakačila upravo za oklop kornjače, ona se onesvestila i tako odustala od daljeg takmičenja.

Onda su skakali rak, štuka i šaran, ali kada su i oni skočili i kada se takmičenje nastavilo i posle njih, ispalo je da su talas mogli da preskoče po tri puta samo rak i riba šaran, ili, kako se još zove tjep. Neki su mislili da bi sada trebalo zakazati novo takmičenje između raka i ribe tjep, a neki su predlagali da bi u tom trebalo da uzme učešća i riba po.

Najednom je rečna kornjača, koja je bila glavni sudija, istegla vrat i zavikala:

— Ko se to usudio da ispušta smrad ovde, na ovom svečanom skupu.

Svi su stali da se okreću da vide ko je taj koji se usudio na takav prestup. Najednom je neko iz gomile rekao:

— Đubre koje ispušta smrad, nalazi se na glavi raka.

Svi su pogledali u raka i zaista videli da mu se na glavi nalazi đubre. Počelo je bučno raspravljanje i najzad su sudije objavile odluku:

— Rak je pokazao odlične sposobnosti i skakao je odlično, ali pošto on nosi izmet na glavi, ne može se proizvesti u aždaju, nego kao pobednika treba smatrati samo ribu tjep.

Sutradan kraj princezinog hrama se pojavilo strašno čudovište s lavovskom glavom, sa preteći iskrivljenom glavom, sa dva reda ogromnih debelih zuba, svetlo-crvenkastim jezikom, koje je imalo trup kao u zmije, rep kao u guštera i opiralo se na četiri noge, slično gušteru.

Niko nije znao da je to riba tjep. Samo onaj ko bi joj se približio, primetio bi krljušti ribe, koje su podsećale na šarana.

To je bila aždaja koja je čuvala ulaz u princezin hram.

Otada svake godine u martu žaba, koja se seća da je nekada bila carski izveštač, krekeće na sav glas, a riba tjep ponosno skače preko talasa da pokaže da je ona bila pobednik na carskom takmičenju u skakanju.

DOTERIVANJE ŽIVOTINJA

Pričaju da je nebeski gospodar Ngauk Hoang u davna vremena, pre nego što je stvorio čoveka, napravio nekoliko desetina hiljada figura raznih životinja. Ali ipak nije mogao svoj posao da završi, jer mu je nestalo gline za rad. Sem toga, smrkavalo se pa su mnoge životinje ostale nedovršene: neke su bile bez krila, druge bez nogu, treće opet bez nečeg drugog.

I tada Ngauk Hoang uputi na zemlju tri duha, da im glinu i naredi da se spuste na vrh jedne planine i dovrše sve one životinje kojima je to bilo potrebno. Vest da su stigli duhovi raščula se među životinjama i one su u grupama pohrlile na planinu da im se isprave nedostaci. Svakog dana su se duhovima javljale životinje i zahtevale da im se dodaju noge, da im se stave krila ili isprave neki drugi nedostaci. Duhovi su nastojali da što bolje ispune zadatak koji im je postavio Gospodar neba, pa su sve životinje odlazile od duhova neobično zadovoljne. Istina, bilo je i takvih koje su imale sve, ali su tražile da im se doda još nešto, pa su bile proterane.

I kada je duhovima već nestalo gline, i kada su već sve životinje bile na planini, javili su se guska i pas, žaleći se da im nedostaje još po jedna noga. I, zaista, pas je imao samo tri noge, a guska samo jednu. Duh je u početku odbijao da im ispuni molbu,jer nije više imao gline, ali su molbe guske i psa bile tako žalosne da je on uzeo nogu od jedne drvene stolice i izgovarajući čarobne reči, nasadio je guski. a potom na isti način i psu. Noge, zaista, prirastu guski i psu, i oni oboje krenu radosni natrag, ali ih duh zadrža i reče im:

— Kada budete legali na spavanje, nemojte da ostavljate nogu na zemlji, jer može da istrune od vlage, pošto je poreklom od drveta.

Zato je uvek podvijajte pod sebe.

Guska i pas obećaju da će se pridržavati toga saveta i otada, kad god legnu da spavaju, podvijaju jednu nogu pod sebe.

Kad su otišli guska i pas, duhovi se spreme da se vrate, ali se tada javi nekoliko ptica koje i sad žive: bile su to čaplje, vrapci, rode i druge ptice. One počnu na sav glas da se žale da ih je Ngauk Hoang ostavio bez nogu, jer se, kad ih je lepio, mnogo žurio. Duhovi odbiju da im pomognu, jer su stigle kasno, ali ptice počnu da plaču i da mole da im se stave noge, jer su zakasnile zato što bez nogu nisu mogle brzo da se vinu u vazduh.

Onda se jedan od duhova sažali i uzme nekoliko mirišljavih palica koje se pale u hramu ispred žrtvenika i od njih napravi i ovim pticama noge.

Kad su ptice pogledale na svoje noge, zaviču:

— Teško nama, šta ćemo da radimo sa tako tankim i slabim nogama?!

— Uzalud se uznemiravate. Ne brinite ništa — rekao im je duh. — Vi treba samo da budete oprezne kada se spuštate na zemlju i kada uzlećete. Zato pre uzletanja i sletanja vi napravite nekoliko lakih skokova i onda slobodno letite.

Eto zbog čega ove ptice uvek pre nego što polete i kada sleću poskoče nekoliko puta.

Tako su gospodar Ngauk Hoang i njegovi duhovi dali lik i konačan oblik svim životinjama na zemlji.

MAČ STARCA TU

Bilo je to davno kada su živela dva brata — Kin i Thiong(21). Oni su neobično voleli jedan drugog. Iako je Kin živeo u dolini, a Thiong u brdima, braća su se često sastajala da porazgovaraju o domaćim poslovima. Bilo je to mirno vreme, kada zemlji nisu pretili nikakvi neprijateljski napadi. Kin i Thiong su, kao i njihovi susedi, sejali pirinač, tkali platno, lovili ribu i sakupljali plodove.

Kroz provinciju u kojoj su živela braća Kin i Thiong proticala je bistra reka Ba, na čijoj se obali nalazila uboga kolibica starca Tu, koji je bio poznat u celom okrugu. Rečica Ba se ulivala u drugu veliku reku, koju je Kin zvao morem.

Tu je bio visok starac, s bradicom i jasnim očima koje su uvek gledale pravo. Sa sobom je nosio oštar i dugačak mač, za čiju su čudotvornu moć znali mnogi neprijatelji. Od onog dana kada sekod starca Tu pojavio taj mač, niko nije smeo da napadne Kina i Thionga, ni da posegne na njihovu imovinu i stoku. Isto tako su bili zaštićeni i njihovi susedi — prijatelji, pa je život tekao mirno i spokojno. Ljudi su od ranog jutra odlazili na pirinčana polja, drugi u lov na divljač, a treći u lov na ribu. Kada su bili praznici, uveče su se okupljali momci i devojke, svirali na instrumentu šao i pevali vesele pesme.

Kada bi nastali dani žetve, veselje se nije prekidalo čitav mesec dana. Zahvalni Kin i Thiong donosili su starcu Tu na poklon razne darove.

Ali isto kao kada se mime vode razliju ili kao kada usred džungle plane požar, tako se i u zemlji bana (reka Ba) narušio mir i

spokojstvo. Nagrnuli su tuđinci i počeli da razaraju domove, da zauzimaju šume i dolove i da odvode lepe devojke.

U tom strašnom trenutku starac Tu je izvadio svoj čarobni mač i hrabro se uputio na neprijatelja. Svojim mačem starac je uspeo da razbije čitave pukove tuđinaca i. da ih natera u bekstvo. I ponovo je u zemlji zavladala sloboda i sreća, ponovo se šumama i dolinama razlegla pesma i zvuci muzike sa šaoa.

Ali jednom je na zemlju naišao snažan tajfun. Nebo se prevuklo tamnim oblacima, vetar je s urlikom bacao male ribarske brodove, čupao stabla, dizao kuće u vazduh, a s neba se na preplašene ljude sručila prava bujica. Reka Ba se zapenila i s urlikom odnosila na morsku pučinu sve što bi poplavila,

I ponovo se javio starac Tu. Sa isukanim mačem on se bacio na razbesnele munje i vetar. Dugo se starac borio s neobuzdanom stihijom. I ovoga puta je čarobni mač doneo starcu Tu pobedu. On je spasao mnoge ljudske živote, pirinčana polja i drugo ljudsko blago.

Zato su ljudi bili beskrajno zahvalni starcu Tu za njegovu veliku muškost. Ali starac Tu ih je tužno posmatrao i gledao u smirene tokove vode. I tada su ljudi sa užasom primetili da starac u ruci ima samo J dršku od mača, koju nežno pritiska na grudi. Od sečiva nije bilo ni traga.

— Gde je oštri mač? Gde je čarobni mač, o starče Tu? — zapitali su ga. Tada je starac Tu ćuteći pokazao na reku i drhtavim glasom rekao:

— Mač je propao u reci. Brzi tokovi su ga poneli u morsko prostranstvo!

Prošlo je otada mnogo vremena, i na ušću reke Ba ljudi nađoše sečivo mača, ali bez drške. Izvade ga i stave da se čuva.

Tako ljudi iz doline nisu znali da se drška mača nalazi kod planinskih stanovnika a planinci nisu znali da je sečivo kod stanovnika doline.

Kad bi neprijatelj napao na zemlju, on je uništavao i stanovnike doline i stanovnike planina. Nastali su teški i sumorni dani za celu zemlju. Planinski stanovnici su iz pokolenja u pokolenje prenosili legendu o čarobnom maču starca Tu. Otada je ostala i velika

zapovest: po svaku cenu pronaći mač čija se drška nalazi kod planinaca. Tada će mač starca Tu ponovo dobiti čarobnu snagu i neprijatelji će morati da ostave zemlju koju su porobili. Svake godine su stanovnici planina silazili u doline i tamo tražili sečivo mača, za dršku koju su imali, a stanovnici dolina pak odlazili su u planine i tražili dršku za mač koji su pronašli. Hteli su da sastave dršku i sečivo mača, kako bi proterali zle neprijatelje koji su porobili zemlju.

Starac Tu je odavno umro, ali je prijateljstvo između stanovnika ravnica Kina i stanovnika planina Thionga neprestano jačalo.

To prijateljstvo je, najzad, kao i čarobni mač pomoglo da se istera neprijatelj iz zemlje, i ponovo zavlada svuda sreća i blagostanje.

POGOVOR

Vijetnam je drevna azijska zemlja, na obalama Južnokineskog mora, sa burnom i bogatom hiljadugodišnjom istorijom. Vijetnamaca danas nema mnogo, nešto više od 17 miliona. Postoji više etničkih grupa Vijetnamaca, ali je njihova nacionalna kultura jedinstvena. Sam geografski položaj Vijetnama uslovio je podelu koju je sama priroda stvorila. Pored morske obale, koju zapljuskuju dva polukružna zaliva, Tonkinski i Sijamski, otegla se plodna ravnica, a na severu je venac visokih planina, koje kao da stražare nad pojasom morske obale. Ova osnovna podela Vijetnamaca, na »planince« i »ravničare«, ogleda se i u usmenom stvaralaštvu naroda.

Mnogi podaci govore da su plemena koja su nekada naseljavala Vijetnam, i čiji su potomci današnji Vijetnamci, još davno pre naše ere imala neobično razvijenu kulturu i civilizaciju. Sve do drugog veka naše ere vijetnamska teritorija je bila pod vlašću kineskih careva. Kakav su otpor pružali Vijetnamci tuđinskoj vlasti svedoči i to što se sve do trećeg veka naše ere Vijetnam nazivao među Kinezima »Umireni Jug«. S kratkim prekidima, uprava Kine trajala je sve do 980. godine. U X veku Vijetnam se oslobađa direktne uprave Kineza, ali zadržava ipak vazalni odnos prema njima. Međutim, sve do XVII veka Vijetnam postepeno širi svoju teritoriju, tako da je u to vreme bio najjača država Indokineskog poluostrva. Prividno Vijetnamom su upravljali kraljevi iz dinastije Lo (1428—1789), ali je stvarna vlast bila u rukama dveju moćnih, feudalnih vojničkih kuća: na severu Tina, a na jugu Nguena. U XVII veku narod podiže ustanike u želji da dovede protiv ovih dveju kuća na vlast »pravednog cara«. Ove međusobne rasprave vladarskih feudalnih

dinastija često su značile otvaranje vrata za intervenciju susednih naroda: Kineza, Sijamaca, Mandžuraca.

Devetnaesti vek donosi i Vijetnamu okove strane, francuske kolonizacije, koja je trajala sve do završetka drugog svetskog rata, kada je vijetnamski narod, iako podeljen, dobio delimične slobode.Burna i bogata istorija dala je svoj pečat i celokupnom kulturom i umetničkom stvaralaštvu vijetnamskog naroda.

Umetnost Vijetnama ima duboke tradicije. Neprekidna borba vijetnamskog naroda za oslobođenje ostavlja svoje tragove u svim oblastima umetnosti, i u arhitekturi i vajarstvu, i u usmenoj tradiciji i folkloru. Snažno je simbolizuju sloboda i narodna borba i to ima velikog odraza u celokupnom umetničkom stvaralaštvu vijetnamskog naroda.

Značajan je i kulturni uticaj susednih naroda, naročito religiozni. Budizam je, kao i u svim ostalim zemljama u ovom delu sveta, bio razvijen i u Vijetnamu, što se vidi i po mnogim kulturnim spomenicima. O snažnom kultu Bude svedoče mnogi hramovi podignuti u njegovu čast. Tako se u Hanoju, jednom od najvećih vijetnamskih gradova, nalazi »Hram velikog Bude«, a u centru je »Jezero vaskrsnog mača« u čijoj je blizini podignut hram u slavu ribara, koji je, po legendi, izvukao iz vode sveti mač i pomoću njega digao Vijetnamce na borbu i isterao kineske zavojevače. Mnogi hramovi i dvorci podignuti su u čast pojedinih značajnih istorijskih đogađaja. Tako je poznat po izvrsnoj rezbariji čuveni »Dvorac savršene harmonije«, podignut u slavu vijetnamskih kraljeva.

Zbirka vijetnamskih legendi i bajki koju donosimo u srpskohrvatskom prevodu treba da našem čitaocu pruži sliku o bogatstvu i raznovrsnosti vijetnamskog narodnog stvaralaštva.

Razumljivo je što vijetnamske bajke i legende, pre svega, odražavaju geografske i klimatske osobenosti. U bajkama se bore dva snažna cara: vodeni car i planinski car. Poplave kojima vodeni car hoće da uništi planinskog cara, kao da simbolizuju naročitu klimu ovog podneblja, gde su »periodi kiša« i poplava ostavili tragove na celokupnom duhovnom životu Vijetnamaca. Džungla i njeni stanovnici, pre svega tigar, imaju veliku ulogu u vijetnamskom narodnom stvaralaštvu. Tigar je simbol krvoločnosti. Bezdušni čovek,

ikoji je postigao sva znanja i svu vlast, najzad gubi svoj ljudski lik i postaje usamljeni tigar. Ali, tigar ima i plemenitih osobina. On se stara o majci čijeg je jedinca rastrgao (Presuda nad tigrom).

Geografski reljef Vijetnama, njegova podela na planinski sever i ravničarski jug, ostavila je dubok trag i u narodnim bajkama, naročito legendama. Sveti mač, kojim se jedino može očuvati sloboda Vijetnama, razdvojen je na dva dela: drška se nalazi kod gorštaka, a oštrica kod ravničara. Kada se oni udruže, sveti mač dobija svoju punu moć i tada se može očuvati sloboda Vijetnamaca. Posebna odlika u bajkama i pričama vijetnamskog naroda je neobično razvijeno osećanje slobode i heroizma. Za slobodu treba žrtvovati sve, i ljubav i porodicu i život. Mnoge narodne bajke, kao o zidanju tvrđava, o zlatnoj konjači, o čarobnom maču, o mudracima koji su zadivili čak i kineske careve, stvarane su na istorijskim događajima iz burne vijetnamske prošlosti. Ljudima i životinjama se takođe daju plemenite crte, kao što su skromnost, lično junaštvo, pravdoljubivosti, vrednoća i slično. U humorističnoj narodnoj priči »Žabina tužba sa nebom«, žaba treba da predstavi mnoge pozitivne ljudske osobine. Vijetnamske egzotične bajke obiluju izmišljenim, nerealnim događajima, koji govore o bogatstvu narodne mašte i svežini vijetnamskog narodnog duha.

Možda više nego bajke, u Vijetnamu su rasprostranjene legende. Vijetnamska tradicija je bogata raznovrsnim usmenim narodnim umotvorinama počev od legendi o stvaranju sveta, o životinjama, kako su se razdvojili mesec i sunce, zašto jedni ljudi žive u planinama, a drugi u ravnicama, legendama o postanku i osobinama pojedinih životinja ili biljaka, kao što su legende o bivolu, o postanku lubenice, o tome kako se riba pretvorila u zmaja, zašto tigar ima prugastu kožu i slično.

Vijetnamske bajke su kitnjaste, u mnoštvu boja jednog bujnog i raznolikog prirodnog ambijenta, narodna mašta je bogata, psihologija je istančana, puna dubokih i plemenitih istina o čoveku i i smislu njegovog života na zemlji.

Zanimljivo je da vijetnamske bajke, narodne priče i legende, pored slobodarskog, herojskog duha imaju i mnogo demokratizma u sebi. Narodni stvaralac je često na strani siromašnog ali pravednog

junaka. Pravda, istina, prava ljubav, — to su najčešći pobednici u vijetnamskoj narodnoj tradiciji.

Sva ta raznolikost, bogatstvo motiva, raznovrsnost ljudi i životinja koje se javljaju kao junaci mnogih bajki, duboko nacionalna i humana potka vijetnamskog narodnog stvaralaštva čine nam ovaj svet, koji je geografski dalek, poznatim i bliskim.

D. M.

1 Li — mera za dužinu, nešto duža od kilometra. — Prim. prev.

2 Vijetnamci nose hranu i druge stvari u pojasu. — Prim. prev.

3 Vrsta čorbe. — Prim. prev.

4 Dobri čarobnjak, ličnost mnogih vijetnamskih bajki.

5 Jedan deo Vijetnama. — Prim. prev.

6 Delo naučnika Viong Lama. — Prim. prev.

7 Stari srebmi novac. — Prim. prev.

8 Vijetnamska poslovica, čiji je smisao u tome da je jedan kriv a drugi ispašta. — Prim. prev.

9 Legendarni kineski junak. — Prim. prev.

10 Ovde imamo igru reči, jer u vijetnamskom jeziku reč »tin« ima nekoliko značenja: sazirevati, devet, septembar. — Prim. prev.

11 Bog Ijubavi u vijetnamskoj mitologiji. — Prim. prev.

12 Planine u sevemom Vijetnamu. — Prim. prev.

13 Krofne koje treba dugo spravljati. — Prim. prev..

14 Država drevnog sevemog Vijetnama. — Prim. prev.

15 Biljka sa žutim cvetovima i lišćem. — Prim. prev.

16 Planina u centralnom Vijetnamu. — Prim. prev.

18 Starinski muzički instrument. — Prim. prev.

19 Riba slična ukljevi. — Prim. prev.

20 Vrsta ribe koja može da ide po zemlji. — Prim. prev.

21 Personifikacija imena naroda: Vijetnamaca (Kina) planinskih plemena (Thionga). — Prim. prev.